
RAKENNUSHISTORIASELVITYS

KEMIN UIMAHALLI

Sisältö

1	JOHDANTO	3
1.1	Kemin uimahalli rakennushistoriaselvityksen kohteena	4
1.2	Selvityksen tausta ja tavoitteet.....	6
1.3	Selvityksen sisältö ja inventointimenetelmät	6
1.4	Selvityksen rakenne	8
2	KEMIN UIMAHALLI OSANA YMPÄRISTÖÄÄN	9
2.1	Alueen kehityshistoriaa.....	9
2.2	Alueelle laadittuja suunnitelmia	13
2.3	Alueen kuvaus	17
2.4	Uimahallin liittyminen valtakunnallisesti merkittävään aluekokonaisuuteen	21
2.5	Kaavatilanne	22
3	ARKKITEHTI AARNE ERVI	25
4	UIMAHALLIRAKENNUKSEN HISTORIAN PÄÄVAIHEET	28
4.1	Uimahallin suunnittelu ja rakentaminen.....	28
4.2	Rakennus alkuperäisessä asussaan	31
4.2.1	Rakennuksen ulkoasu ja julkisivut	31
4.2.2	Rakenteet	35
4.2.3	Rakennuksen pohjaratkaisut ja tilojen jakautuminen	38
4.2.4	Sisätilat.....	44
4.2.5	Pintarakenteet, rakennusosat ja yksityiskohdat	49
4.3	Keskeiset korjaukset ja muutokset	63
4.3.1	Peruskorjaus ja laajennus 1997	64
4.4	Kohteen nykytilanne	71
4.4.1	Rakennuksen ulkoasu ja julkisivut	72
4.4.2	Rakennuksen pohjaratkaisut ja tilojen jakautuminen	74
4.4.3	Tilat, pintarakenteet, rakennusosat ja yksityiskohdat	74
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA ARVOTTAMINEN	87
5.1	Arvottamisen perusteet.....	87
5.2	Modernin rakennusperinnön arvottamisesta.....	88
5.3	Uimahallirakennuksen arvottamisen haasteita.....	89
5.4	Kemin uimahallin tilojen, rakenteiden ja rakennusosien säilyneisyys	91
5.4.1	Julkisivut.....	92
5.4.2	Allassali	93
5.5	Kohteen kulttuurihistoriallinen merkittävyys	102

5.6 Kohteen sisältämät arvot, jotka tulisi huomioida kohteen tulevassa käytössä ja sen suunnittelussa	104
5.6.1 Historialliset arvot.....	104
5.6.2 Rakennushistorialliset ja rakennustaiteelliset arvot	104
5.6.3 Maisemalliset arvot	108
LÄHTEET	109
Kirjalliset lähteet ja internet-lähteet.....	109
Piirustukset	110

Kannen kuva Kemin uimahallin arkisto

1 JOHDANTO

Kemin uimahalli on yksi kaupungin keskustassa sijaitsevista julkisista merkkirakennuksista. Uimahalli sijaitsee keskustan lounaislaidalla, ruutukaava-alueen ja sisäsataman väliin rajautuvalla puistovyöhykkeellä, osoitteessa Meripuistokatu 28. Se kuuluu Sauvosaaren urheilupuiston alueeseen.

Kemin uimahalli muodostuu kahdesta eri-ikäisestä, toisiinsa liittyvästä osasta. Uimahallin vanhempi osa on valmistunut vuonna 1967, uudempi laajennusosa vuonna 1997. Rakennushistoriallisessa selvityksessä kohteena on uimahallin vanhempi osa. Kokonaisuuteen kuuluu myös vanhan osan kaakkoispäädyssä sijaitseva, hallin vanhan osan kanssa samaan aikaan suunniteltu asuinrakennus. Asuinrakennusta ei ole huomioitu selvityksessä.

Kemin uimahallin rakennushistoriallinen selvitys liittyy rakennuksen peruskorjauksen suunnitteluun. Selvityksessä tavoitteena on kartoittaa rakennuksen historia ja nykytilanne, sen ominaispiirteet, säilyneisyys ja arvot. Keskeisimpänä tavoitteena on tuoda esiin ne ominaispiirteet ja arvot, jotka on olennaista huomioida ja säilyttää rakennuksen peruskorjauksen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Koska kyse on modernia rakennusperintöä edustavasta rakennuksesta, selvityksessä tarkastellaan lyhyesti myös modernin rakennusperintön arvottamisen ja korjaamisen problematiikkaa.

Tärkeimpänä lähteenä rakennushistoriaselvityksen laatimisessa ovat olleet arkkitehtuuri-toimisto Aarne Ervin laatimat rakennussuunnitelmat sekä rakennuksen peruskorjaus- ja laajennussuunnitelmat. Aineistot on saatu Kemin kaupungilta. Tiedot alueen ja koulurakennuksen historiasta pohjautuvat kirjallisiin lähteisiin ja internet-lähteisiin. Tietoja rakennuksesta on saatu myös hallimestari Janne Jylkältä. Rakennus on inventoitu paikan päällä 15.2.2019.

Rakennushistoriaselvityksen on laatinut arkkitehti, TKT Kaisa Mäkinieniemi Sweco Ympäristö Oy:stä. Selvitys on tehty Kemin kaupungin toimeksiannosta.

Uimahallin vanhemman ja uudemman osan lasijulkisivut avautuvat kohti sisäsatamaa. (Kuva Kemin uimahallin arkisto)

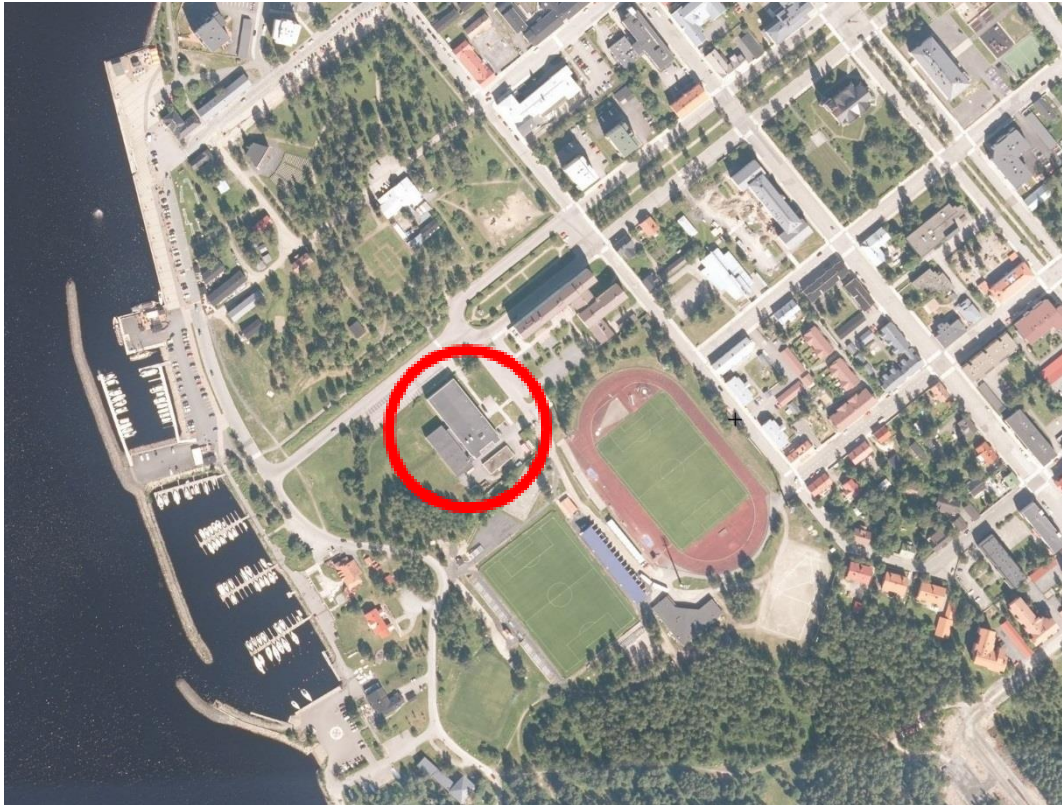
1.1 Kemin uimahalli rakennushistoriaselvityksen kohteena

Kemin uimahalli sijaitsee arvokkaalla, näkyvällä paikalla Kemin keskustaa meren puolella rajaavalla puistoalueella, Kemin rautatieasemalta satamaan johtavan Meripuistokadun varrella.

Vuonna 1967 valmistuneen uimahallin on suunnitellut arkkitehti Aarne Ervi. Uimahalli on peruskorjattu ja laajennettu vuonna 1997, laajennuksen on suunnitellut arkkitehtitoimisto Siren Arkkitehdit Oy.

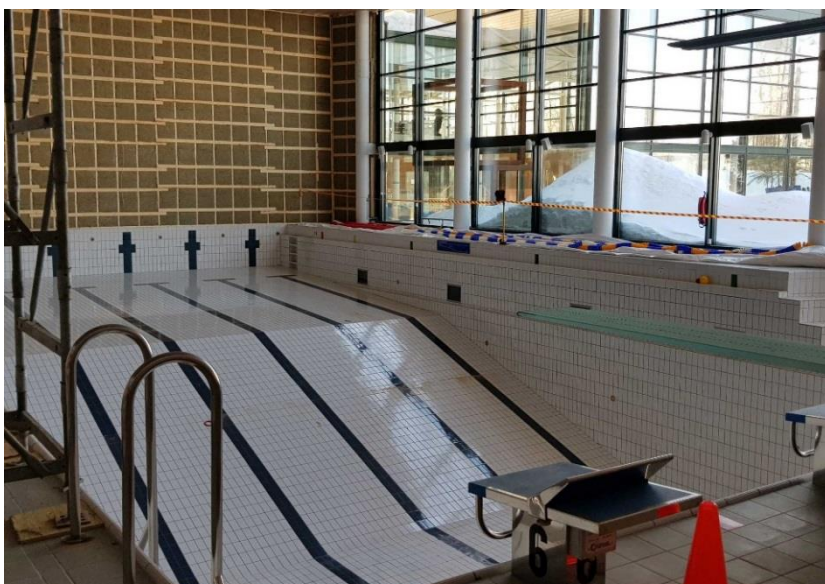
Arkkitehtuuriltaan uimahalli edustaa 1960-luvun selkeälinjaista modernismia. Hallin vanhempi osa on julkisivuiltaan vaaleista tiilistä puhtaaksi muurattu tasakattoinen rakennus. Rakennukselle leimaa-antavana erityispiirteenä erottuu meren puolella koko seinän laajuisen lasijulkisivu. Vanhaan osaan liittyvä uudempi lasijulkisivuinen laajennusosa sopeutuu hyvin vanhaan osaan ja sen arkkitehtuuriin.

Uimahallin vanhempi osa on voimassa olevassa, vuonna 2014 hyväksytyssä asemakaavassa määrätty suojeltavaksi. Se on määritelty rakennustaiteellisesti tai historiallisesti arvokkaaksi rakennukseksi (sr-1). Uimahalli on mukana Lapin rakennusperinne ry:n julkaisussa *Itsenäisyyden ajan rakennusperintö Lapissa (2017)* 1960-luvun arvokasta rakennusperintöä esittelevänä kohteena.

Kemin uimahalli sijaitsee Sauvoisaaren urheilupuiston yhteydessä. (Kuva MML Karttapaikka)

Kemin uimahalli on alkuperäisessä käytössään uimahallina. Rakennushistoriaselvityksen laatimisen aikaan helmi-maaliskuussa 2019 hallin vanhempi osa oli osittain suljettuna. Peruskorjausta varten laaditussa kuntokartoituksessa oli hallin kattorakenteissa todettu sortumavaara. Hallin katto oli tuettu teräspilareilla ja alakattorakenteita oli osittain purettu. Suljetussa osassa sijaitseva iso allas oli tyhjennetty. Suljettu hallin osa oli eristetty käytössä olevasta osasta korkealla väliseinällä, joka katkaisi myös näköyhteyden aulasta ja kahviosta allassaliin. Väliseinä oli väliaikaiseksi tarkoitettu ratkaisu, jolla ei ole pysyvää vaikutusta hallin sisätiloihin.

Kemin uimahallin vanha puoli helmikuussa 2019.

1.2 Selvityksen tausta ja tavoitteet

Kemin uimahallin rakennushistoriaselvitys liittyy rakennuksen peruskorjauksen suunnitteluun. Rakennushistoriaselvityksessä tavoitteena on kartoittaa rakennuksen historia ja nykytilanne, sen ominaispiirteet, säilyneisyys ja arvot.

Rakennushistoriaselvityksessä esitetään rakennuksen historia ja rakennuksen kuvaus. Selvityksessä kuvaillaan rakennukselle alkujaan tyypilliset piirteet, nykytilanne, rakennuksessa ajan mittaan tehdyt muutokset sekä rakennuksen ja sen tyylipiirteiden, rakenteiden ja rakennusosien säilyneisyys. Johtopäätöksinä tuodaan esille rakennukselle, sen sisätiloille ja yksityiskohdille tyypilliset ominaispiirteet ja arvot.

Rakennushistoriaselvityksessä tärkeimpänä tavoitteena on selvittää rakennuksen säilyneisyys sekä ne ominaispiirteet ja arvot, joiden säilymiseen on kiinnitettävä rakennuksen peruskorjauksen suunnittelussa ja toteuttamisessa erityistä huomiota.

1.3 Selvityksen sisältö ja inventointimenetelmät

Rakennushistoriaselvitys koostuu tutkimus- ja inventointiosasta ja niiden pohjalta laaditusta säilyneisyyden arvioinnista ja arvottamisesta. Selvityksen sisältö pohjautuu Museoviraston julkaisuissa *Valtion rakennusperinnön vaaliminen* (1998) ja *Talon tarinat – rakennushistorian selvitysopas* (2010) annettuihin ohjeisiin rakennushistoriallisen selvityksen sisällöstä, tavoitteista ja toteutuksesta.

Selvityksessä kuvaillaan rakennus alkuperäisessä asussaan (julkisivut, pohjaratkaisut, rakenteet ja yksityiskohdat). Piirustusten ja muiden saatavilla olevien aineistojen pohjalta selvitetään miten, milloin ja miksi rakennusta on muutettu, tehty uutta tai purettu vanhaa. Rakennuksen nykytilanne kuvaillaan paikan päällä tehdyn inventoinnin pohjalta. Inventoinnissa kiinnitetään erityistä huomiota keskeisten tilojen, rakenteiden ja rakennusosien säilyneisyyteen. Selvityksen johtopäätöksinä tuodaan esiin keskeiset rakennukseen ja sen tiloihin, rakennusosiin, rakenteisiin, kiinteään kalustukseen, arkkitehtonisiin yksityiskohtiin ja pintarakenteisiin liittyvät arvot. Tärkeä osa selvitystä ovat inventoinnin yhteydessä otetut valokuvat, jotka kertovat havainnollisesti rakennukselle tyypillisistä ominaispiirteistä.

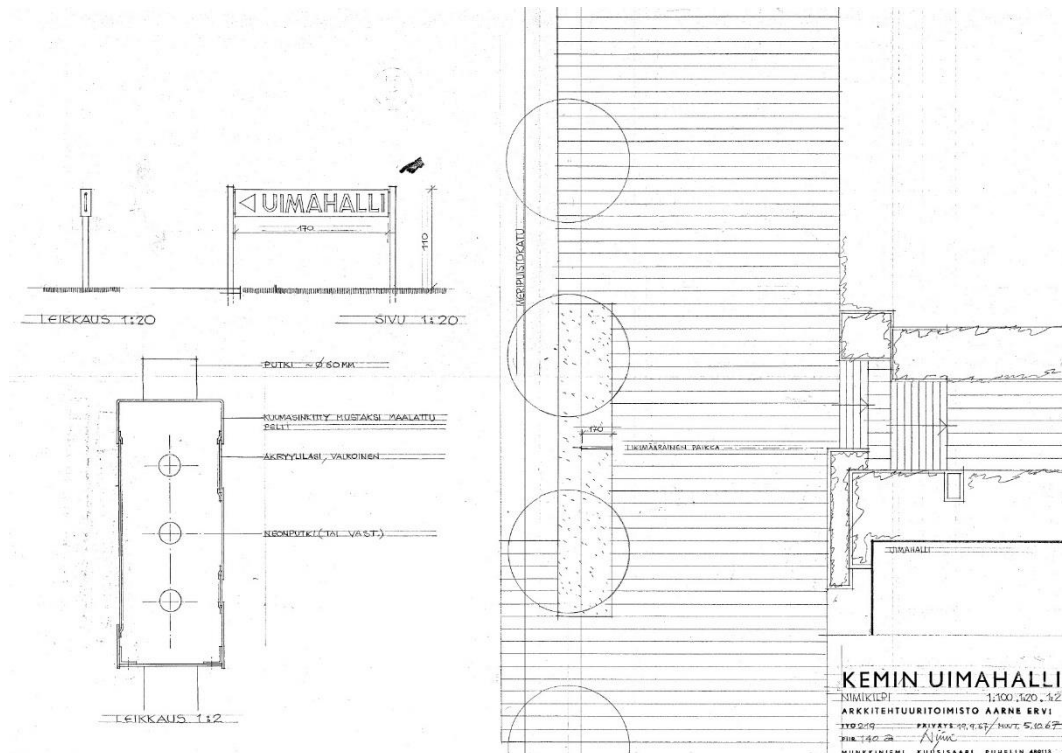
Selvityksen kohteena olevan rakennuksen rakennus- ja käyttöhistoriaa, rakennukselle alun perin tyypillisiä piirteitä sekä rakennuksessa aikojen mittaan tehtyjä muutoksia ja korjauksia on tarkasteltu pääasiassa Kemin kaupungilta saatujen aineistojen avulla. Näihin aineistoihin kuuluvat mm. alkuperäiset asiakirjat (pääpiirustukset, detaljipiirustukset, rakennustapaselostus ja rakennusselitys) sekä uimahallin perusparannusta ja laajennusta varten laaditut suunnitelmat (piirustukset ja rakennusselitys). Luettelot piirustuksista ja muista suunniteluasiakirjoista on esitetty lähdeluettelossa.

Rakennuksen vaiheita on selvitetty myös kirjallisten lähteiden ja internet-lähteiden avulla. Tiedot selvityksen laadinnassa käytetyistä lähteistä löytyvät lähdeluettelosta.

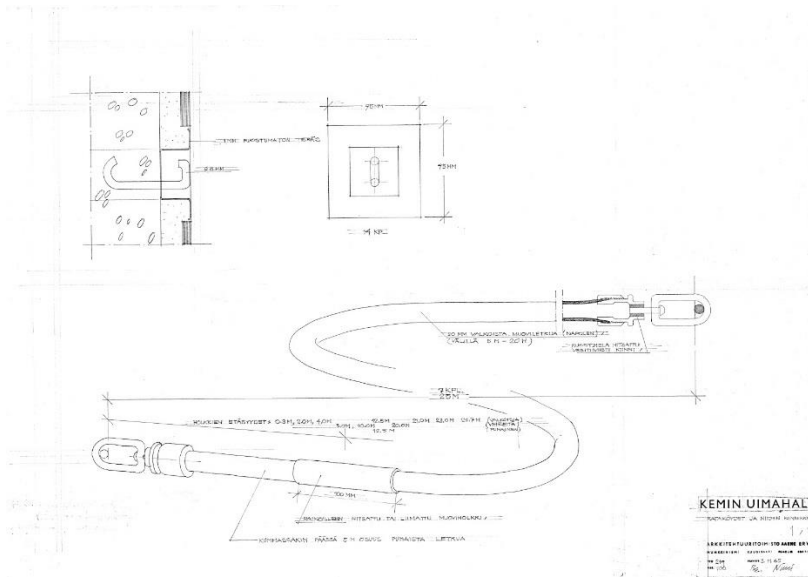
Nykytilanteen inventointi on tehty uimahallin alueella ja kohteena olevassa rakennuksessa paikan päällä 15.2.2019. Inventointi koostuu rakennuksen julkisivujen ja sisätilojen tarkastelusta. Inventointiin kuuluu myös rakennuksen ja sen rakenteiden, rakennusosien, pinta-

materiaalien ja yksityiskohtien dokumentointi valokuvaamalla. Rakennuksen ulkopuoliossa inventoinnissa on kiinnitetty huomiota rakennuksen suhteeseen ympäristöönsä, rakennukseen kokonaisuutena sekä julkisivuihin ja niiden yksityiskohtiin. Sisätiloissa on tarkasteltu rakennuksen tiloja ja niiden käyttötarkoituksia, rakennusosia, materiaaleja ja kiinteää sisustusta sekä kalusteita ja varusteita siltä osin kun alkuperäisiä on säilynyt. Inventointia tehtäessä rakennus toimi alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan uimahallina.

Rakennuksen historian ja nykytilanteen analysoinnin perusteella on selvitetty keskeisten tilojen, rakenteiden ja rakennusosien säilyneisyys ja rakennukseen liittyvät arvot. Rakennuksen tilojen ja rakennusosien säilyneisyyttä on arvioitu eri-ikäisten rakennus- ja korjaussuunnitelmapiirustusten vertailun avulla. Tilojen, pintarakenteiden, rakennusosien ja yksityiskohtien säilyneisyyttä on tarkasteltu myös rakennuksessa paikan päällä tehdyn nykytilanteen inventoinnin yhteydessä.

Kemin uimahalli. Nimikilpi. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 19.9.1967. Uimahallirakennus on yksityiskohtia myöten tarkasti suunniteltu kokonaisuus.

Kemin uimahalli, rataköydet ja niiden kiinnikkeet. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 3.11.1965.

1.4 Selvityksen rakenne

Rakennushistoriaselvityksen ensimmäisessä luvussa, johdannossa, esitellään selvityksen tausta, tavoitteet, työtavat ja rakenne.

Toisessa luvussa käsitellään Kemin uimahallin rakennusta osana ympäristöään. Tarkasteluun kuuluu alueen rakentamisen historian selvittäminen pääpiirteissään sekä nykytilanteen kuvailu.

Selvityksen kolmannessa luvussa käsitellään arkkitehti Aarne Ervin arkkitehtuuria ja sille tyypillisiä piirteitä ja tuodaan esille muita Ervin suunnitteleimia rakennuksia.

Neljännessä luvussa selostetaan rakennuksen historian päävaiheet: suunnittelun ja rakentamisen historia pääpiirteissään, rakennus alkuperäisessä asussaan, rakennuksessa ajan mittaan tehdyt keskeiset korjaukset ja muutokset sekä rakennuksen nykytilanne. Kuvaus rakennuksesta alkuperäisessä asussaan on laadittu alkuperäisten piirustusten pohjalta. Keskeiset muutos- ja korjaustyöt on selvitetty eri-ikäisten suunnitelma-asiakirjojen avulla. Rakennuksen nykytilanteen kuvailu perustuu paikan päällä helmikuussa 2019 tehtyyn inventointiin.

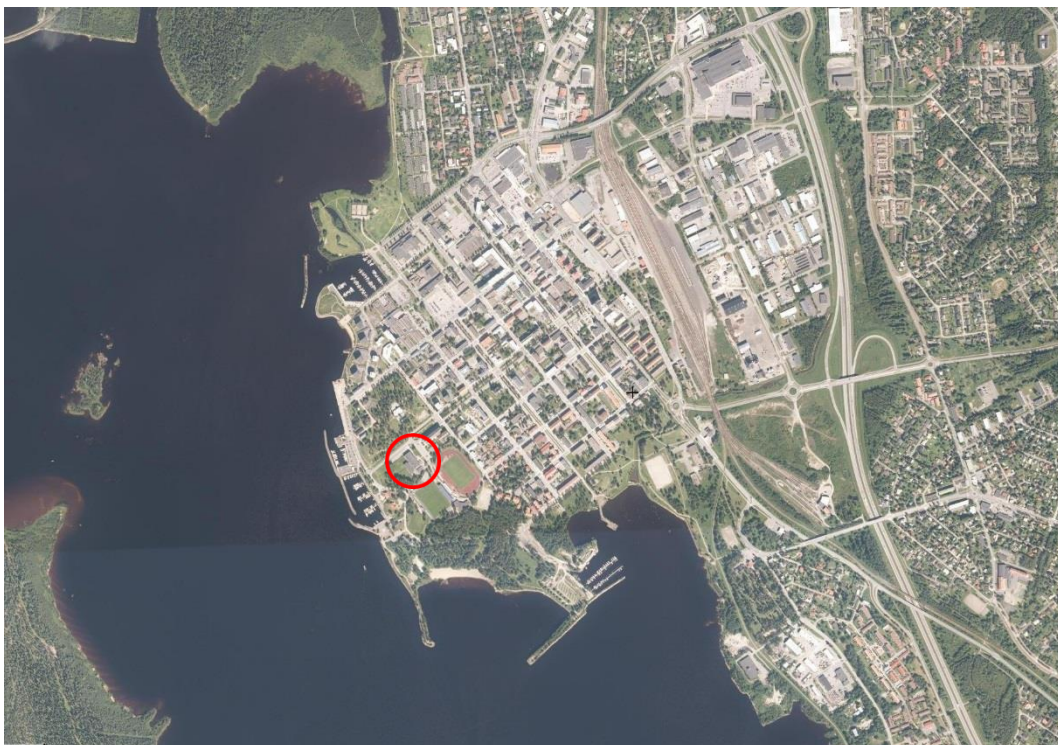
Viidennessä luvussa esitetään arvottamisen perusteet, rakennuksen historian ja nykytilanteen perusteella tehdyt johtopäätökset, kohteen rakenteellinen ja rakennustaiteellinen autenttisuus ja säilyneisyys, kohteen kulttuurihistoriallinen merkittävyys sekä peruskorjauksessa huomioon otettavat arvot.

Selvityksen liitteenä on luettelot selvityksen perustana olevista rakennussuunnitelmista ja käytetyistä lähteistä.

2 KEMIN UIMAHALLI OSANA YMPÄRISTÖÄÄN

Kemin kaupungin keskusta-alue sijaitsee Perämeren rajaanalla Sauvosaarenniemellä. Kaupungin keskusta noudattaa rakenteeltaan vuonna 1859 laadittua ruutukaava-asema-kaavaa. Keskusta-aluetta jakavat osiin keskenään risteävät puistokadut.

Kemin uimahalli sijaitsee ruutukaavakeskustan ja sataman väliin rajautuvalla puistomaisesti rakentuneella alueella. Uimahalli sijaitsee rautatieasemalta satamaan johtavan puistokadun, Meripuistokadun, varrella. Uimahallin luoteispuolella on Meripuisto, kaakkoispuolella Sauvosaaren urheilupuisto. Koillisessa puistovyöhyke rajautuu ruutukaava-alueeseen, lounaassa sisäsataman alueeseen.

Kemin kaupungin keskusta-alue. Uimahalli on merkitty kuvaan punaisella ympyrällä. (Kuva MML Karttapaiikka)

2.1 Alueen kehityshistoriaa

Kemin kaupunki perustettiin Keisarillisen Majesteetin Aleksanteri II:n asetuksella vuonna 1869. Kaupunki päätettiin perustaa meren äärellä sijaitsevalle Sauvosaarenniemelle, jonka todettiin olevan hyvä satama- ja kaupunkipaikka.¹

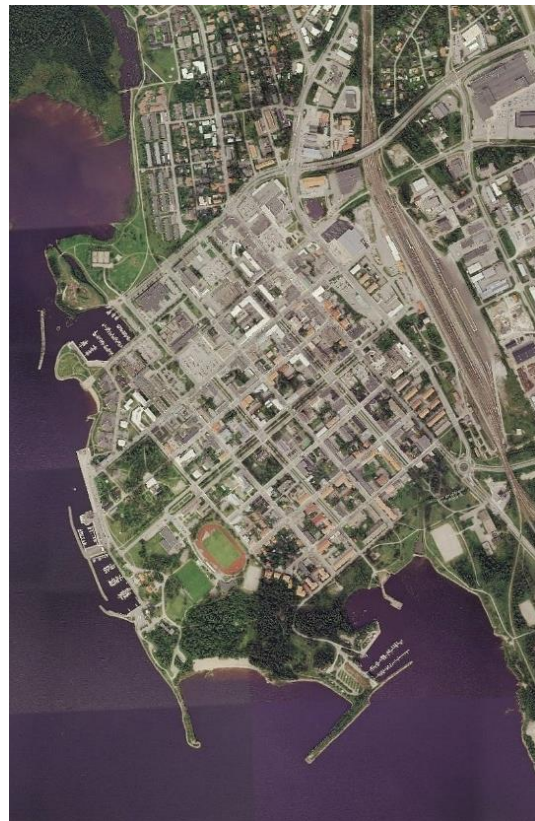
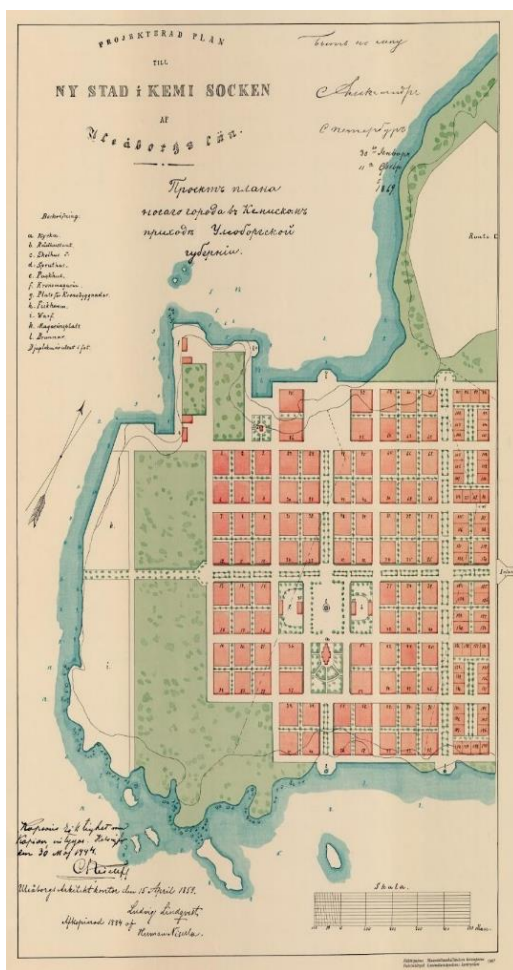
Kaupungin ensimmäisen asemakaavan suunnitteli lääninarkkitehti Ludvig Lindqvist. Asemakaavaan oli suunniteltu kolme leveää puistobulevardia, nykyiset Keskuspuistokatu ja

¹ Heljala, Seppälä & Elo 2013, 29-30.

Kirkkopuistokatu sekä niiden kanssa risteävä Meripuistokatu. Meren ja kaupungin keskustan väliin oli suunniteltu koko ruutukaava-alueen levyinen puistovyöhyke, nykyinen Meripuiston, Sauvoisaaren urheilupuiston ja Mansikkanojan puiston muodostama alue.²

Mansikkanojan alueella Sauvoisaaren urheilupuiston eteläpuolella oli vielä 1900-luvun alkupuolella teollisuutta. Alueella sijaitsivat mm. konepaja, puusepäntehdas, saha ja laivatehdas. Nykyinen Mansikkanojan puisto oli Mansikkanojan sahan lautatarhan aluetta. Nykyisen Kemian uimahallin paikalla sijaitsivat aikanaan Shellin suuret polttoainesäiliöt.

Sauvoisaanpuistoon sijoittuvan urheilukentän suunnittelu aloitettiin jo vuonna 1910. Kenttä valmistui vuonna 1933. Nykyinen uimahallirakennus valmistui urheilukentän läheisyyteen Meripuistokadun päähän vuonna 1967.

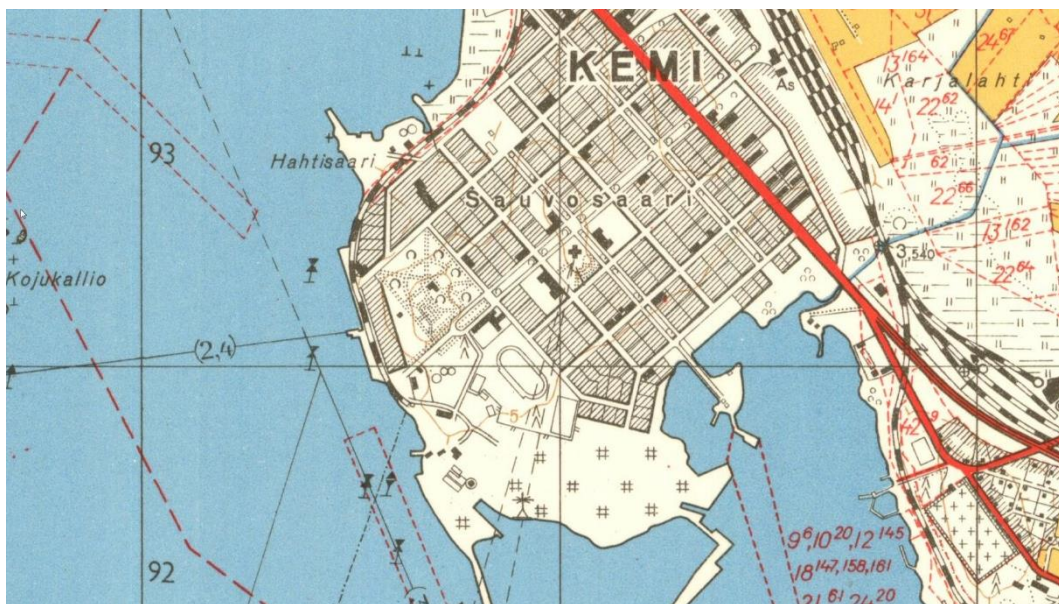

Arkkitehti Ludvig Lindqvistin laatima Kemian kaupungin asemakaava vuodelta 1859 ja ilmakuva samalta alueelta vuodelta 2015. Risteävät puistokadut ja laaja puistovyöhyke sijaitsevat edelleen kaupungin ensimmäisessä asemakaavassa määritellyillä paikoillaan.

² Heljala, Seppälä & Elo 2013, 29-30.

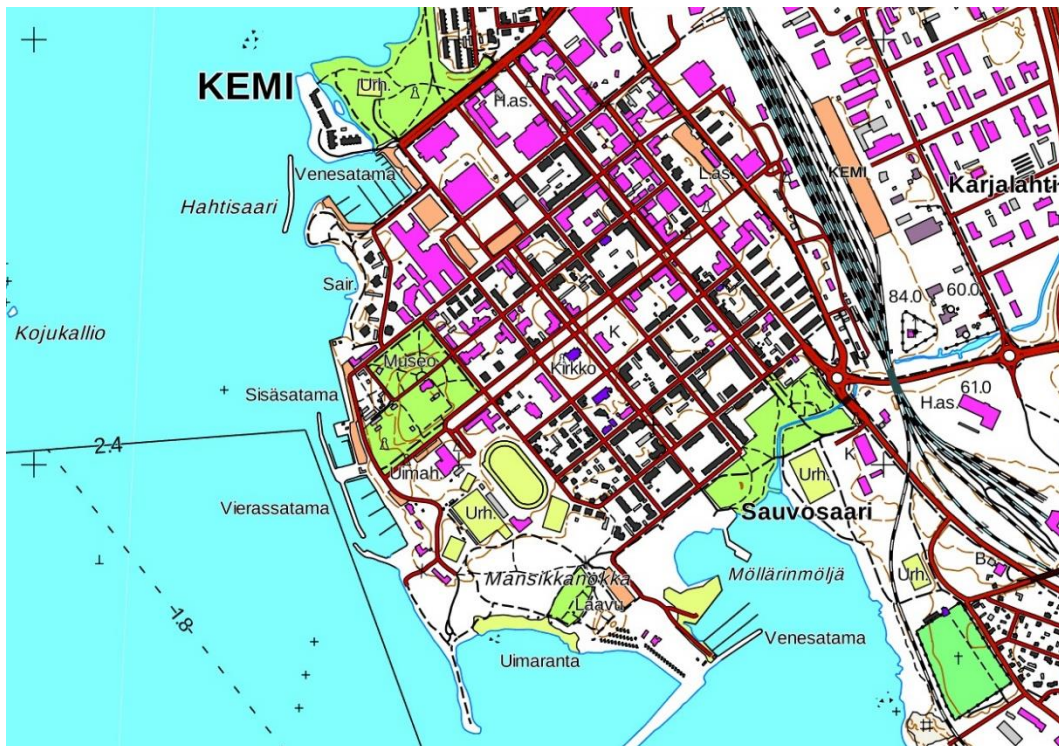
Mansikkaniemen saha 1930-luvulla. Taustalla (sahan piipusta vasemmalle) näkyy uimahallin paikka ja paikalla tuolloin sijainneet lieriön muotoiset öljysäiliöt. Sahan alueella sijaitsevat nykyään edelleen punatiilinen sahan voimalaitos, piipun pohja ja saharakennuksen kivijalat. (Kuva Kaava-alueen suojellut rakennukset 2014)

Vuoden 1955 peruskartalla uimahallin paikalla näkyvät alueella sijainneet polttoainesäiliöt. Kemin tyttölyseon kaakkoispuolella on Sauvosaaren urheilukenttä. Kartalla näkyvät myös Mansikkaniemen saha ja voimalaitos piippuineen (urheilukentän lounaispuolella). (Kartta MML Vanhat painetut kartat)

Vuonna 1967 valmistunut uimahalli näkyy Meripuistokadun päässä vuoden 1974 peruskartalla. (Kartta MML Vanhat painetut kartat)

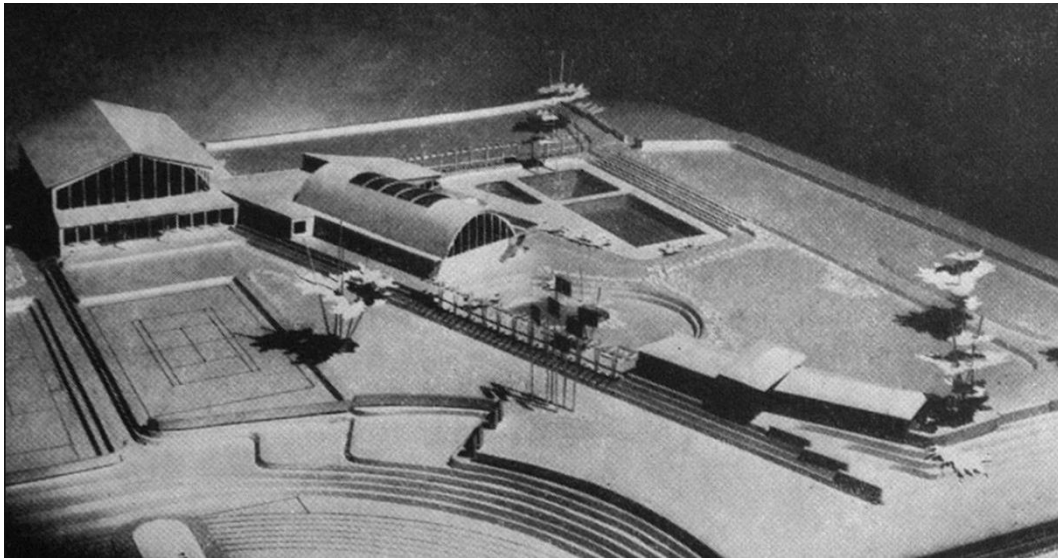

Uimahalli vuoden 2019 kartalla. (Kartta MML Karttapaikka)

2.2 Alueelle laadittuja suunnitelmia

Sauvosaareen suunniteltiin 1940-luvulla Kemin urheilukeskusta. Arkkitehti Ilmari Niemeläinen (1910-1951), joka on suunnitellut muun muassa uimahalleja ja urheilukeskuksia, voitti Kemin urheilukeskussuunnitelmallaan pronssia vuoden 1948 Lontoon kesäolympialaisten taidelajien kaupunkisuunnittelusarjassa. Samoissa olympialaisissa Niemeläinen edusti Suomea myös uimahyppääjänä.

Kemiin suunniteltu urheilukeskus sijoittui puistoalueelle Meripuistokadun päähän, osittain paikalla jo tuolloin olleen vanhan urheilukentän paikalle. Urheilukeskukseen kuuluivat täysimittainen urheilukenttä ja harjoituskentät jalkapalloilijoille ja pesäpallolle, kaksi tenniskenttää, kolme kenttää erilaisia pallopelejä varten, allasuimala ja urheilutalo. Allasuimalaan oli suunniteltu erillinen hyppyallas, uintiallas, allas uimataidottomille sekä lasten uima-allas ja leikkialue. Urheilutaloon oli suunniteltu uimahalli ja saunaosasto, pallohalli, salit voimailijoille ja voimistelijoille, keilaradat ja ampumarata.³

Luonnos Kemin urheilukeskukseksi, arkkitehti Ilmari Niemeläinen. (Kuva Kemin historiallisen museon facebook-sivut 18.10.2017, alkuperäinen lähde Arkkitehti 9-10, 1949)

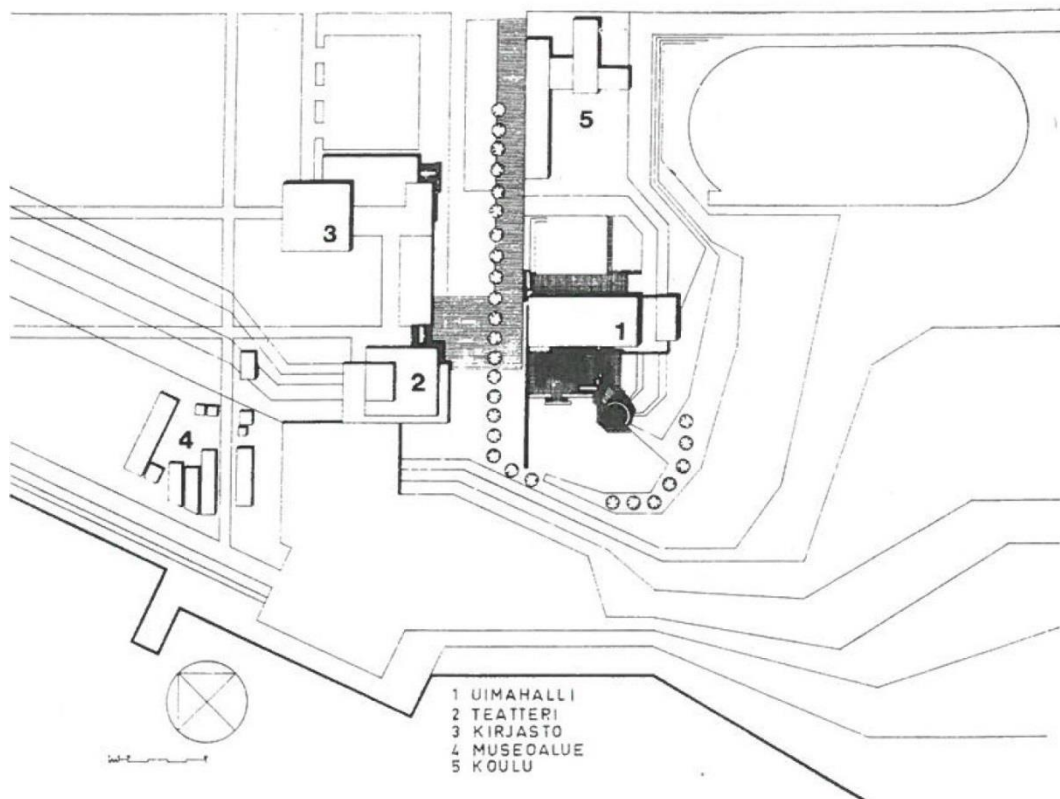
Urheilukeskusta ei kuitenkaan toteutettu Niemeläisen suunnitelmien pohjalta. 1960-luvulla Meripuistokadun päähän suunniteltiin kulttuuri- ja urheilurakennuksista muodostuvaa kokonaisuutta, johon kuuluivat mm. teatteri, kirjasto ja uimahalli. Kulttuurikeskuksen oli tarkoitus muodostaa yhdysside kaupungin ja meren välille.

Arkkitehti Aarne Ervin laatimassa Kemin uimahallin pääpiirustussarjaan kuuluvassa asemapiirroksessa (päivätty 25.10.1965) Meripuistokadun luoteispuolelle uimahallia vastapäätä on varattu teatteria, kirjastoa, ym kulttuuria palvelevien rakennusten tonttialue (Yk). Sen koillispuolella Meripuistokadun varrella on pysäköimisalue (Lp), jonne on esitetty sijoit-

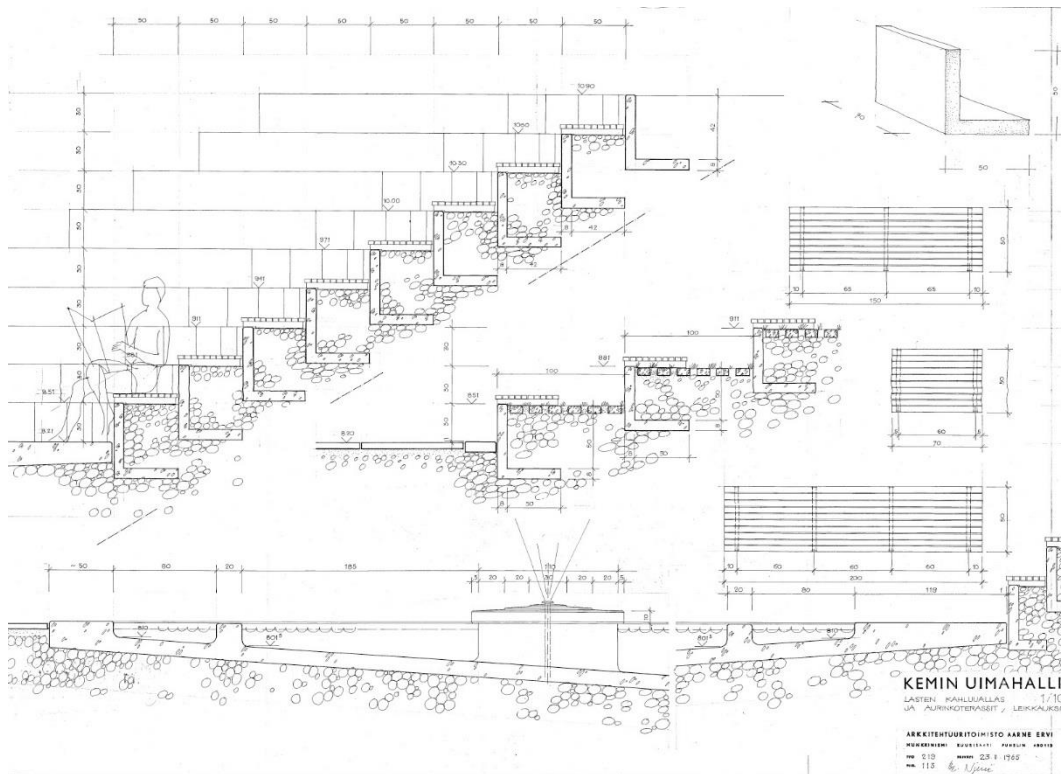
³ Viitanen 2017, 55; Kemin historiallisen museon facebook-sivut 18.10.2017 (luettu 8.2.2019).

tettaviksi kaikki alueen julkisia rakennuksia, teatteria, urheilualueita ja uimahallia, palvelevat autopaikat. Meripuistokadun koillislaita ja uimahallin edusta on osoitettu yleiselle jalkakululle ja polkupyöräilylle varattuna katualueena (asemapiirroksessa vaakaviivoitus). Uimahallin eteen jäävä alue on osoitettu istutettavana puistoalueena (P1).

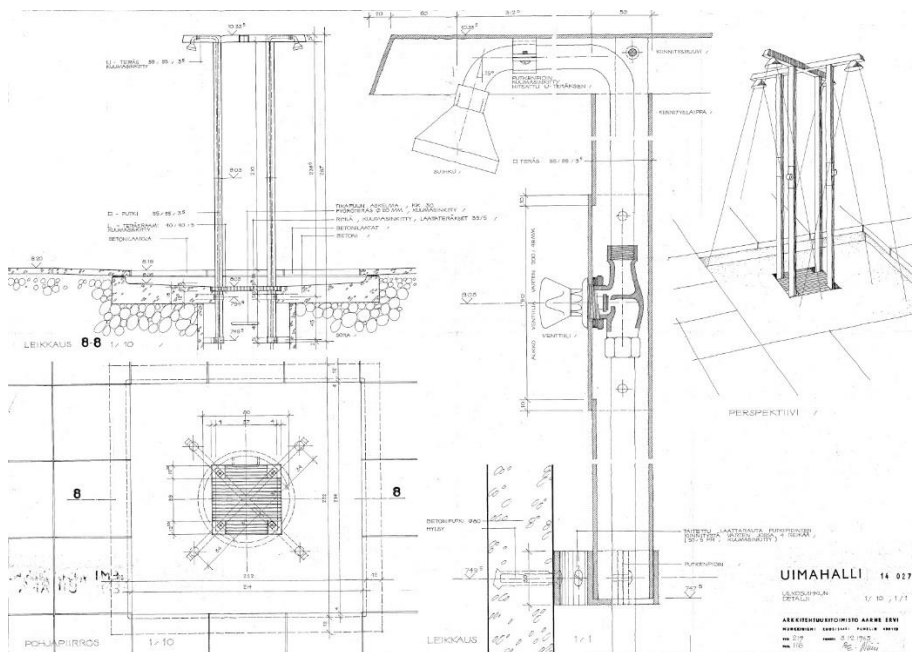
Ervin suunnitelmassa uimahalli piha-alueineen muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden, johon kuuluvat sekä sisä- että ulkoaltaat. Meren puolella hallin edessä sijaitsevalle ulkoalueelle oli suunniteltu rakennettavaksi myöhemmin 25 metrin harjoitteluallas sekä kahluulamikkko. Uimahallin länsipuolelle sijoittui terassoitu, merenrantaan saakka ulottuva aurinogottoalue. Hallin lasiseinän alaosa oli tarkoitus laskea kellariin, jolloin halli muodostaa kesällä osan ulkouimalaa.

Kemin uimahalli, asemapiirros. Arkkitehtitoimisto Aarne Ervi. Julkaistu Tilti-lehdessä 4/72. Meripuistokadun länsipuolelle on esitetty teatteri ja kirjasto. Uimahallin pohjoispuolelle asemapiirroksen merkitty koulu on vuonna 1952 valmistunut Kemijoen tyttölyseo.

Kemin uimahalli. Lasten kahluallas ja aurinkoterassit, leikkauksia. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 23.11.1965.

Kemin uimahalli. Ulkosuihkun detajli. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 3.12.1965.

2.3 Alueen kuvaus

Uimahalli sijaitsee Meripuistokadun varressa kadun lounaan puoleisena päätteenä. Meripuistokatu on yksi Kemin vanhoista puistobulevardeista, jotka on toteutettu Kemin ensimmäisen asemakaavan pohjalta. Leveän kadun keskellä kulkee koivurivistöjen molemmin puolin reunustama puistokaista. Puistokaista päättyy uimahallin edustalla, missä puiston keskellä maamerkinä sijaitsee kuvanveistäjä Aimo Talevan happoteräksinen Ukkometto -veistos vuodelta 1983.

Meripuistokatu on yksi kaupungin pääkaduista. Katu johtaa Kemin rautatieasemalta sisäsatamaan. Meripuistokadun varrella sijaitsevat useat Kemin kaupungin merkkirakennuksista. Arkkitehti Josef Stenbäckin suunnittelema, uusgoottilaista ja kansallisromanttista tyyliä edustava Kemin kirkko on valmistunut vuonna 1902. Kirkkoa ympäröivät koulurakennukset: vuonna 1930 valmistunut Kemin lyseon lukio / Kemin lukio, jonka on suunnitellut yliarkkitehti Hjalmar Åberg sekä vuonna 1936 valmistunut Sauvosaaren kansakoulu / keskuskoulu, jonka on suunnitellut arkkitehti Toivo Salervo. Kemin lyseo ja Sauvosaaren kansakoulu edustavat tyyliltään selkeälinjaista ja kauniisti detaloitua 1920-luvun pohjoismaista klassismia. Kirkkoa vastapäätä Meripuistokadun varressa sijaitsee vuonna 1939 rakennettu, 1945 laajennettu Kemin ammattikoulu, jonka on suunnitellut rakennusmestari J.A. Viljanen. Rakennus edustaa tyyliltään puhdaslinjaista 1930-luvun klassismia. Koillisessa Meripuistokadun päätteenä näkyy vuonna 1939 rakennettu, vuonna 1963 laajennettu Kemin kaupungintalo. 1960-luvun modernismia edustavan rakennuksen ovat suunnitelleet arkkitehdit Bertel Strömmer ja Aarne Ervi. Uimahallin lähimpänä naapurirakennuksena Meripuistokadun varressa sijaitsee vuonna 1952 valmistunut Kemin tyttölyseo, jonka on suunnitellut arkkitehti Onni Ermala. Rakennus on hienostunut esimerkki 1950-luvun rakennusperinteestä.

Uimahallia ympäröivät puistoalueet. Rannan puolella uimahallirakennuksen ja huvivenesataman välissä Meripuistokatua ympäröivät molemmin puolin vehreät puistoalueet. Maasto viettää nurmikkoa kasvavana loivana rinteenä uimahallin pihalta kohti rantaa. Luoteessa Meripuistokatua rajaa Meripuisto, joka on kaakon puoleiselta laidaltaan pääasiassa rakentamatonta tuuheapuustoista viheraluetta. Uimahallin kaakkois- ja itäpuolilla, Meripuistokadulta katsottuna hallin takana, sijaitsevat Sauvosaaren urheilupuiston kentät, yleisurheilu-kenttä ja jalkapallokenttä.

Uimahallin vierestä kulkeva Meripuistokatu on yksi Kemijoen vanhoista puistobulevardeista, jotka on toteutettu Kemijoen ensimmäisen asemakaavan pohjalta. (Kuva Google Maps 2009)

Näkymä Meripuistokatua myöten koilliseen. Katua rajaavina maamerkkirakennuksina erottuvat uimahallin lisäksi entinen Kemijoen tyttölyseo, Kemijoen kirkko, Kemijoen lyseo, Sauvosaaren kansakoulu ja ammattikoulu. Koillisessa Meripuistokadun päättänä näkyy Kemijoen kaupungintalo.

Uimahallin edustalla Meripuistokadun puistoalueen päättänä erottuu kookas teräksinen Ukkometto-veistos. Aimo Talevan veistos sijaitsi alun perin Karjalahdella ammattioppilaitoksen pihalla. Se siirrettiin nykyiseen paikkaansa 2010-luvun alussa.

Meripuistokadun varressa uimahallin ja kadun välissä on uimahallin käyttäjille varattu laaja pysäköintialue.

Näkymä Rantabulevardilta kohti Meripuistokatua. Uimahalli erottuu näkymässä katua rajaavien merkkirakennusten meren puoleisena päätteenä.

Uimahallin kohdalta lounaaseen avautuvassa näkymässä Meripuistokadun päätteenä avautuu meri. Näkymää rajaa kaupungin edustalla sijaitseva Selkäsaari.

Näkymä uimahallin pihalta kohti Meripuistoa.

Uimahallin sisäänkäynnin edustalla on pysäköintialue.

Sauvosaaren urheilupuisto.

2.4 Uimahallin liittyminen valtakunnallisesti merkittävään aluekokonaisuuteen

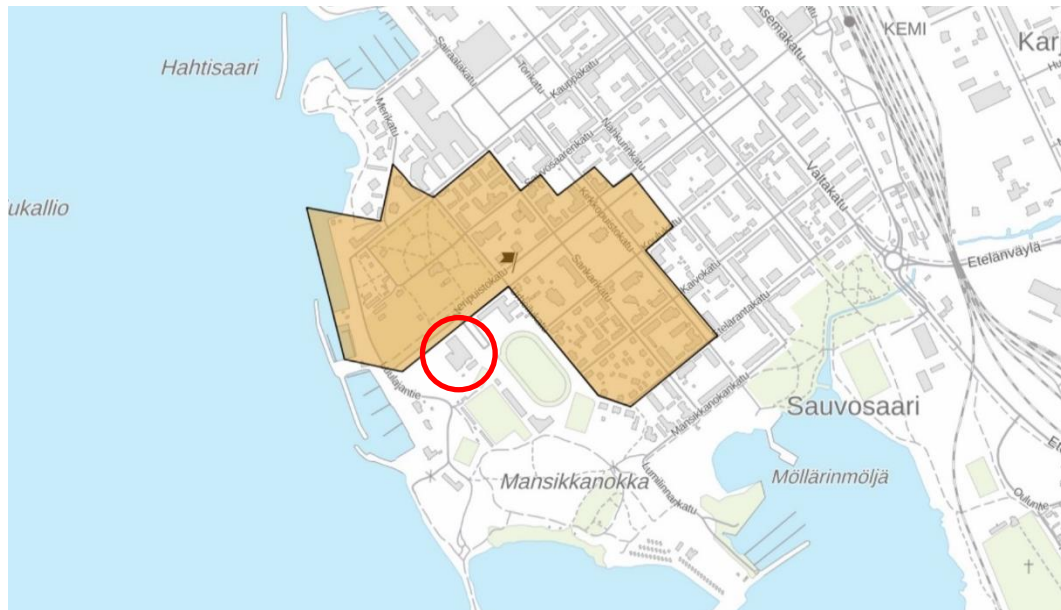
Kemin ruutukaava-alue ja kirkon ympäristö on määritelty valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY). Kemin uimahalli ei kuulu valtakunnallisesti arvokkaaseen aluekokonaisuuteen. Se sijaitsee kuitenkin kaupunkikuvallisesti keskeisellä paikalla Meripuistokadun varressa arvoalueen laidalla.

Uimahalli kuuluu valtakunnallisesti arvokkaalla alueella sijaitsevien Meripuiston ja Sisäsatamanpuiston sekä niihin liittyvän Sauvosaaren urheilupuiston muodostamaan kokonaisuuteen. Uimahalli on osa Meripuistokadun varrella sijaitsevaa arvorakennusten ketjua, johon kuuluvat uimahallin koillispuolella sijaitsevat Kemin tyttölyseo, Kemin lyseo, Kemin kirkko ja Sauvosaaren kansakoulu.

Valtakunnallisesti arvokkaan aluekokonaisuuden kuvauksen mukaan Kemin kirkon ympäristö on Lapin läänin ainoa 1800-luvun ruutuasemakaavaihanteen mukaisesti toteutettu kaupunkikeskusta, jonka puistokaduilla paloalueisiin jaettu kaupunkirakenne on edelleen säilynyt selkeänä kaupunkikuvassa. 1900-luvun alun kirkko ja sen ympäristössä olevat koulurakennukset 1800- ja 1900-lukujen vaihteesta 1950-luvulle muodostavat kaupungin keskustassa merkittävän julkisten rakennusten kokonaisuuden. Puistokatujen varsilla säilyneet asuintalot ja purjelaivakauden satama-alue rakennuksineen kuvastavat 1800- ja 1900-lukujen vaihteen kaupunkirakentamista.

Kemin ruutukaava-alueen keskellä sijaitseva, puiston ympäröimänä seisova kivikirkko edustaa gotiikasta vaikutteita hakenutta 1900-luvun alun kirkkorakentamista. Kirkon kanssa kaupunkikeskustan muodostavat kaupunkikuvan kannalta merkittävään koulurakentamiseen lukeutuvat Musiikkiopisto (1899), Kemin lukio (1930), Keskuskoulu (1936), Vanha ammattikoulu (1939, laajennus 1945) sekä entinen tyttölyseo (1953). Vanhaa 1800-luvun lopun rakennuskantaa edustavat korttelissa 107 sijaitsevat Jänkälän talo, Pruntsin

talo, Penttilän talo ja tiilinen jauhomakasiiniksi rakennettu ns. Leipätehdas sekä kokonaisuuteen liittyvä Junneliuksen talo. Sisäsataman alueella on entisten tullimakasiinin, tullikamarin ja satamatoimiston muodostama kokonaisuus. Meripuistossa sijaitsevat koristeellinen Puistopaviljonki 1890-luvulta sekä ulkomuseoalueelle siirretty Rantaniemen asuinrakennus ja kymmenisen vanhaa aittaa.⁴

Kemin uimahallin sijainti suhteessa RKY-alueeseen. Valtakunnallisesti arvokas alue on merkitty kartalle oranssilla värillä. (Kuva Museoviraston valtakunnallinen karttapalvelu, <https://kartta.museoverkko.fi>). Uimahalli on merkitty kartalle punaisella ympyrällä.

2.5 Kaavatilanne

Kemin uimahalli sijaitsee Sauvosaaren kaupunginosassa korttelissa 148. Alueella on voimassa 19.6.2014 hyväksytty asemakaava, joka kattaa Sauvosaaren urheilualueen, huvivenesataman ja Mansikkanoikan alueen sekä huvivenesataman ja Mansikkanoikan edustan vesialueet.

Asemakaavassa uimahallirakennus sijaitsee urheilutoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueella (YU). Asemakaavassa on varauduttu uimahallirakennuksen laajentamiseen olemassa olevien rakennusten kaakkois- ja lounaispuolille.

Uimahallin vanhempi, vuonna 1967 valmistunut osa on asemakaavassa määrätty suojeltavaksi. Se on kaavassa määritelty rakennustaiteellisesti tai historiallisesti arvokkaaksi rakennukseksi (sr-1). Kaavamääräyksen mukaan maankäyttö- ja rakennuslain 57§:n 2 momentin nojalla määrätään, että rakennusta ei saa purkaa eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus- tai muutostöitä, jotka turmelevat julkisivujen, vesikattojen tai porrashuoneiden rakennustaiteellista tai historiallista arvoa.

⁴ http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4411 (luettu 4.2.2019).

Uimahallin merkitys arvokohteena on huomioitu myös muissa asemakaavamääräyksissä. Niiden mukaan uimahallin laajennusosa ja hotellirakennuksen sekä urheiluhallin laajat rakennusmassat sijoittuvat rakennustaiteellisesti arvokkaan ja suojellun uimahallin yhteyteen. Niiden rakentamistapa (massoittelu, korkeus, materiaalit, värit ja julkisivujaottelu) tulee sovittaa uimahallikokonaisuuteen. Uimahallin kaupunkikuvallinen asema tai rakennustaiteellinen arvo ei saa vaarantua uudisrakentamisen myötä.

Asemakaavassa uimahallin itäpuolella sijaitseva urheilupuisto on määritelty urheilutoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeksi (YU). Uimahallin koillis- ja luoteispuolilla Meripuistokatuun rajautuvat piha-alueet on varattu pysäköintialueeksi (LP-1). Meripuistokadun luoteispuolella sijaitsevat puistoalueet, Meripuisto ja Sisäsataman puisto. Sisäsataman puisto on puistoaluetta (VP), Meripuisto on määritelty asemakaavassa puistoalueeksi, jolla ympäristö säilytetään (VP/s1). Sataman puolella Meripuistokadun ja Rantabulevardin kulmassa on Uimahallipuisto (VP). Uimahallin eteläpuolella, Meripuistokadulta katsottuna uimahallin takana, on liikerakennusten korttelialue, joka on varattu hotellia varten (K-a). Kaava sallii kyseisellä korttelialueella 6-, 7- ja 8-kerroksisten rakennusten rakentamisen.

Meripuistokadun varressa sijaitsevat arvorakennukset on esitetty voimassa olevissa asemakaavoissa suojeltaviksi. Kemin tyttölyseota, Kemin lyseota ja Sauvosaaren kansakoulua koskee kaavamääräys sr-2, rakennustaiteellisesti arvokas tai kaupunkikuvan säilymisen kannalta tärkeä rakennus. Kaavamääräysten mukaan rakennuslain 135 §:n 1 momentin nojalla määrätään, että rakennusta ei saa purkaa ilman rakennuslautakunnan lupaa. Lautakunta voi myöntää luvan vain, jos purkamiseen on pakottava syy. Lupahakemusta käsiteltäessä noudatetaan muutoin soveltuvin osin, mitä on säädetty rakennuslain 42 a §:ssä tarkoitetusta luvasta. Rakennuksessa tehtävien korjaus- tai muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen rakennustaiteellisesti arvokas tai kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy.

Kemin kirkko on suojeltu kaavamääräyksellä sr-1, rakennustaiteellisesti tai historiallisesti arvokas rakennus. Rakennuslain 135 §:n 1 momentin nojalla määrätään, että rakennusta ei saa purkaa eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus- tai muutostöitä, jotka turmelevat julkisivujen, vesikattojen tai porrashuoneiden rakennustaiteellista tai historiallista arvoa.

Ote voimassa olevasta asemakaavasta. (Kemin kaupunki, karttapalvelu)

3 ARKKITEHTI AARNE ERVI

Arkkitehti Aarne Ervi (entinen Elers) (1910-1977) aloitti uransa arkkitehti Alvar Aallon toimistossa, jossa hän osallistui mm. Viipurin kirjaston ja Kotkan Sunilan asuinalueen suunnitteluun. Oman toimiston hän perusti vuonna 1938. Ervi suunnitteli uransa aikana lukuisia koulurakennuksia, asuntoalueita, julkisia rakennuksia ja liikerakennuksia sekä yksityistaloja. Hänet tunnetaan hyvin muun muassa Espoon Tapiolan keskusta-alueen rakennusten sekä Oulujoki Oy:n ja Imatran Voiman voimalaitosrakennusten suunnittelijana. Alvar Aallon ja Viljo Rewellin ohella Aarne Ervi oli yksi tärkeimmistä arkkitehdeista Suomen jälleenrakentamisen organisoinnissa.

Ervin kaikissa töissä suunnittelun lähtökohtana on ollut läheinen suhde luontoon ja maiseman huomioon ottaminen. Hänen tavoitteenaan oli kokonaisuus, jossa mittakaavaltaan ja toiminnaltaan inhimillinen rakennus sopeutuu harmonisesti ympäristöönsä. Ervi oli innostunut uusista asioista rakentamisessa. Hän oli kiinnostunut mm. rakennusosien standardoinnista, elementtitekniikasta sekä uusista rakennusmateriaaleista.⁵

Kemin uimahallin ohella myös vuonna 1965 valmistunut Tapiolan uimahalli Espoossa on Aarne Ervin suunnittelema. Pari vuotta myöhemmin valmistuneessa Kemin uimahallissa on samankaltaisia toiminnallisia ja rakenteellisia ratkaisuja ja yksityiskohtia kuin Tapiolan uimahallissa. Molemmissa uimahalleissa allasosasto avautuu hallia ympäröivään maisemaan korkean ja leveän lasijulkisivun kautta, mikä luo yhteyden sisä- ja ulkotilojen välille. Samanlaisia yksityiskohtia halleissa ovat mm. sisäkattojen puupaneloinnit, altaan tasolle laskeutuvat katsomot ja kuntoaltaiden laidoilla sijaitsevat puolipyöreät porrastetut syvennykset. Myös hyppytornit ovat keskenään samankaltaiset. Tapiolan uimahallissa on hyppytornin päällä lasikatteinen kupoli, Kemin uimahallissa hyppytornin päällä sisäkatossa on nelikulmainen syvennys.

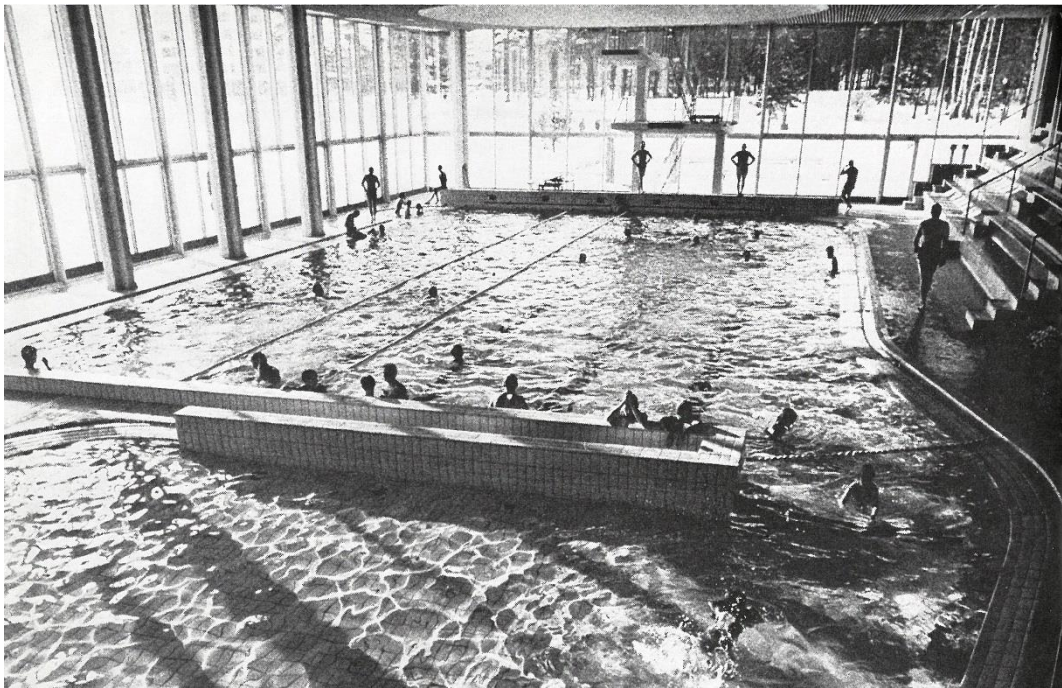
Arkkitehti Aarne Ervi on suunnitellut Kemiin myös Kemin kaupungintalon laajennuksen. Kemin kaupungintalon suunnitteli alkujaan vuonna 1939 Tampereen kaupunginarkkitehti Bertel Strömmer. Kaupungintalo valmistui vuonna 1940. Lapin sodan aikana vuonna 1944 saksalaiset joukot yrittivät räjäyttää kaupungintalon, joka vaurioitui mutta kesti kuitenkin rakenteiltaan. Sodan jälkeen kaupungintalo korjattiin ja rakennusta laajennettiin Strömmerin laatimien suunnitelmien pohjalta. Vuonna 1963 järjestettiin kaupungintalon laajentamisesta arkkitehtikilpailu, jonka voitti arkkitehti Aarne Ervi ehdotuksellaan ”Kehittyvä Kemi”. Laajennus toteutettiin vuosina 1965-1969.⁶ Strömmerin aikanaan suunnittelemaan rakennukseen kuuluu Meripuistokadun puolella sijaitseva osa korkeine ikkunoineen, Ervin suunnittelemaan laajennukseen Valtakadun varressa sijaitseva osa vaakasuuntaisine nauhaikkunoineen.

⁵ Arkkitehtuurimuseo, Arkkitehtiesittelyjä, Aarne Ervi. <http://www.mfa.fi/arkkitehdit> (luettu 1.2.2019); Ervi Oulujoella. https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Ervi_Oulujoella (luettu 1.2.2019).

⁶ Heljala, Seppälä & Elo 2013, 58.

Tapiolan uimahalli. Uimahallin vieressä, sisällä hallissa sijaitsevien altaiden jatkeena, sijaitsevat ulkoaltaat ja auringonottoterassit. Samankaltaisia ideoita oli sovellettu myös Kemlin uimahallin yhteyteen. Tapiolassa ulkoaltaaseen liittyy myös hyppytorni. (Kuva Raportti rakennetusta ympäristöstä – Aarne Ervin arkkitehtuuria 1970)

Tapiolan uimahalli. Samoin kuin Kemissä, myös Tapiolan uimahallissa luonteenomaisena piirteenä hahmottuu sisätilojen ja ulkotilojen välinen yhteys. (Kuva Raportti rakennetusta ympäristöstä – Aarne Ervin arkkitehtuuria 1970)

Kemin kaupungintalo 1965-1969. (Kuva Google Maps 2009)

Pyhäkosken voimalaitos 1945-1948.

Pällin voimalaitos 1950-1954.

4 UIMAHALLIRAKENNUKSEN HISTORIAN PÄÄVAIHEET

4.1 Uimahallin suunnittelu ja rakentaminen

Kemissä yhtenä perusteena uimahallin rakentamiselle oli luonnon uimavesien pilaantuminen teollisuuden takia. Uimahallin suunnittelu ja rakentaminen toteutettiin Kemiin kaupungin toimeksiantona. Rakennustyöt käynnistyivät vuonna 1964, kun kaupungissa tarvittiin työllisyystöihin sopiva kohde. Veikkausvoittovaroista saatiin rakentamista varten 300 000 mk. Halli valmistui vuonna 1967.⁷

Uimahallin suunnittelu käynnistyi vuonna 1963 järjestetyllä arkkitehtuurikilpailulla, jossa tehtävänä oli suunnitella rantaan Meripuistokadun päätteeksi kaupunkia ja merta yhdistävä kokonaisuus. Kilpailussa vaadittiin yksityiskohtaiset luonnokset uimahallirakennuksesta ja teatterista. Niistä uimahallin oli tarkoitus olla ensimmäisenä toteutettava rakennus. Ervin toimisto ei voittanut kilpailua. Kemin kaupunginvaltuusto katsoi kuitenkin kilpailussa palkinnon saaneen arkkitehtuuritoimisto Arne Ervin uimahalliehdotuksen ansiokkaaksi ja uimahallin suunnitelma päätettiin tilata Ervin toimistolta.⁸

Kilpailuvaiheessa Arne Ervin avustajina suunnittelussa toimivat arkkitehdit Timo Niini ja Pertti Solla. Heistä arkkitehti Timo Niini oli vastuussa työn jatkosuunnittelusta. Uimahallin rakennuspiirustuksissa allekirjoittajana on joko Arne Ervi tai Timo Niini.

Kemin uimahallin suunnitteluprosessia kuvataan Rakennustaiteen museon julkaisemassa Ervi-näyttelyn kirjassa seuraavasti:

"Ervin toimisto suunnitteli 1960-luvulla kolme uimahallia eri puolille Suomea: Tapiolaan, Kemiin ja Saloon. Tapiolan uimahallia (valmistunut 1965) aloitettaessa suunnittelijat tutustuivat systemaattisesti muiden suomalaisten uimahallien ratkaisuihin. Yleisötilat testattiin uiden ja saunoen. Kemin toimeksianto seurasi vuonna 1963 pidettyä kilpailua, jossa tehtävänä oli sovittaa erilaisia kulttuurirakennuksia Perämeren rantaan Meripuistokadun päätteeksi. Suunnittelun samanaikaisuuden vuoksi uimahalleilla on paljon yhteistä: suuri kuntouintiallas ja pienempi lastenallas ovat viereysten pitkänomaisessa, korkeassa allassalissa, jonka toisessa päässä sijaitsevat pukuhuoneet allaskeroksessa ja lipunmyynti ja kahvio ylempänä avoimella parvekkeella. Ervi selitti ratkaisua Arkkitehti-lehdessä: sisälle saapunut saa näin heti yleiskäsityksen siitä, minkälainen paikka uimahalli on. Toinen etu parvekekahviosta, jolta vielä aiemmin sai vapaasti laskeutua allaskerrokseen, oli, että vanhemmat saattoivat sen luota valvoa lapsiaan osallistumatta itse uintiin. (Arkkitehti 1/1968).

Ervin uimahalleja yhdistää myös ikkunaseinäisten allassalien avoimuus ja valoisuus. Tapiolassa salista avautuu näkymä Keskusaltaalle, Kemissä merelle ja Salossa puistoon. Uiminen liittyy näissä halleissa aivan erityisellä tavalla ulkoilmaan: kesäisin oli toki käytössä ulkoaltaita, mutta lisäksi sekä Tapiolassa että Kemissä allassalin

⁷ Museovirasto, http://liikuntaymparistot.nba.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=200421 (luettu 4.3.2019).

⁸ *Kemin uimahalli*. Arkkitehti 1/1968.

ikkunaseinät voitiin avata alaosaan laskemalla osa ruuduista piiloon lattian alle. Näin raja sisällä ja ulkona oleskelun välillä haihtui olemattomiin.

Suomi rakentaa -näyttelyssä esiteltiin halli, joka on meren tuntumassa. Auringonottoalue ulottuu meren rantaan asti, julkisivu on puhtaaksi muurattua tiiltä. Uimahallin ikkunaseinät voitiin avata alaosaan laskemalla osa ruuduista piiloon lattian alle yhdistäen ulko- ja sisäuintialueet yhteiseksi tilaksi.”⁹

Vasta valmistunut Kemin uimahalli esiteltiin Suomi rakentaa-näyttelyssä vuonna 1970. Esittelytekstissä uimahallia kuvattiin seuraavasti:

”Uimahalli sijaitsee Meripuistokadun päässä kaupunkikeskuksen yhteydessä meren tuntumassa. Rakennuksen länsipuolelle jää merenrantaan saakka ulottuva auringonottoalue.

Käynti uimahalliin tapahtuu parveketasolta, josta on näkymä itse halliin. Uintia voi seurata myös parvekkeen kahviosta. Ulkoalueelle hallin eteen rakennetaan myöhemmin 25 m:n harjoitteluallas sekä kahluulammiikko. Tällöin lasiseinän alaosa voidaan laskea kellariin, jolloin halli muodostaa kesäisin osan ulkouimalaa.

Parveketasolla sijaitsevat kahvion lisäksi kuntosali ja pari sen pukuhuonetta, joita voidaan valvoa kassasta. Hiljaisena aikana sieltä voi valvoa itse allastakin. Hyppytelineiden vuoksi osa sisäkattoa on nostettu ylemmäksi. Altaan tasoon katsomon alle on kylpytoiminnan lisäksi sisustettu mm. vierashuone ja tilat hierojalle. Näihin on oma käynti suoraan kadulta. Toisessa kerroksessa ovat urheilulautakunnan ja seurojen tilat.

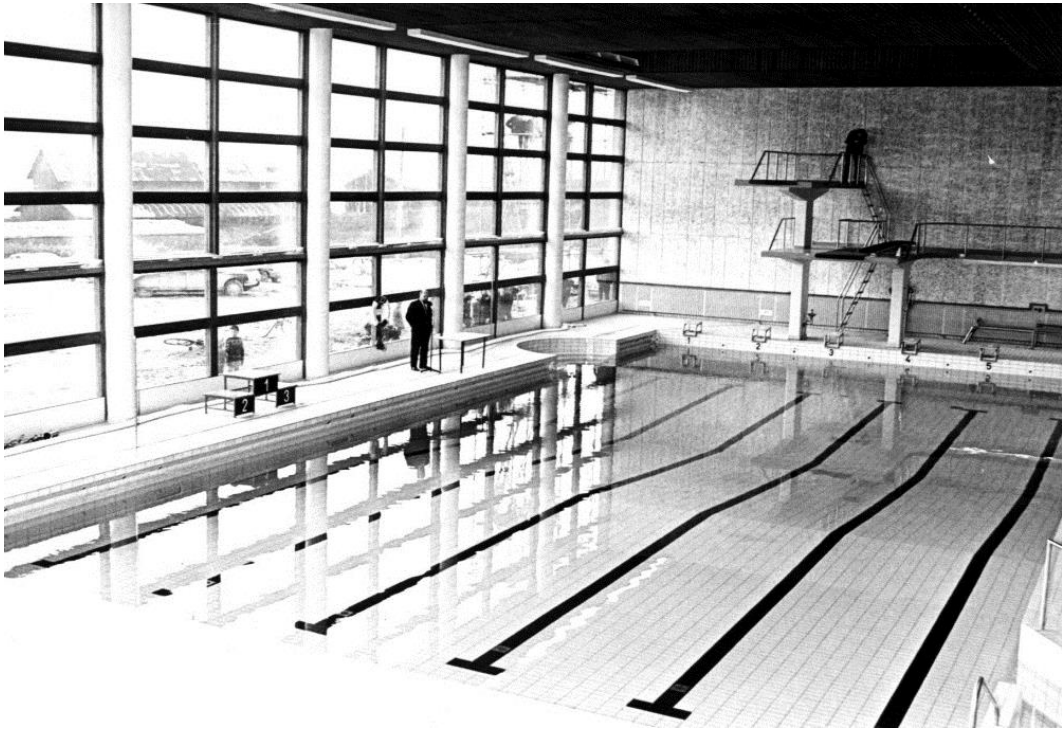
Kantavat rakenteet ovat yleensä teräsbetonia. Ulkoseinät ovat puhtaaksi muurattua tiiltä, sisäseinät akustiikkapintoja lukuun ottamatta puhtaaksi valettua betonia tai lasittamattomia sintrattuja laattoja. Vesikatto on puuelementtirakenteinen, jossa laminoitujen puupalkkien varassa ovat vaneriset koteloelementit.

Itse altaat ovat valettu vesitiiviistä betonista. Seiniin on asennettu vedenalaiset tarkkailuikkunat, joista altaat iltaisin valaistaan. Altaiden pinnat ovat lasitettuja keraamisia laattoja. Lattiapinnat ovat kosteissa paikoissa sintrattuja laattoja.

Altaan ympäristössä on lattialämmitys, ikkunaseinällä ovat lisäksi lämminpuhallus ja sähkösäteilijät poistamassa mahdollista kylmäntunnetta. Kaikki metallirakenteet ovat haponkestävää ruostumatonta terästä. ovet ja kolminkertaisten ikkunoiden karmit ovat painekyllästettyä mäntypuuta.”¹⁰

⁹ Museovirasto, http://liikuntaymparistot.nba.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=200421 (luettu 4.3.2019).

¹⁰ Museovirasto, http://liikuntaymparistot.nba.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=200421 (luettu 4.3.2019).

Kemin uimahalli valmistumisensa aikoihin. (Kuvat Kemin uimahallin arkisto)

4.2 Rakennus alkuperäisessä asussaan

4.2.1 Rakennuksen ulkoasu ja julkisivut

Uimahallirakennus on kokonaishahmoltaan yksinkertaisen selkeälinjainen. Rakennuksessa on vaaleista poltetuista tiilistä puhtaaksi muuratut julkisivut, meren puolella on lasiseinä.

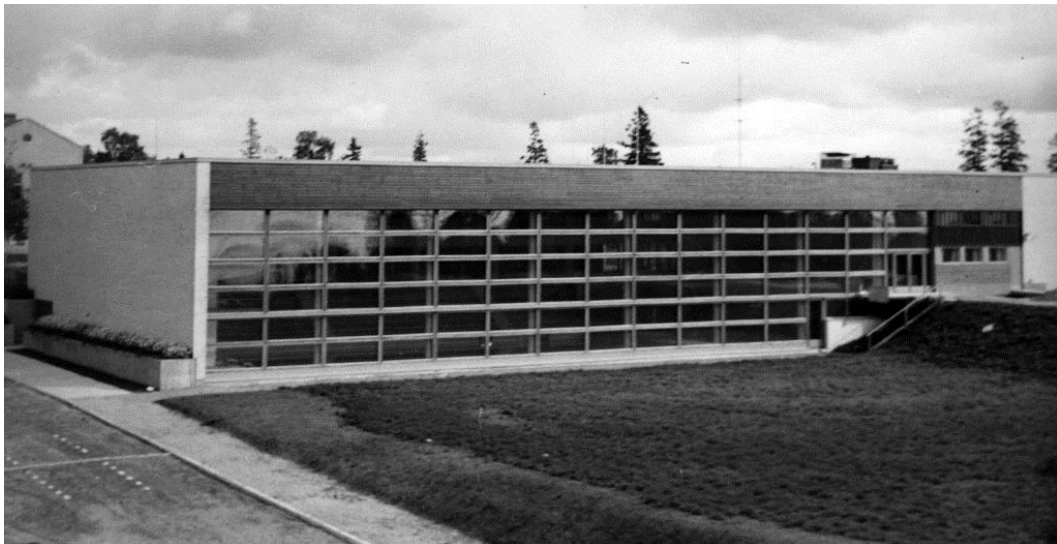
Koillissivulla sijaitsevaa sisäänkäyntiä on korostettu muusta julkisivusta väriykseltään ja materiaaleiltaan poikkeavalla lautaverhouksella ja pystysuuntaisella rimoituksella. Yksityiskohta erottuu rakentamisaikakaudelle tyypillisenä piirteenä. Sisäänkäynnin ympärille keskittyvät porrashuoneen ja kokoushuoneen suuret ikkunat. Sisäänkäynnille johtaa lipputan-kojen muodostama rivistö. Sisäänkäynnin puolella hallin edustalla on kemiläisen kuvanveistäjä Ensio Seppäsen pronssinen patsas *Ystävykset* vuodelta 1960.

Luoteen puoleinen päätyjulkisivu on lähes umpinainen tiilijulkisivu. Pohjakerroksessa rakennuksen luoteiskulmassa sijaitseva ovi johtaa teknisiin tiloihin ja porrashuoneeseen.

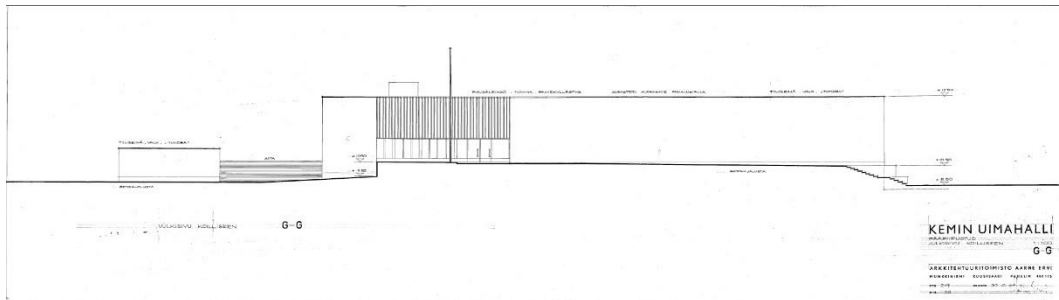
Kaakon puoleinen julkisivu on yläosastaan lautaverhoiltu. Kaakkoissivulle avautuvat hallirakennuksen koilliskulmassa sijaitsevien toimisto- ja kokoustilojen ikkunat. Ensimmäisessä kerroksessa pukuhuoneiden yläikkunat muodostavat koko julkisivun levyisen nauhan.

Lounaassa meren puolella hallin pitkä julkisivu on lähes kauttaaltaan lasirakenteinen. Lasiseinän yläosassa julkisivulla on lautaverhous. Merelle avautuva korkea ja leveä lasiseinä on uimahallirakennuksen leimallisin erityispiirre. Sen merkitys korostuu erityisesti sisätiloissa: allassali on suuri ja valoisa tila, joka avautuu koko leveydeltään puisto- ja merimaisemaan.

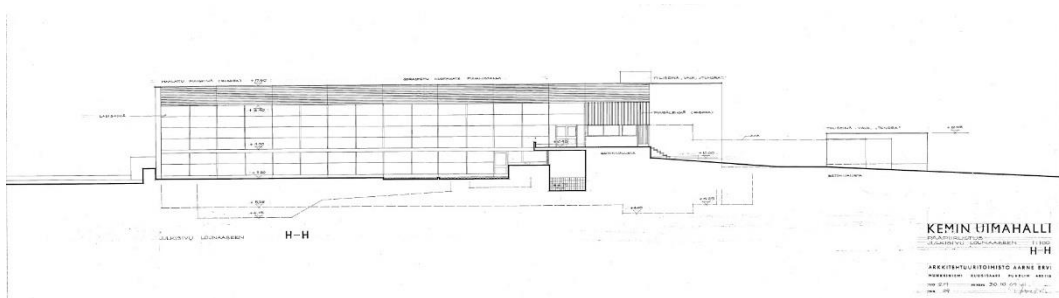
Rakennuksessa on tasakatto. Räystäslinjaa korostavat kapeat räystäslistat.

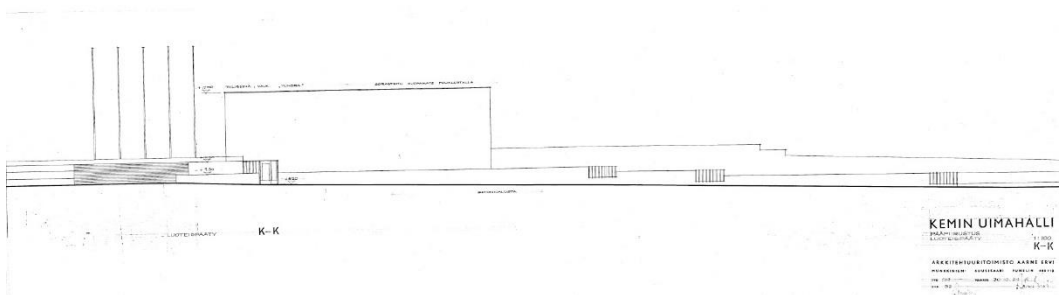
Merellä hallin allassali avautuu ulkotilaan suuren lasiseinän kautta. Pimeänä aikana ulkoa avautuu näkymiä valoisaan allassaliin. (Kuva Kempe uimahallin arkisto)

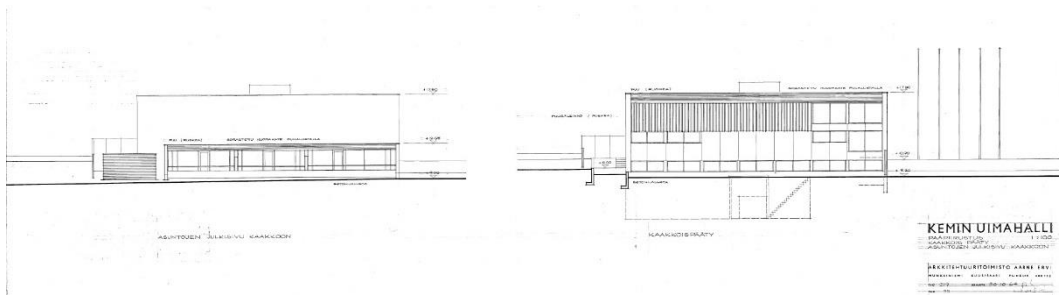
Kemin uimahalli. Pääpiirustus, julkisivu koilliseen. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 30.10.1964.

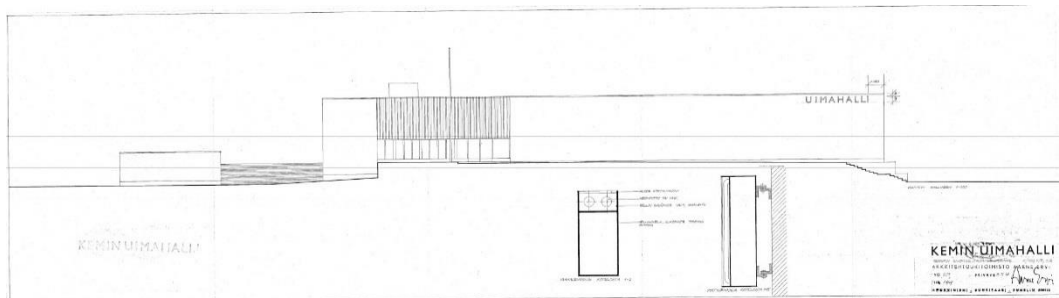
Kemin uimahalli. Pääpiirustus, julkisivu lounaaseen ja piha-alueen leikkaus. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 30.10.1964.

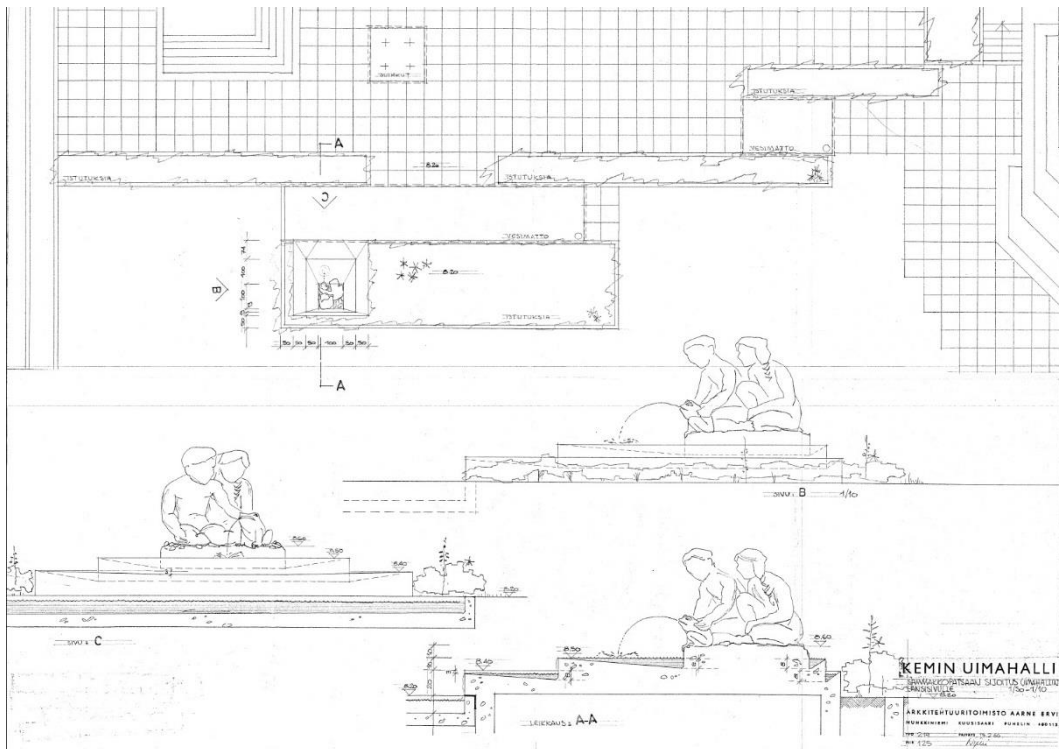
Kemin uimahalli. Pääpiirustus, luoteispääty. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 30.10.1964.

Kemin uimahalli. Pääpiirustus, asuntojen julkisivu kaakkoon ja kaakkoispääty. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 30.10.1964.

Kemini uimahalli. Tekstin sijoitus / muovivalomainos. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 3.5.1967.

Kemini uimahalli. Sammakopatsaan sijoitus uimahallin länsisivulle. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 11.1.1966. Ensio Seppäsen patsas Ystävykset oli suunnitelmien mukaan tarkoitus sijoittaa terassidulle piha-alueelle hallin merelle avautuvan lasijulkisivun eteen. Terrassin ja patsaan väliin on suunniteltu "vesimatto", matala vesiallas. Sammakon oli tarkoitus toimia suihkulähteenä. Piha-alueelle laaditut suunnitelmat jäivät kuitenkin toteuttamatta ja patsas sijoitettiin uimahallin koillispuolelle sisäänkäynnin edustalle.

Kemin uimahalli valmistumisensa aikoihin. Uimahallin pääjulkisivu on selkeäpiirteinen ja minimalistinen. Muurimaisessa, suljetussa julkisivussa korostuu suurten ikkunoiden ympäröimä sisäänkäynti, jonka yläpuolella on puuverhous. Sisäänkäynti sijaitsee hallissa toisen kerroksen tasalla. Piha-alueelta johtavat Meripuistokadulle ja hallin edustalla sijaitsevalle pysäköintialueelle leveät portaikot. (Kuva Kemin uimahallin arkisto)

Uimahallin pääsisäänkäynnille johtaa lipputankojen muodostama rivistö. (Kuva Kemin uimahallin arkisto)

Kemin uimahalli 1970-luvun tienoilla. Kuvissa näkyy julkisivujen alkuperäinen väriyty: julkisivut ovat pääosin vaaleaa poltettua tiiltä, osittain ruskeaksi maalattua puuta. (Kuvat Kemin uimahallin arkisto)

4.2.2 Rakenteet

Uimahalliin vuonna 2018 laaditussa *rakenneteknisessä kuntotutkimuksessa* todetaan vuonna 1967 valmistuneen uimahallirakennuksen olevan betoni-tiilirakenteinen. Rakennuksen kantavana runkona ovat betonipilarit ja -palkit sekä paikalla valetut betoniholvirakenteet. Alapohjarakenteet ovat maanvastaisia betonirakenteita, välipohjarakenteet ovat

paikallavalettuja betoniholvirakenteita. Ulkoseinärakenteena on yleisesti tiili-villa-tiili -rakenne. Yläpohjan kantavana rakenteena ovat betonipilareiden päälle asennetut liimapuupalkit.¹¹

Rakennuksen alapohjarakenteena on maanvarainen teräsbetonilaatta. Betonilaatta koostuu pohjavalusta sekä pintavalusta, joiden väliin on asennettu kapillaarisen kosteuden nousun katkaisevaksi kerrokseksi bitumisivelykerros. Kellarikerroksessa betonilaatta on suoraan täyttöhiekkakerroksen päällä, eristettä ei ole. Ensimmäisessä kerroksessa täyttöhiekkakerroksen päällä betonilaatan alla on noin 100 mm Leca-sorakerros.¹²

Ulkoseinät ovat tiili-villa-betoni- tai tiili-villa-tiili -rakenteisia. Pienillä alueilla ulkoseinissä on puuverhous ja seinät ovat puu-villa-betoni -rakenteisia, villan ulkopinnassa on tuulensuojalevy. Lämmöneristeenä ulkoseinissä on 100 mm mineraalivillaa. Kellarikerroksessa maanvastaiset seinät ovat teräsbetonia, sisäpuolella on eristeenä Toja-levy ja pintarakenteena rauditusverkolla vahvistettu rappaus.¹³ Väliseinät ovat tiili- tai betonirakenteisia.¹⁴

Rakennuksessa on alun perin ollut tasakatto. Yläpohjan ja vesikaton kantavana rakenteena ovat betonipilareiden päälle asennetut 1 500 mm korkuiset liimapuupalkit. Yläpohjarakenne on kiinnitetty alun perin kantavien liimapuupalkkien alahelmaan. Palkiston päällä on vesikattorakenne, katteena on alun perin ollut bitumikermi.¹⁵

Uima-altaat ovat paikalla valettuja teräsbetonirakenteita. Kuntoaallas on rakennettu maanvaraisesti. Opetusallas on pilareiden päälle rakennettu ja altaan alapuolella on vesisäiliöitä ja huoltotiloja. Altaiden sisäpuolella runkobetonin päällä on pintavalukerros. Pintamateriaalina on klinkkerilaatoitus. Altaissa ei ole erillistä vesieristekerrosta.¹⁶

Vuonna 1964 laaditun rakennustapaselostuksen mukaan kantavat rakenteet tehdään teräsbetonista, vesikaton kantavat rakenteet puusta:

"Kantavat rakenteet valetaan paikalla teräsbetonista BK-250. Kellarin seinien ja pilarien juuret sekä altaat, kaivot ja vesisäiliöt valetaan vesitiiviistä betonista BK-300.

Vesikaton kantavat rakenteet tehdään puusta. Pääkannattajat laminoituja palkkeja, joissa liimauksen tulee olla ehdottoman säänkestävää. Pääkannattajien väliin tehdään kevyet naulatut ristikot, joiden varaan välikatto ja vesikatto."¹⁷

Maanvaraiset lattiat ja välipohjat määrätään tehtäviksi betonirakenteisina:

"Maanvaraisissa lattioissa rakenne alhaalta lukien:

- *karkea sorastus 20 cm, tiiviisti juntaten*
- *hiekkakerros, sileäksi jyrätty*

¹¹ Kemin uimahalli. Rakennetekninen kuntotutkimus 2018, 4.

¹² Kemin uimahalli. Rakennetekninen kuntotutkimus 2018, 10.

¹³ Kemin uimahalli. Rakennetekninen kuntotutkimus 2018, 12-13.

¹⁴ Kemin uimahalli. Rakennetekninen kuntotutkimus 2018, 24.

¹⁵ Kemin uimahalli. Rakennetekninen kuntotutkimus 2018, 25-27.

¹⁶ Kemin uimahalli. Rakennetekninen kuntotutkimus 2018, 54-58.

¹⁷ Kemin uimahalli. Rakennustapaselostus. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 1964, 2.

- muovikelmu 0,2 mm, saumaus yksinkert. hakasaumoin, teippisuikaleiden avulla
- teräsbetoni-laatta 10 cm harjaterästä n. 3 kg/m², pinta yleensä teräshierretty
- lämmöneriste 10 cm jäykkä mineraalivillalevy, esim. Karhulevy KL-75
- pintalaatta 6 cm, harjateräs 6 mm 30 cm
- linoleum 2,5 mm¹⁸

*"Välipohjarakenteet tehdään massiivisia teräsbetoni-laattoja. Kellarin katossa 5 cm mineraalivilla (KL-75) lämmöneristys, jonka päällä 6 cm teräsbetoni-laatta. Muissa välipohjissa 4 cm pintabetoni suoraan kantavan laatan päälle."*¹⁹

Seinäarakenteista määrätään rakennustapaselostuksessa seuraavasti:

"Umpinaisen seinäosan rakenne on ulkoapäin lukien seuraava:

- valkoinen julkisivutiili "tundra"
 - kyllästetty mineraalivilla 12,5 cm "Karhulevy KL-16"
 - teräsbetoniseinä 15-25 cm
 - mahd. akustinen verhous esim. puupaneli
- Julkisivutiili sidotaan betoniin ø 3 mm kuparisitein 4 kpl/m²*

Ikkunaseinillä ulkoseinä rakenne ulkoa lukien:

- painekyllästetty puoliponttilaudoitus
- Laudat sahapintaisia 2,5 x 13 cm viistoon halkaistuja tai vastaavia*
- Pinta käsitellään tummanruskealla suoja-aineella esim. "Valtilla"*
- vuorauspahvi
- kyllästetty mineraalivilla 12,5 cm "Karhulevy KL-16" (naulauspuut c/c 60 cm 5,0 x 12,5 cm)
- teräsbetoniseinä tai 13 cm kalkkitiilimuuraus rakenteesta riippuen.

*Jalustojen kohdalla seinä rakenteen muodostaa 7,5 cm korkki tai jäykkä mineraalivillalevy, joka on betonirakenteisiin kiinnivalettu. Sisäpuolelle muurataan verhomuuraus 13 cm kalkkitiilestä."*²⁰

*"Väliseinät muurataan kalkkitiilistä. Seinät tehdään yleensä ½-kiven vahvaisina, toiselta puolelta puhtaaksimuurattuina täysin saumoin, toiselta puolelta ohuesti rapattuina. Kevyitä väliseiniä, jotka rapataan tai laotoitetaan molemmin puolin, tehdään myös ¼-kiven vahvaisina."*²¹

Yläpohjarakenteista ja vesikatosta määrätään rakennustapaselostuksessa seuraavasti:

"Yläpohjat tehdään 2 x 6" c/c 60 cm puurungon varaan siten, että vasojen alapintaan naulataan saumakaistoin tiivistäen 5 mm lujalevy. Vasojen välit täytetään 15 cm paksulla Karhulevyllä KL-16 tai Karhumatolla, joka suoja-paperineen vielä tiivistetään

¹⁸ *Kemin uimahalli, Rakennustapaselostus. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 1964, 2.*

¹⁹ *Kemin uimahalli. Rakennustapaselostus. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 1964, 3.*

²⁰ *Kemin uimahalli. Rakennustapaselostus. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 1964, 1-2.*

²¹ *Kemin uimahalli. Rakennustapaselostus. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 1964, 4.*

irtonaisella mineraalivillalla. Eristeen päälle asetetaan hakasaumoin vuorauspahvi ja puolipuhasta laudasta naulataan kävelyn kestävä suojakansi.

Hallin katossa tehdään upotettuja valaisimia tms. varten eristeeseen aukot, joille ulakkotilasta tapahtuvaa huoltoa varten tehdään tiiviit lämpöeristetyt kannet.

Hallin katossa on huomattava että katto tulee jakaa kolmeen paloalueeseen katkaisemalla kaikki palonarat rakenteet lujalevyverhouksin yllä mainitun betonikaton rajalla sekä keskimmäisen pääkannattajan kohdalla.”²²

”Vesikatolla katteena on suojasorastettu kermihuopakatto raakaponttilaudasta tehdyllä alustalla. Syöksytorvet ovat rakennuksen sisällä. Vesikaton eristyksessä tulee käyttää tunnettua alan erikoisliikettä, joka antaa rakenteen moitteettomuudesta 10 vuoden takuun. Eristyksen tulee olla paloluokiteltua vähintään B-luokan rakennetta ja suojasorastuksen pestyä singelisoraa, vähintään 2 cm vahvuudelta. Eristykseen tulee käyttää vähintään 3 mm paksuista lasikuitukudoksella vahvistettua bitumimattoa ja kahta AO-bitumihuopaa asianmukaisin kuumabitumisivelyin.

Räystäät ja kaikki läpimenokaulukset tulee sisällyttää samaan katon takuuvaatimukseen ja niihin tulee käyttää 0,7 mm kuumasinkittyä teräslevyä tarvittaessa tinajuotoksiin.”²³

4.2.3 Rakennuksen pohjaratkaisut ja tilojen jakautuminen

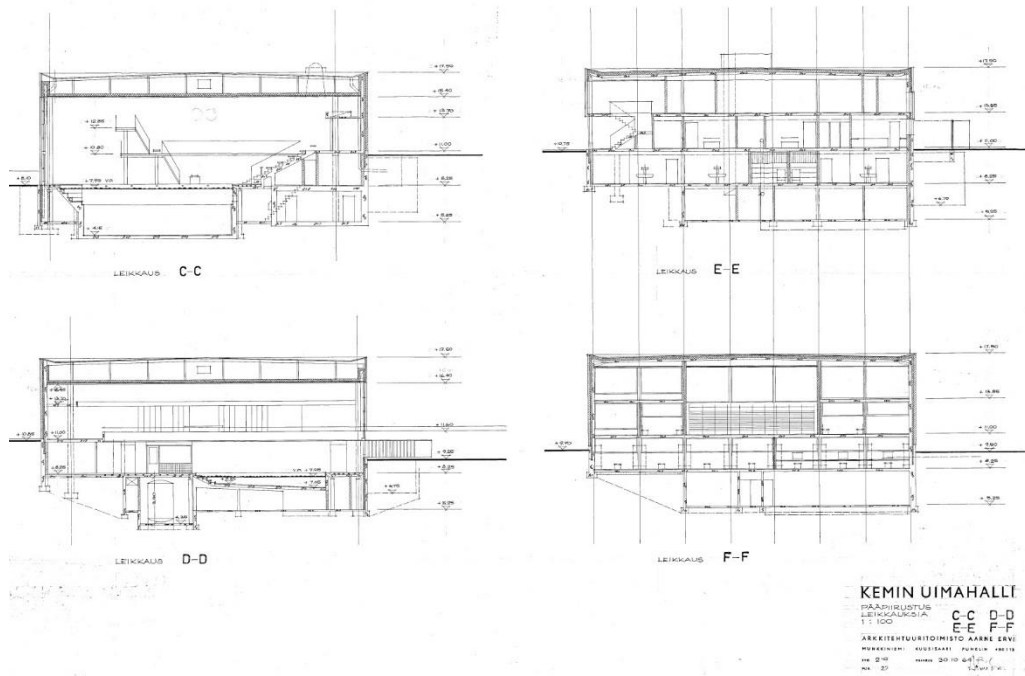
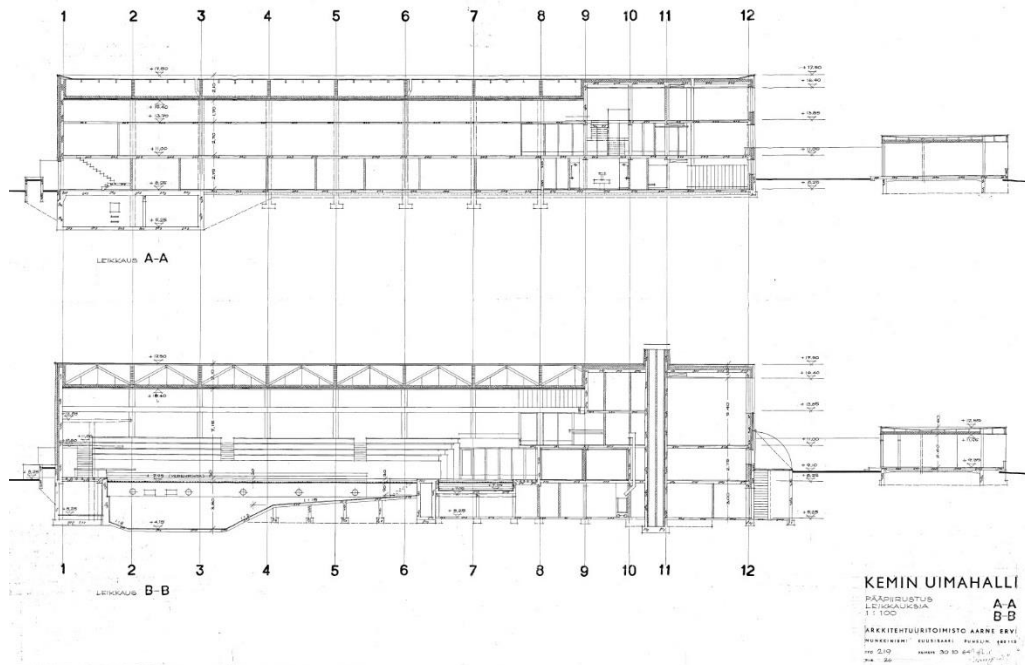
Uimahalli on pohjakaavaltaan selkeälinjainen suorakaiteen muotoinen rakennus. Rakennuksessa on kellarikerros ja kolme kerrosta. Rakennus sijoittuu rinteeseen, koillisen puolella ylärinteessä rakennus on kahden kerroksen korkuinen, lounaan puolella alarinteessä kolmen kerroksen korkuinen.

Uimahallin pohjaratkaisu heijastaa rakennuksen pääkäyttötarkoitusta. Uimahallin keskuksen muodostaa laaja kolmen kerroksen korkuinen allassali, jossa sijaitsevat 12 x 25 m kokoinen iso uima-allas (kuntoallas) ja 6 x 10,5 m kokoinen opetusallas. Allassalin koillislaidalla on eteishallista altaan tasalle laskeutuva 239-paikkainen katsomo. Hallin varsinaista toimintaa palvelevat pesu- ja saunatilat, pukuhuoneet, kuntosali sekä toimisto- ja kokoustilat sijaitsevat hallin kaakon puoleisessa päädyssä.

Hallin kaakkoispuolella on asuinrakennus, jossa on kolme asuntoa. (Asuinrakennusta ei tarkastella tässä selvityksessä.)

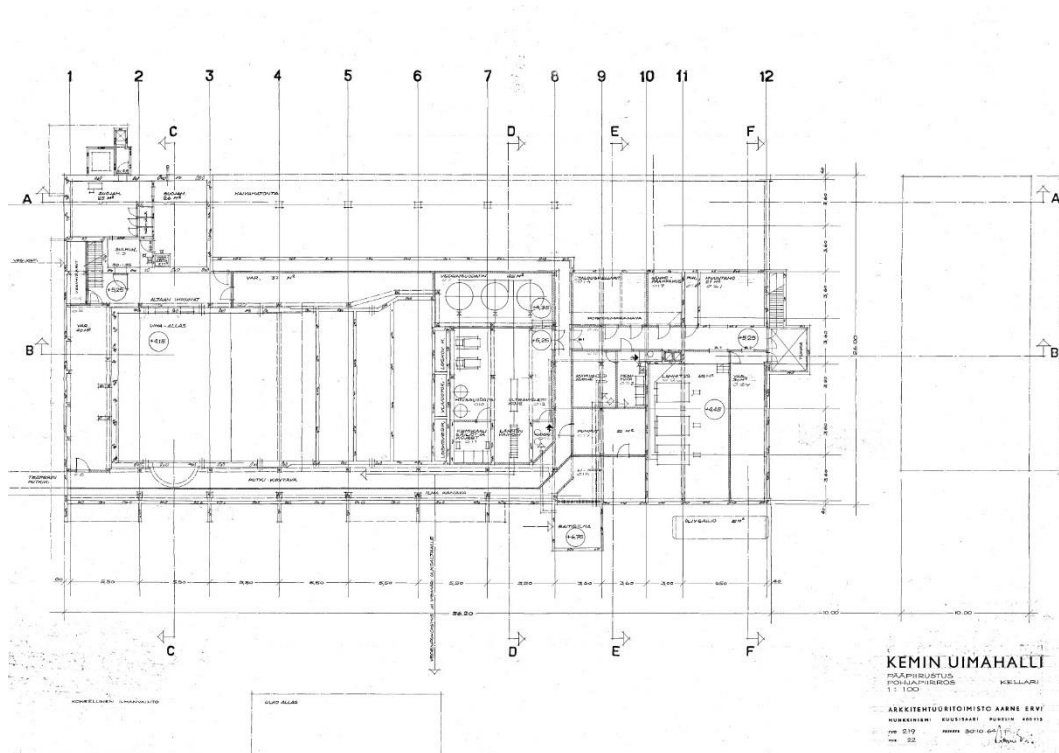
²² *Kemin uimahalli. Rakennustapaselostus.* Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 1964, 3.

²³ *Kemin uimahalli. Rakennustapaselostus.* Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 1964, 3.

Kemin uimahalli. Pääpiirustus, leikkauksia. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 30.10.1964.

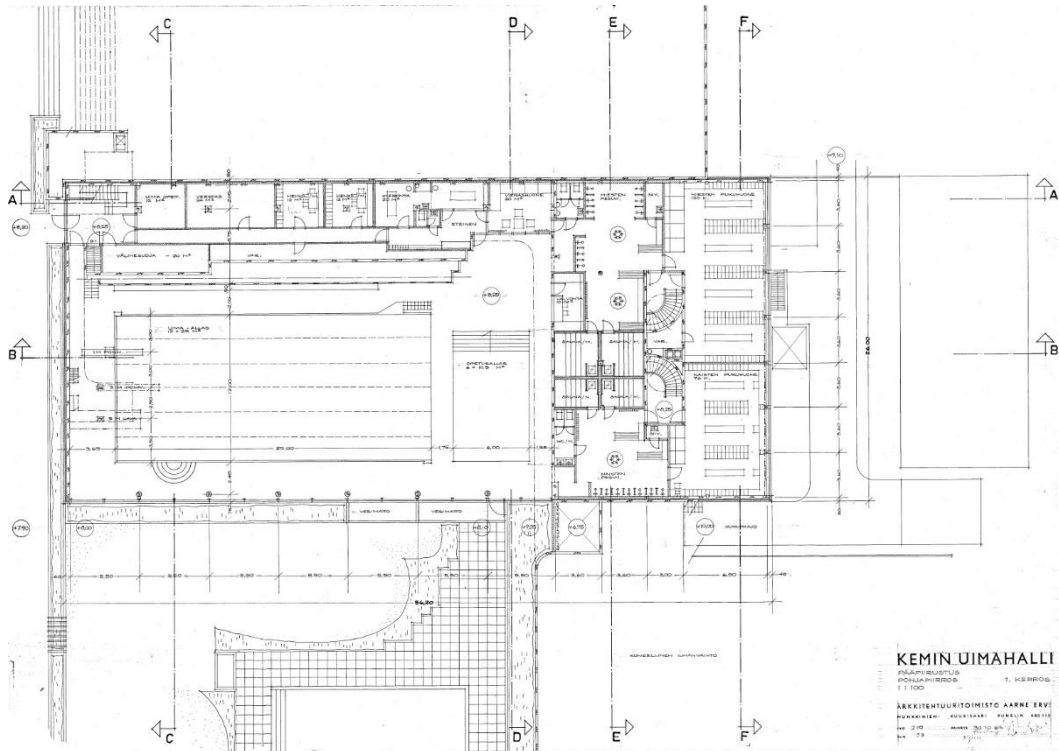
Kellarikerros

Kemin uimahalli. Pääpiirustus, pohjapiirros, kellari. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 30.10.1964.

Kellarikerroksessa on teknisiä tiloja: varastotiloja, tiloja teknisille laitteille, sähkölaitteille ja lämmitykselle. Vedensuodattimet, hiussuodattimet, kloorisäiliö, ultraviolettikohje, lämmönvaihdin sekä kemikaalisäiliöt ja kojeet sijaitsevat ison uima-altaan päässä ja opetusaltaan alapuolella. Teknisten tilojen yhteydessä on myös pesutupa ja kuivaushuone sekä talouskellarit. Hallin luoteiskulmassa on väestönsuoja.

1. kerros

Kemin uimahalli. Pääpiirustus, pohjapiirros, 1. kerros. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 30.10.1964.

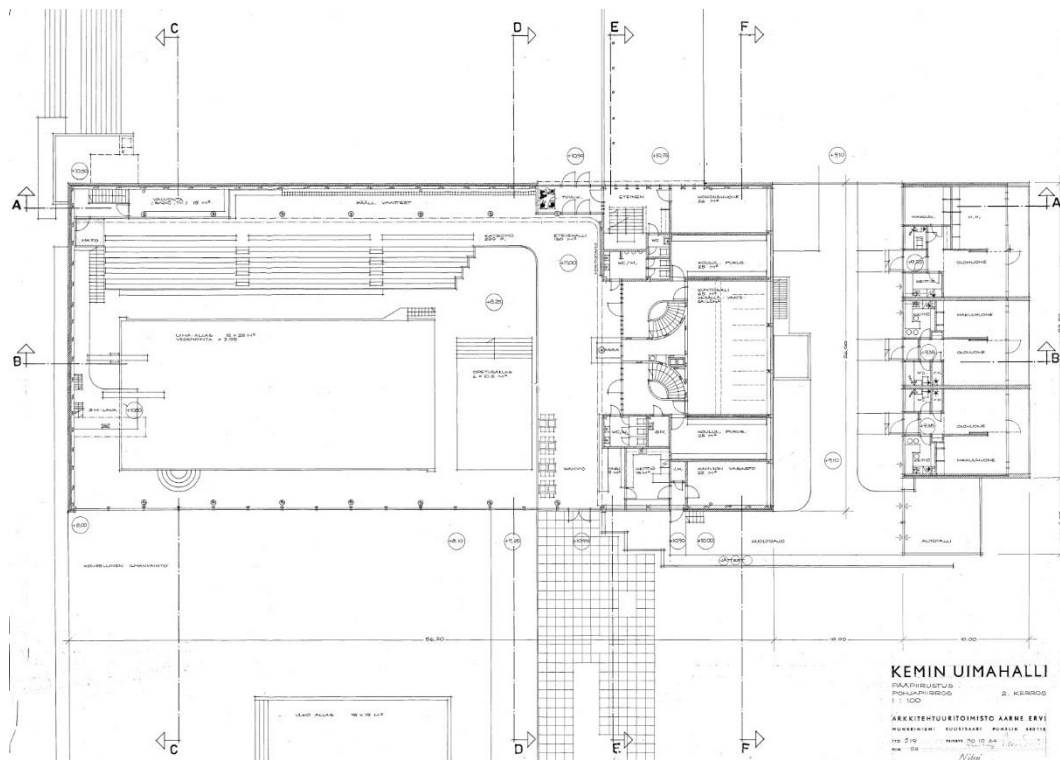
Ensimmäisessä kerroksessa sijaitsevat uima-altaat. Pienikokoinen opetusallas (6 x 10 m) sijaitsee ison uima-altaan (12 x 25 m) kaakkoispäässä. Opetusallas on toisesta päädystään porrastettu. Ison uima-altaan luoteispäässä rakennuksen päädyssä on hyppytorni, johon kuuluvat 5 m korkea lava ja 3 m korkeat lava ja ponnahtuslauta. Hyppytornin vieressä on 1 m ponnahtuslauta. Uima-altaan lounaislaidalla on puolikaaren muotoinen porrastettu syvennys.

Allassalin koillislaidalla on katsomo, joka laskeutuu toisen kerroksen tasolta ensimmäisen kerroksen tasolle. Katsomon alla on välinesuoja- ja varastotiloja sekä henkilökunnan tiloja: uimaopettajan huone, versta, puku- ja sosiaalitiloja ja hierontahuone sekä vierashuone, jonne on kulku allassalista eteisen kautta. Vierashuoneesta avautuvat ikkunat allassaliin.

Puku- ja pesutilat sijaitsevat rakennuksen kaakkoispäädyssä. Aikakaudelle tyypilliseen tapaan miesten puoli on naisten puolta suurempi. Pukutilat sijaitsevat rakennuksen päädyssä koko päädyn levyisinä. Tilat avautuvat ulos yläikkunoiden kautta. Pukutiloihin johtavat toisesta kerroksesta kaartuvat portaikot. Pukutilojen ja allassalin välissä sijaitsevat pesuhuoneet ja saunat, saunatilat rykelmänä rakennuksen keskellä. Saunojen koillispuolella on allassaliin avautuva valvontatila.

Rakennuksen lounaispuolelle allassalin edustalle on suunniteltu terassi ja ulkoallas. Terasille on kulku allassalin kulmasta. Uloskäynnin vieressä lasiseinän edustalla on kaksi matallaa jalkojenhuuhteluallasta, ”vesimattoa”.

2. kerros

Kemin uimahalli. Pääpiirustus, pohjapiirros, 2. kerros. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 30.10.1964.

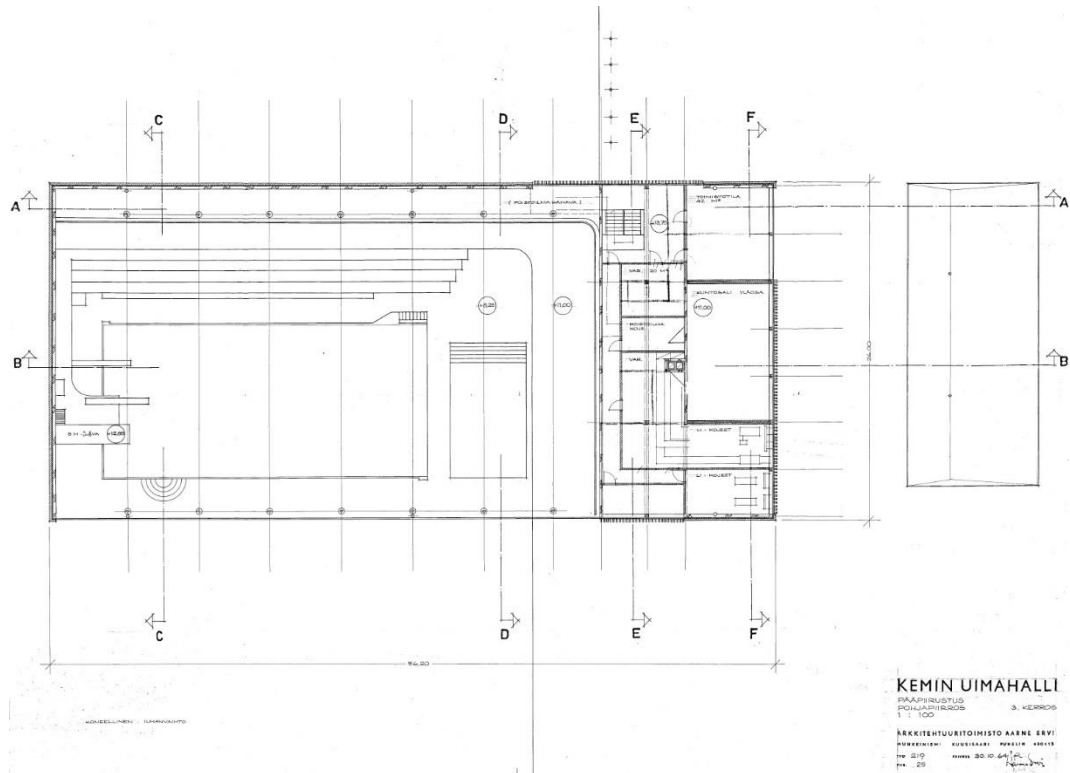
Uimahallin pääsisäänkäynti sijaitsee rakennuksen koillissivustalla toisen kerroksen tasalla. Lasiseiniä ympäröivät pariovet johtavat tuulikaapin kautta eteishalliin. Eteishalli, kooltaan 130 m², avautuu koko rakennuksen levyiseksi aulatilaksi, jossa sijaitsevat kassa ja kahvio. Aula avautuu allassaliin rakennuksen levyisenä parvekkeena. Rakennuksen koillissivustalla aula jatkuu katsomon taakse, missä sijaitsevat yleisön päällysvaatteita varten varatut naulakot. Naulakkotilaa erottaa katsomotilasta parvea kannattava pilaririvistö. Parven alla luoteispäädystä on lasiseinäinen valvontatila, joka on varattu myös radio- ja TV-toimittajia varten.

Aulan keskellä kassan molemmin puolin sijaitsevat kerrosta alemmaksi pukutiloihin johtavat kaarevat portaikot. Aulan ja portaikkojen välissä on ikkunaseinät. Portaikkojen takana on kuntosali, jonne kuljetaan porraskäytävistä. Piirustusten mukaan kuntosalitilaa käytetään kesällä vaatesäilönä. Porraskäytävien molemmin puolin sijaitsevat naisten ja miesten WC-tilat sekä koululaisten pukuhuoneet.

Rakennuksen koilliskulmassa on kokoushuone sekä kolmannessa kerroksessa sijaitseviin tiloihin johtava portaikko.

Kahviosta on kulkuyhteys pihaterassille. Kahvion takana rakennuksen kaakkoiskulmassa sijaitsevat kahviota palvelevat tilat: tarjoilutila, keittiö ja kahvion varasto.

3. kerros

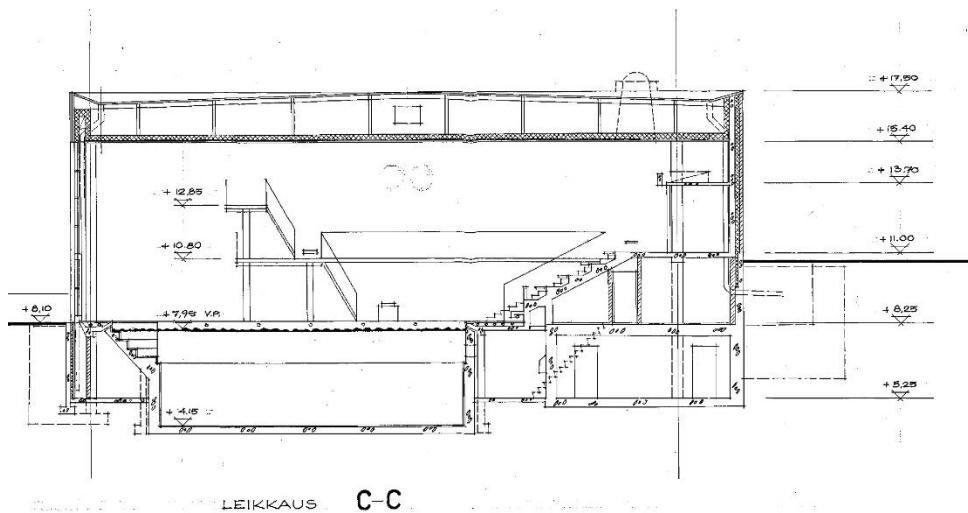
Kemin uimahalli. Pääpiirustus, pohjapiirros, 3. kerros. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 30.10.1964.

Kolmannessa kerroksessa rakennuksen kaakkoispäässä sijaitsevat toimistotila, varastotiloja ja ilmanvaihdon konehuoneet.

4.2.4 Sisätilat

Uimahallirakennuksen sisätiloja hallitsee suuri kolmikerroksinen allassali. Ison uima-altaan päädyssä on kaksikerroksinen hyppytorni. Hyppytornin kohdalla sisäkatto on korotettu. Altaan koillislaidalla on eteisaulan tasalta uima-altaan tasalle laskeva katsomo. Katsomosta avautuu näkymä myös ulos merimaisemaan. Lasijulkisivun puolella altaan laidalla on puolipyöreä porrastettu istuskelusyvennys. (Kuva Kemijoen uimahallin arkisto)

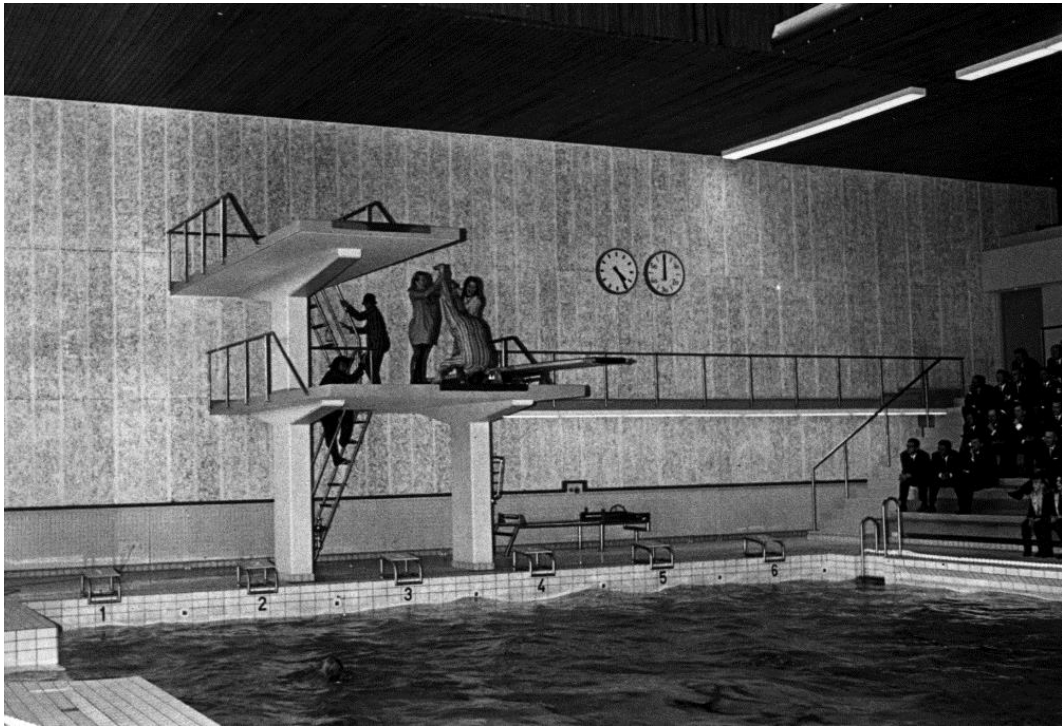
Kemijoen uimahalli. Pääpiirustus, leikkauksia. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 30.10.1964. Ote piirustuksesta, allassalin leikkaus C-C. Allassali on kolmen kerroksen korkuinen. Ensimmäisen kerroksen tasolla sijaitseva uima-allas ulottuu syvyydeltään kellarikerroksen alapuolelle. Allassalin kattoa kannattavat korkeat liimapuupalkit.

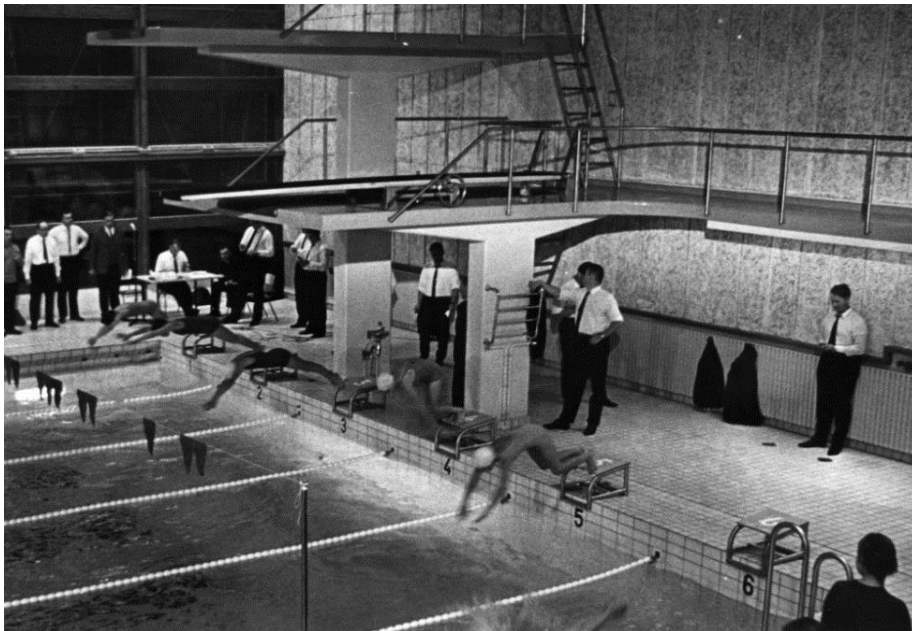
Allassali uimahallin valmistumisen aikoihin. Kuvissa lienevät meneillään uimahallin avajaiset tai joku muu merkittävä tilaisuus. Rakennukselle leimaa-antavana piirteenä hahmottuu koko allassalin korkeinen ja levyinen lasiseinä, jonka kautta hallista avutuvat näkymät puistoalueelle ja edelleen merelle. Laajojen ikkunapintojen ansiosta allassali on valoisa ja sisätila on visuaalisesti yhteydessä ulkotilaan. Salin kattoa kannattavat ikkunaseinän edessä sijaitsevat pyöreät betonipilarit. Kuvassa näkyvät alkuperäiset lähtökorokkeet. (Kuva Kemlin uimahallin arkisto)

Allassalissa on kaksi allasta: 25 m pitkä uima-allas sekä pieni ja matala opetusallas. Opetusaltaan takana sijaitsevat pukutilat, pesutilat ja saunat. (Kuva Kemlin uimahallin arkisto)

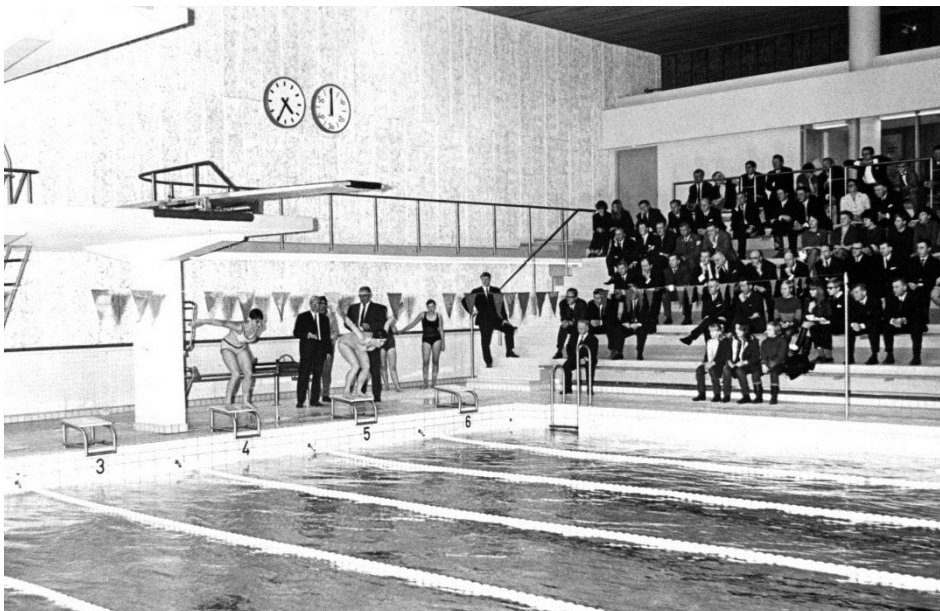
Betonirakenteisessa hyppytorissa on 3 m ja 5 m korkuiset lavat ja 3 m korkeudella ponnahtuslauta. Hyppytorniin on kulku sekä ensimmäisen kerroksen tasolta (allassalin lattiatasolta) että toisen kerroksen tasolta (aulan tasolta ja katsomon ylätasolta). (Kuva Kemin uimahallin arkisto)

Hyppytorni. Alkuvaiheessa hallissa ei vielä ollut alkuperäisissä piirustuksissa hyppytornin viereen suunniteltua, edelleen olemassa olevaa 1 m ponnahtuslautaa. (Kuva Kemin uimahallin arkisto).

Allassalin koillislaidalla sijaitsevaan katsomoon on kulku sisäänkäynnin tasalta aulasta. Porrastettu katsomo laskeutuu ison altaan tasalle. Katsomon takana aulan jatkeena on rakennuksen koillisestalle sijoittuva naulakotila. Naulakotilaa rajaa pyöreiden betonipilareiden rivistö. Allassalin katopintaa rytmittävät poikittaisten liimapuupalkkien alareunat. (Kuva Kemijoen uimahallin arkisto)

Katsomon takana naulakotilan jatkeena on lasiseinäinen valvontatila, joka on tarkoitettu myös TV- ja radiotoimittajien käyttöön. (Kuva Kemijoen uimahallin arkisto)

Rakennuksen aulassa sijaitsevat kassa ja kahvio. Muodoltaan pitkänomainen aulatila on avara ja valoisa. Aulan koillispuolella avautuvat pääsisäänkäynnin lasiovet, aulan lounaispuolella merelle avautuva lasiseinä. Aulatila avautuu allassaliin koko rakennuksen levyisenä parvekkeena. Alkuperäisenä ideana oli, että kahviosta voi seurata toimintaa allassalissa. (Kuva Kemin uimahallin arkisto)

Kassa sijaitsee allassalin päädyssä rakennuksen keskellä. Kassan molemmin puolin sijaitsevat sisäänkäynnit puku- ja pesutiloihin: miesten osastolle on käynti kassan edestä, naisten osastolle kassan takaa. Porrashuoneisiin johtavat aulasta lasiseinät. (Kuva Kemin uimahallin arkisto)

4.2.5 Pintarakenteet, rakennusosat ja yksityiskohdat

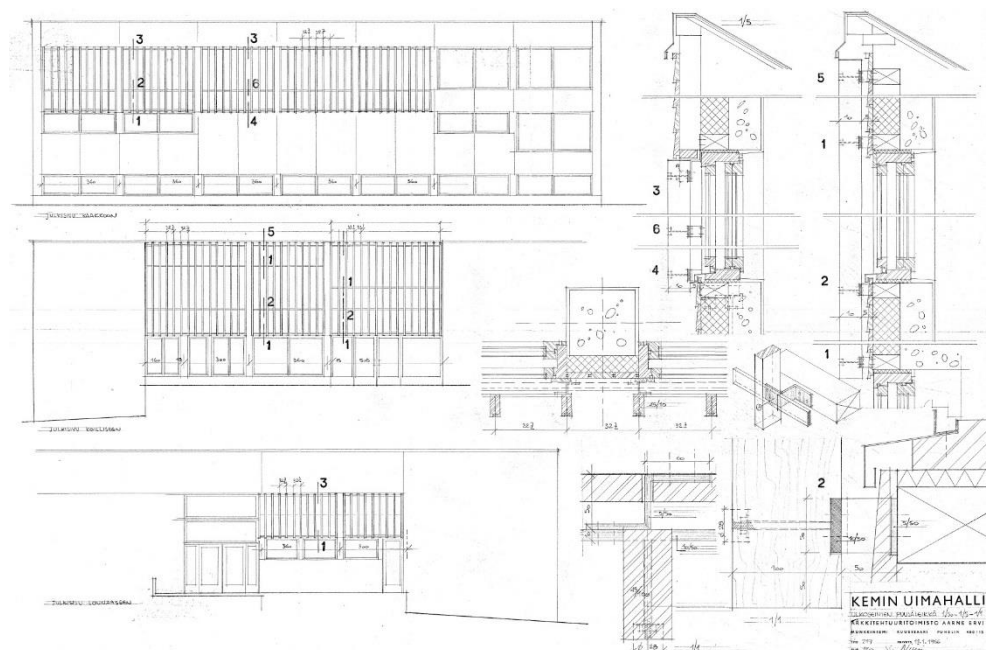
Uimahallirakennus on myös materiaaleiltaan selkeälinjainen ja pelkistetty. Materiaalien ja pintakäsittelyjen kirjo on varsin suppea: lattia-, seinä- ja kattomateriaaleina määrätään rakennustapaselostuksessa käytettäväksi pääsääntöisesti yhtä, kahta tai kolmea erityyppistä materiaalia. Materiaalien selkeys kertoo osaltaan aikakauden arkkitehtuurille tyypillisistä piirteistä.

Julkisivut

Rakennusselityksen mukaan uimahallirakennuksen julkisivut tehdään joko tiilistä puhtaaksi muuraamalla tai painekyllästetystä julkisivulaudasta:

”Pääosa julkisivuista muurataan valkoisista julkisivutiilistä, esim. Kupittaa Savi Oy:n ”Tundra”, normaalikoko. Muuraus puhtaaksimuurauksena, saumaten muurauksen yhteydessä. Puskusaumat noin 1 cm jätetään pintaan, vaakasaumat 1,5 cm varjosaumoin. Laasti kalkkisementtillaastia L 20, joka valkaistaan titaanioksidilla.”²⁴

”Ikkunaseinissä, asunnon parvekkeissa ja ulkopuolisessa räystäässä käytetään viistoon halkaistusta puoliponttilaudasta (13 x 2,5 cm) tehtyä, painekyllästettyä vaakalaudoitusta, jonka tulee olla u/s-laatua.”²⁵

Kemin uimahalli. Ulkoseinien puusäleikkö. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 11.1.1966. Pystysuuntaiset puusäleiköt on suunniteltu kaakkoon, koilliseen ja lounaaseen avautuvien julkisivujen yläosiin vaakalaudoituksella verhoiltujen julkisivunosien ja ikkunoiden eteen.

²⁴ Kemini uimahalli. Rakennusselitys. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 1964, 13-14.

²⁵ Kemini uimahalli. Rakennusselitys. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 1964, 15.

Sisätilat

Rakennustapaselostuksen mukaan lattia- ja porrasmateriaaleina käytetään valkoisia sintrattuja laattoja sekä kvartsivinyllaattoja:

"Altaan reunamilla, pesu- ja pukutiloissa yms. huoneissa, joissa on lattiakaivot, tulee lattia päällystää valkoisella sintratulla liukastumisen estävällä laattalla esim. Pukkila N:o iii71, koko 100 x 100 x 10 mm. Altaat laatoitetaan kokonaan. Päädyissä karkea pinta.

Katsomo, käytävä, toimisto- ja eteistiloissa lattianpäällysteenä 2,5 mm kvartsivinylli-laatat. Porrashuoneissa ja sisäänkäynneissä em. vinyllilaatat, joilla päällystetään myös askelmat. Listat samoin vinyliä. Tuulikaapeissa harjasmatot.

*Kellarin lattioissa ja kellarin portaissa maalattu sementtipinta."*²⁶

Seinäpäällysteistä määrätään rakennustapaselostuksessa seuraavaa:

"Hallitilan seinät paneloidaan päädyssä ja katsomon takana 3 x 4 cm höylätyin painekyllästetyin rimoin, joiden väliin jää 2 cm raot ja joiden taakse on betoniseinään kiinnitetty 5 cm kyllästetty vuorivillalevy, tilav. paino n. 50 kg/m³. Vuorivilla on suojattava kosteudelta pingottamalla sen eteen naulausrimojen taakse 0,2 mm muovikelmu tai vastaava. Tätä ns. akustista verhousta käytetään myös kuntosalin yhdellä seinällä.

Valkoisia lasitettuja seinälaattoja, esim. Pukkilan F-laattoja käytetään pesuhuoneiden, WC:den ja hallin lastenaltaan viereisen seinän päällysteenä, sekä vähäisemmin kahvilan keittiössä.

Puhtaaksimuuratuissa tiiliseinissä ja puhtaaksivaletuissa betoniseinissä pintakäsittelynä vain maalaus.

*Saunoissa ja osin myös pesuhuoneissa seinät päällystetään levein honkalaudoin samaa laatua kuin katotkin."*²⁷

Kattoverhouksissa määrätään käytettäväksi pääasiassa lautaa:

"Hallin katon lujalevyypinta verhoetaan höylätyillä painekyllästetyillä honkalaudalla 2 x 14,5 cm. Laadun tulee olla vähintään u/s ja höyläys tulee suorittaa vasta painekyllästetyksen jälkeen. Kiinnitys 0,5 cm avosaumoin piilokantaisilla sinkityillä nautoilla.

Kaikki yleisötilat, porrashuoneet, käytävät, puku- ja pesuhuoneet ja saunat verhoetaan samoin.

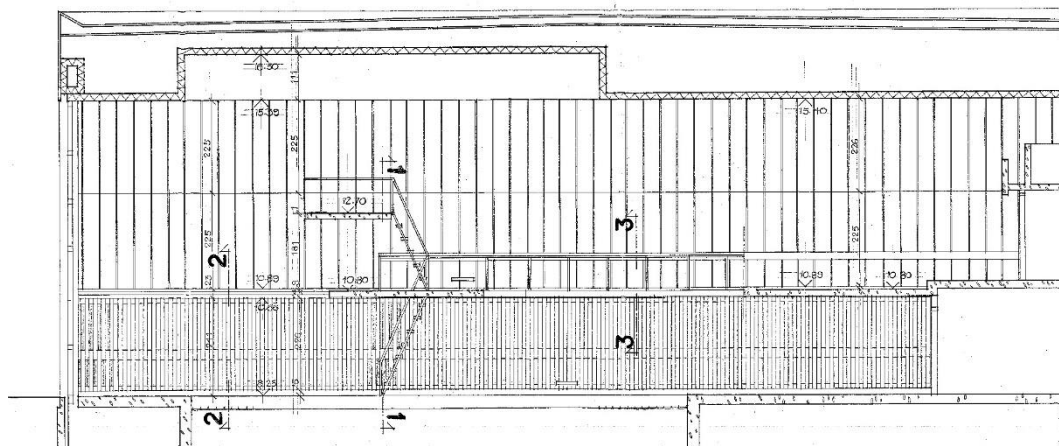
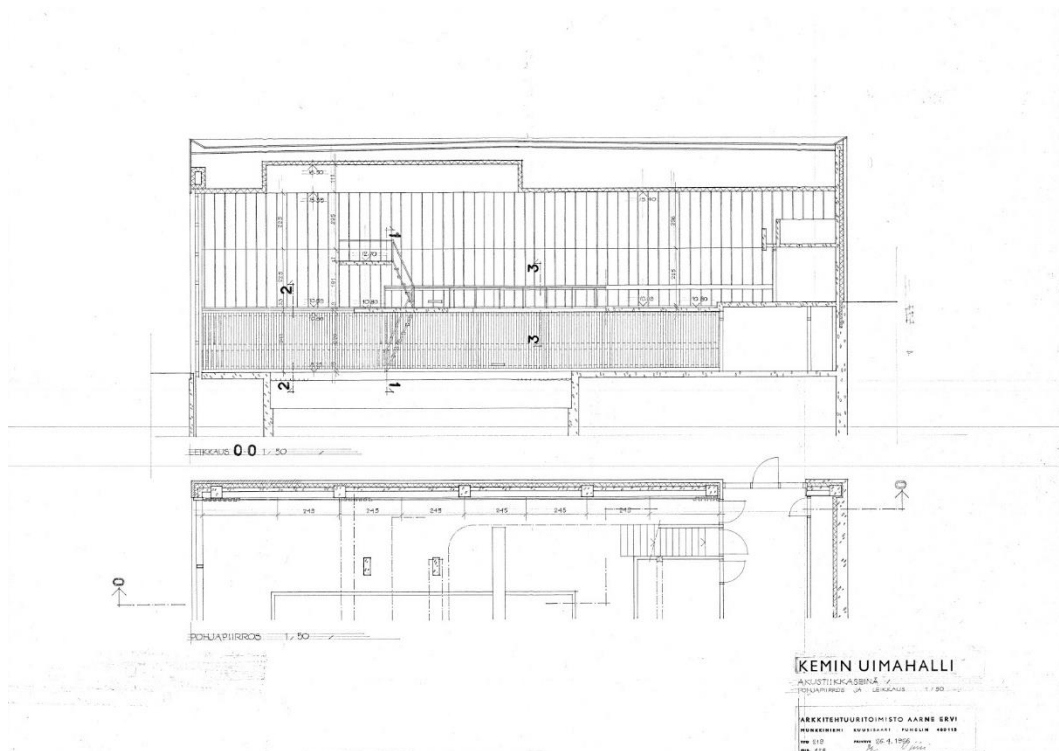
Toimistohuoneissa kattoverhous kyllästämätöntä em. lautaa joka jätetään käsittelemättä.

*Kellarin ja varastotilojen betonikatot maalataan, akvarol tai vastaava."*²⁸

²⁶ *Kemin uimahalli, Rakennustapaselostus.* Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 1964, 4.

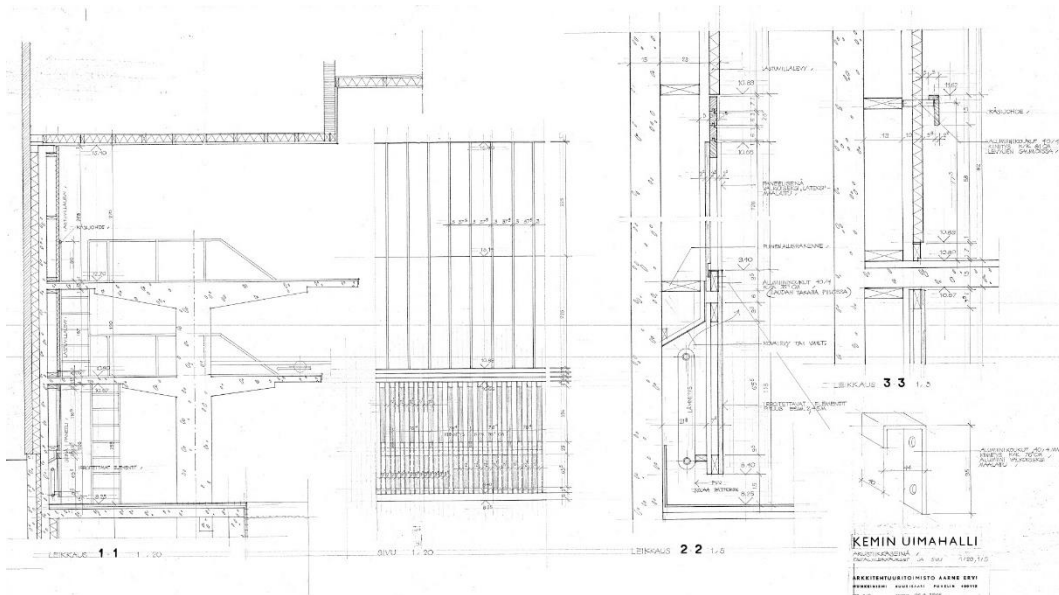
²⁷ *Kemin uimahalli, Rakennustapaselostus.* Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 1964, 4-5.

²⁸ *Kemin uimahalli, Rakennustapaselostus.* Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 1964, 4.

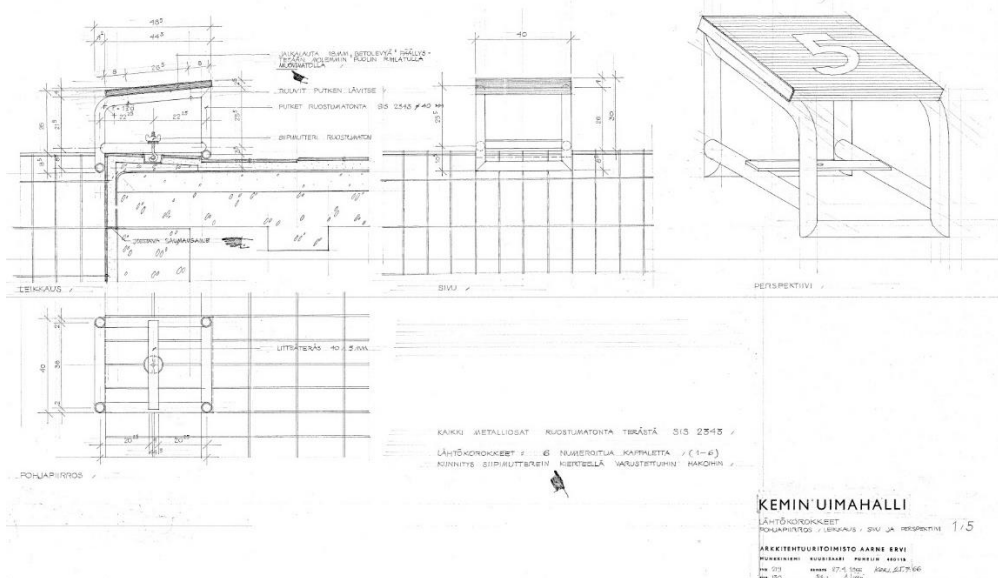

Kemin uimahalli. Akustiikkaseinä. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 11.1.1966 ja yksityiskohta piirustuksesta. Rakennusselityksen mukaan: "Hällin päätyseinän ja katsomon taustan akustisena verhouksena telalla maalatut lastuvillalevyt. 3 cm paksut levyt halkaistaan pituussuuntaan ja naulataan kattoon siten, että muodostuu yhtenäisiä 37 cm leveitä lautoja noin 40 cm jaolla (3 cm saumat). Uimahallitilan päätyseinässä lastuvillalevystä tehty akustinen verho on alaosastaan suojattava maalatulla mäntyrimasäleiköllä."²⁹ Piirustuksessa seinien alaosan säleikkö on ensimmäisen kerroksen korkeinen. Säleikkö toteutettiin esitettyä matalampana. Piirustuksessa näkyy myös katon korotus hypytornin kohdalla.

²⁹ Kemin uimahalli. Rakennusselitys. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 1964, 30.

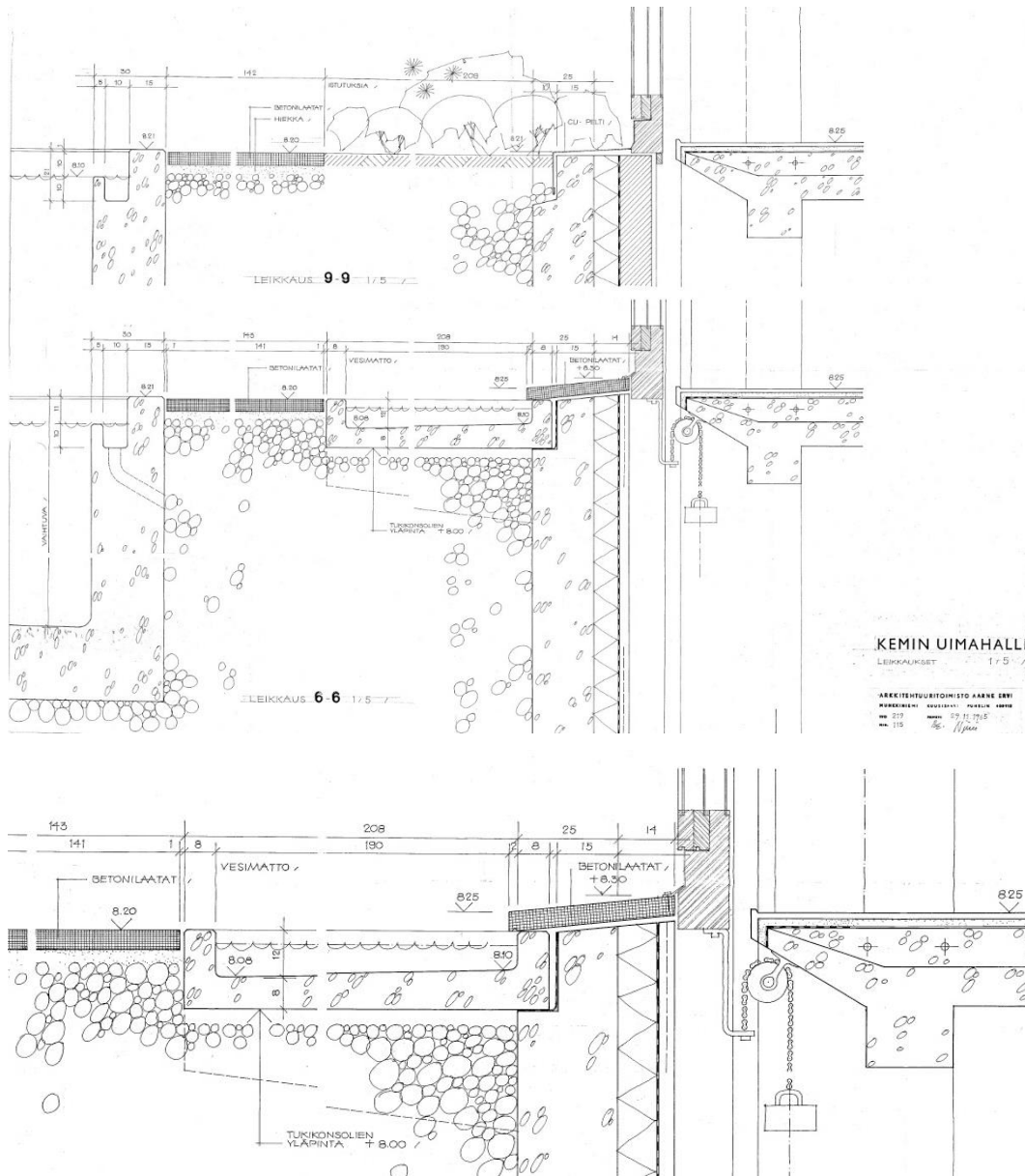

Kemin uimahalli. Akustiikkaseinä, detaljileikkaukset ja sivu. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 26.4.1966. Rakennusselityksen mukaan: ”Hyppytornin portaat tehdään erityispiirustusten mukaan, askeleet teakia, runko ruostumatonta terästä. Ponnahduslaudalle johtavat portaat samoin teräsrunkoiset irtoportaat, askelmat teakia.”³⁰

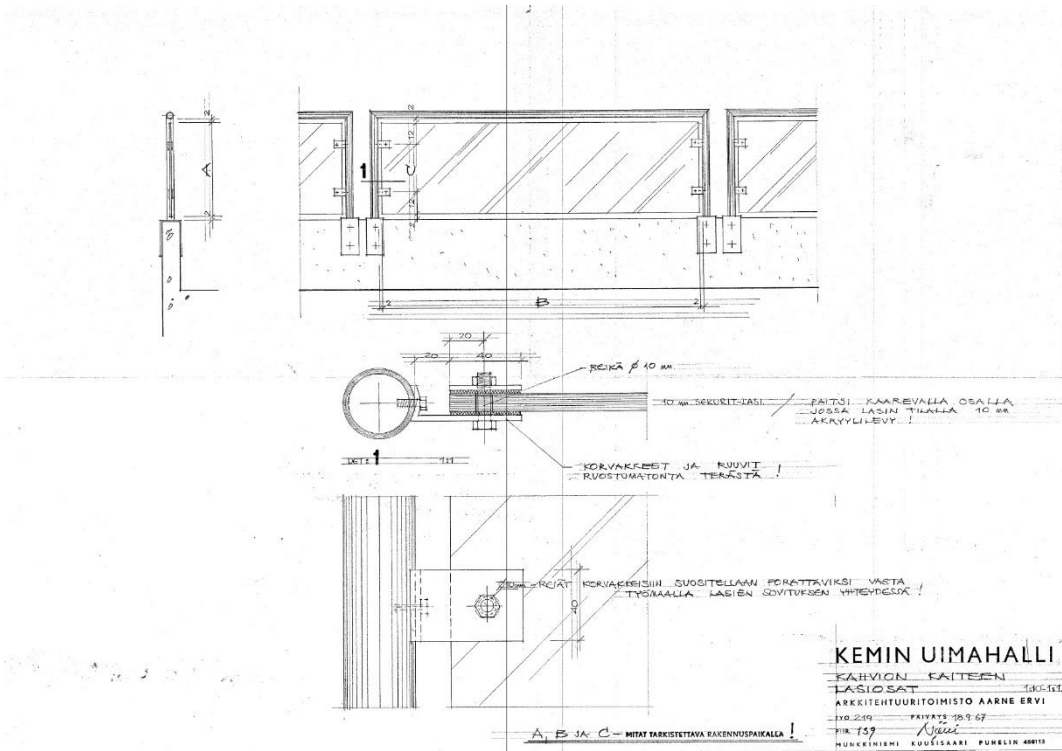
Kemin uimahalli. Lähtökorokkeet, pohjapiirros, leikkaus, sivu ja perspektiivi. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 27.4.1966.

³⁰ Kemin uimahalli, Rakennusselitys. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 1964, 33.

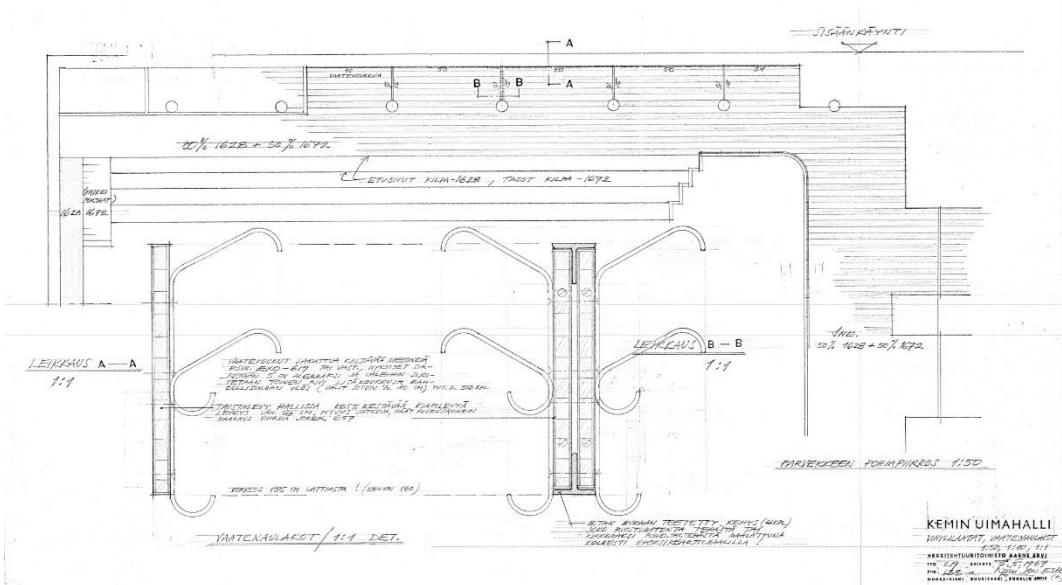

Kemin uimahalli. Leikkaukset. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 29.11.1965 ja yksityiskohta piirustuksesta. Rakennusselityksen mukaan: "Hallin lasiseinä määrätään rakennusselityksessä tehtäväksi alaosaltaan avattavaksi siten, että seinä osin jaettuna laskeutuu kellaritilaan. Mekanismi tehdään käsikäyttöinen, mutta tilavaraus sähkömoottoreille järjestetään. Kaksi käsikäyttöpistettä tulee altaan tasoon ja muut kellarin huoltokäytävään."³¹

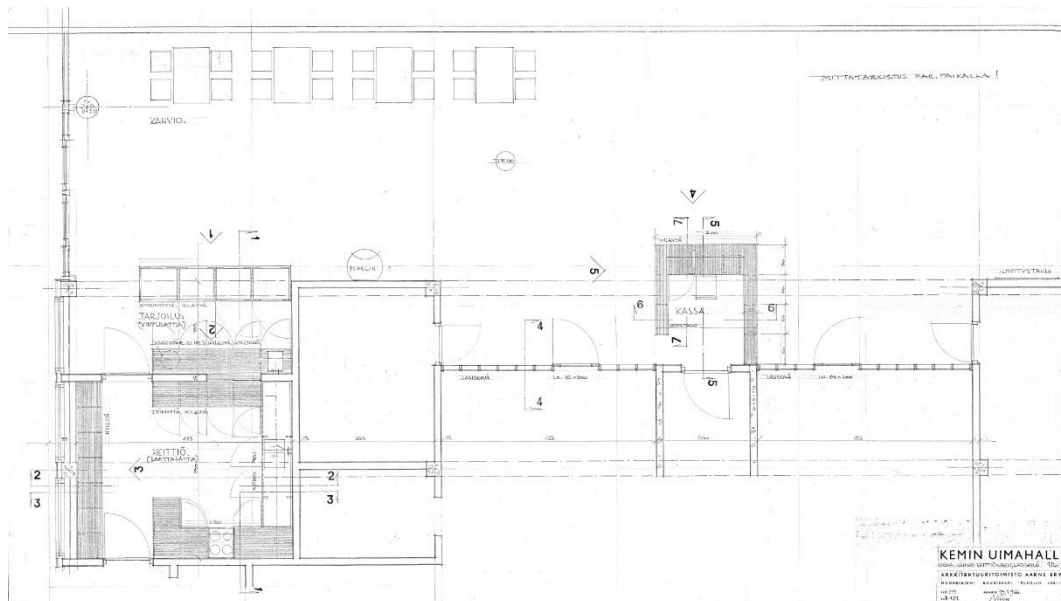
³¹ Kemin uimahalli, Rakennusselitys. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 1964, 33-34.

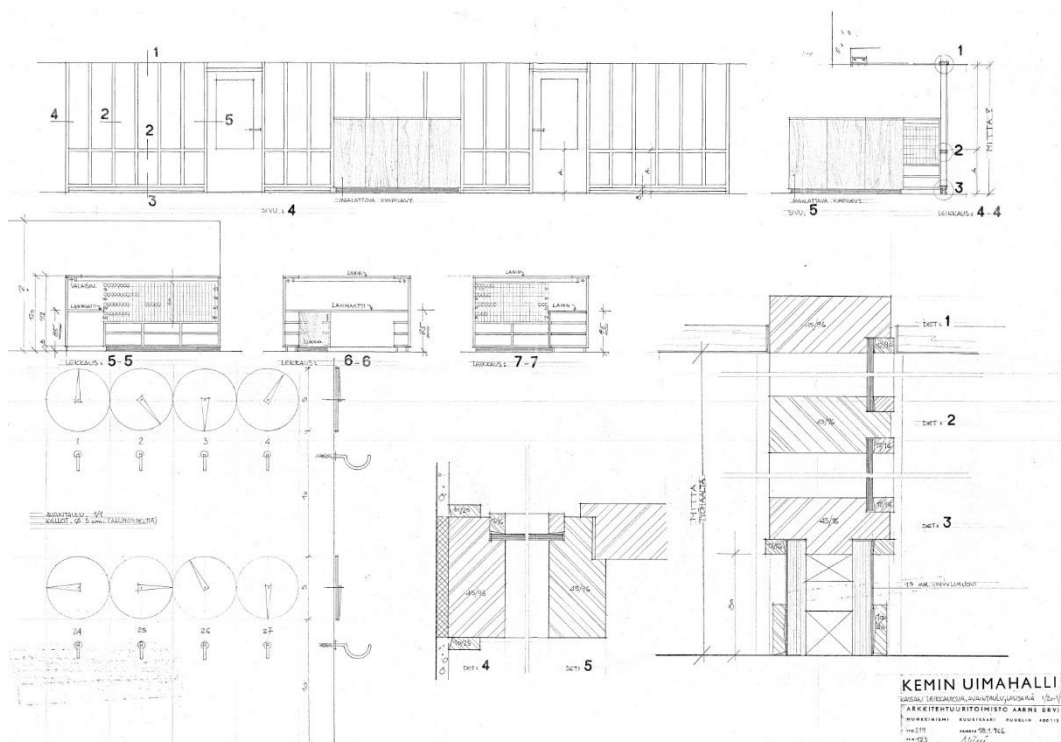
Kemin uimahalli. Kahvion kaiteen lasiosat. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 18.9.1967.

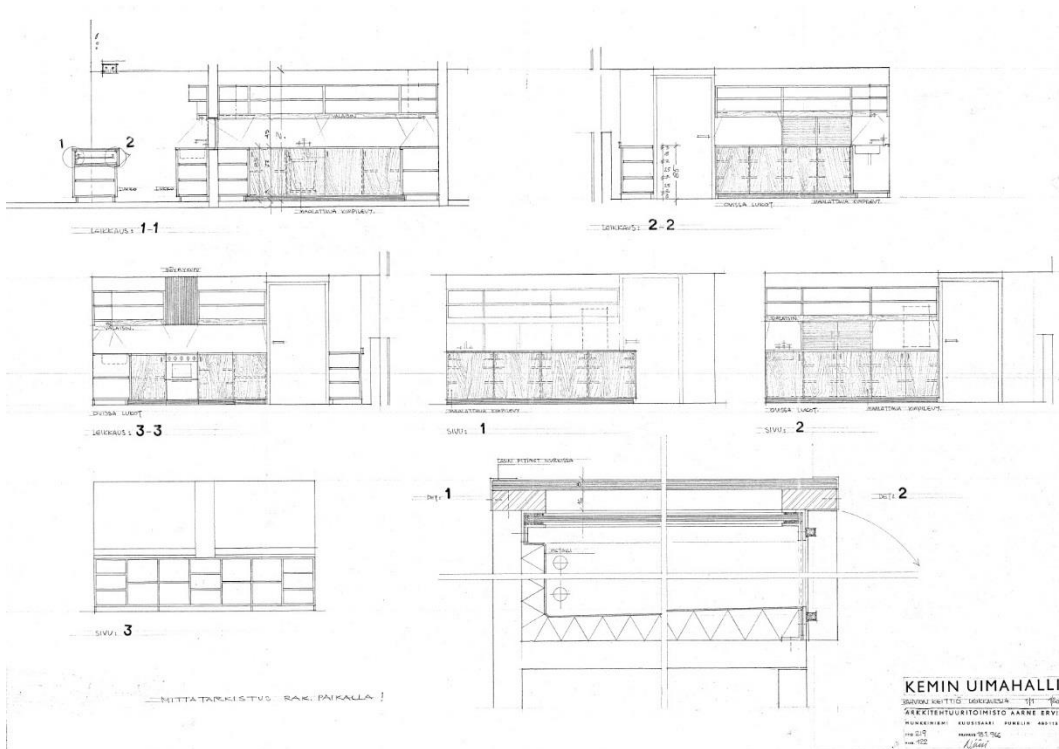
Kemin uimahalli. Vinylilaatat, vaatenaulakot. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 5.5.1967.

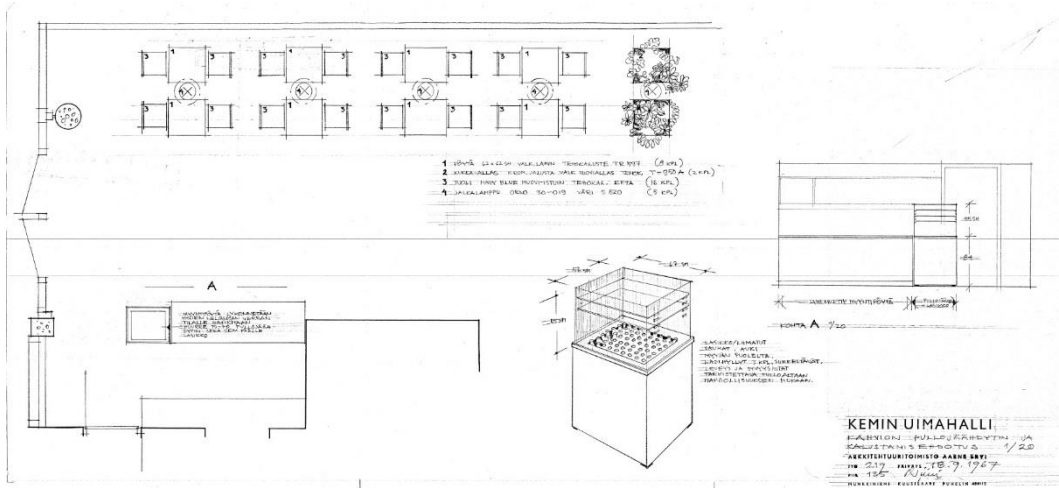
Kemin uimahalli. Kassa, kahvio keittiöineen, lasiseinä. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 18.1.1966.

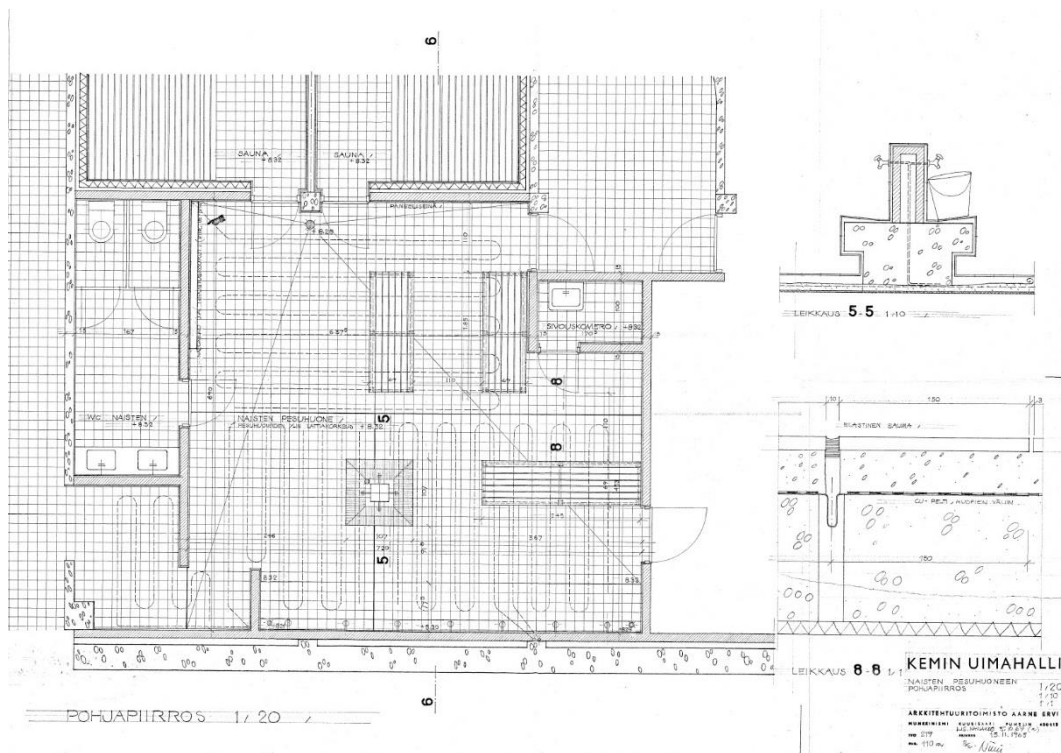
Kemin uimahalli. Kassan leikkauksia, avaintaulu, lasiseinä. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 18.1.1966.

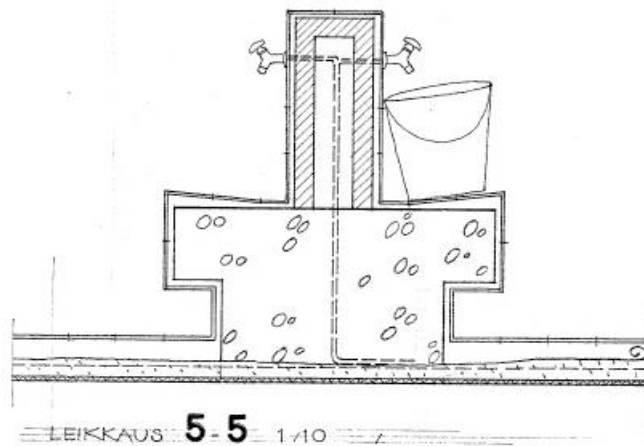
Kemin uimahalli. Kahvion keittiö, leikkauksia. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 18.1.1966.

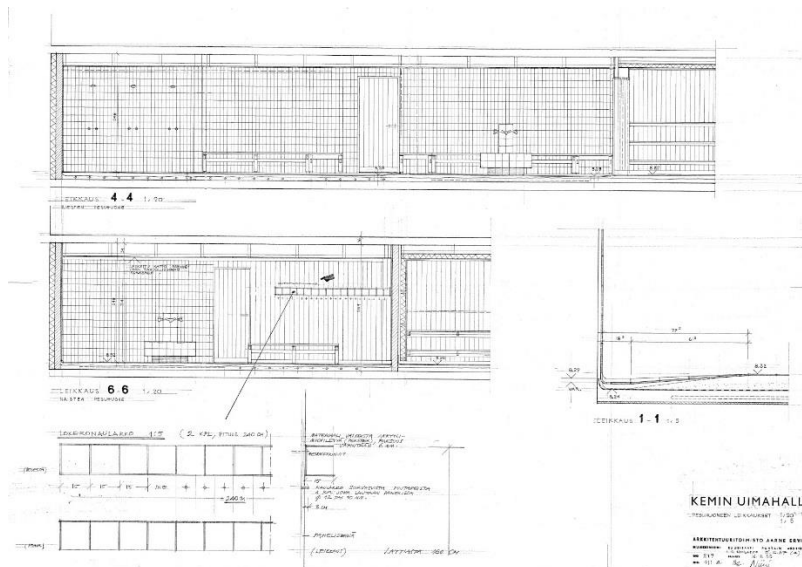
Kemin uimahalli. Kahvion pullojäähdytin ja kalustamisehdotus. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 18.9.1967.

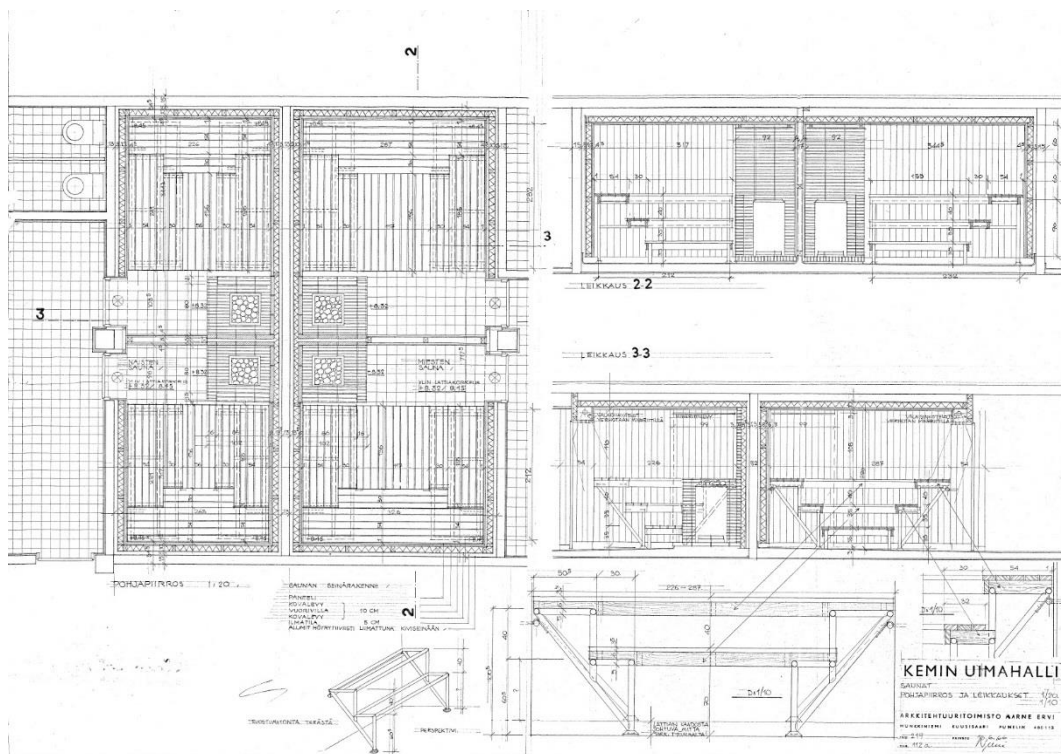
Kemin uimahalli. Naisten pesuhuoneen pohjapiirros. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 5.11.1965.

Kemin uimahalli. Naisten pesuhuoneen pohjapiirros. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 5.11.1965. Yksityiskohta piirustuksesta.

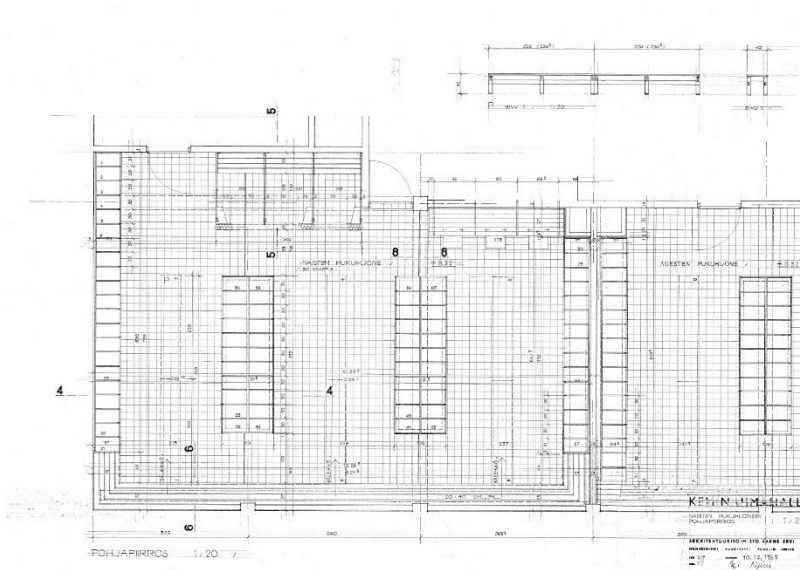

Kemin uimahalli. Pesuhuoneen leikkaukset. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 16.11.1965.

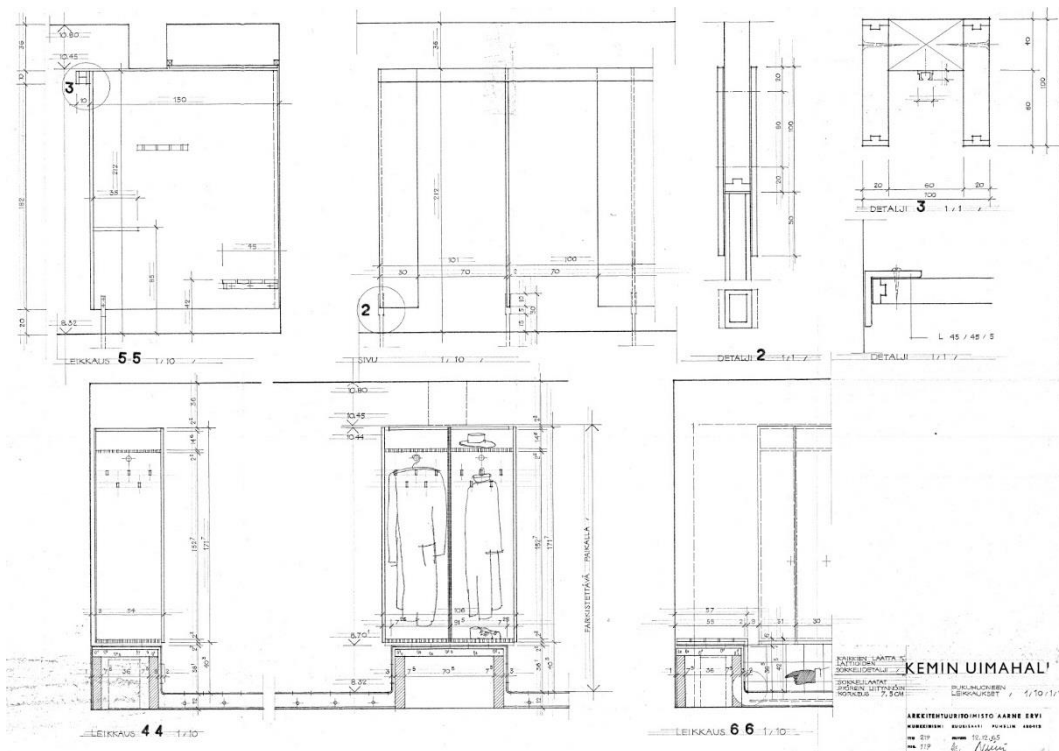

Kemin uimahalli. Saunat, pohjapiirros ja leikkaukset. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 15.6.1966. Rakennusselostuksessa saunojen seinät ja katot määrätään paneloitaviksi apachi-laudalla, joka kiinnitetään öljykarkaistun kovalevyn päälle. Seinissä levyn taakse tulee jättää ilmarako.³²

³² Kemin uimahalli, Rakennusselitys. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 1964, 29-30.

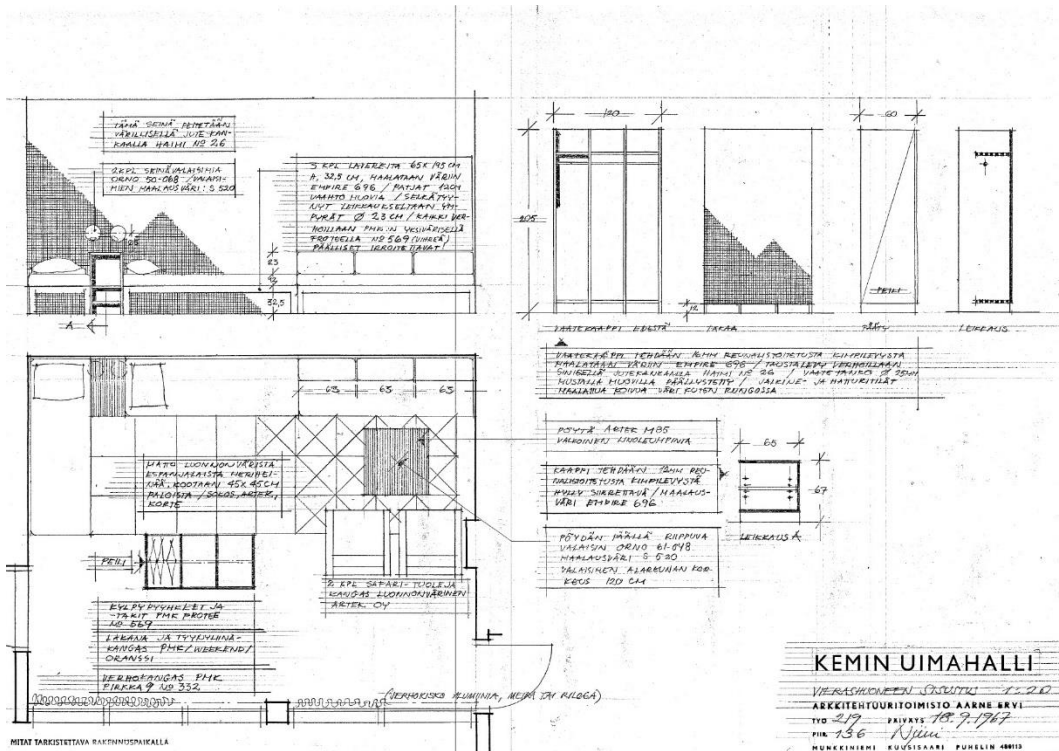

Kemin uimahalli. Naisten pukuhuoneen pohjapiirros. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 10.12.1965.

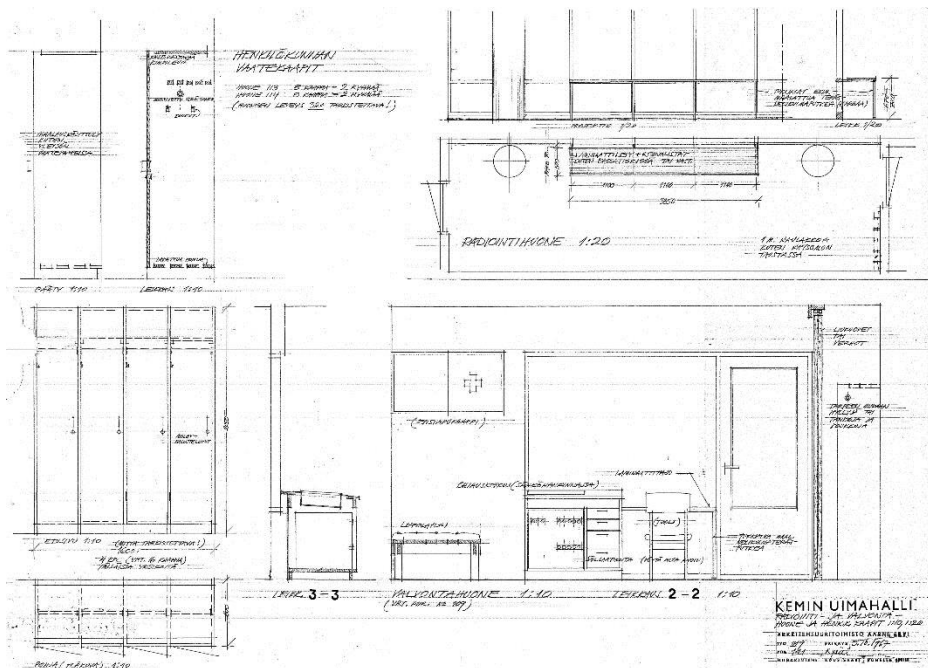

Kemin uimahalli. Pukuhuoneen leikkaukset. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 12.12.1965. Rakennusselityksen mukaan pukusuojatilojen kalustoja, kevyitä jakoseiniä ym. Tehdään kosteutta kestävästä kimpilevystä, pintavaneri ristiinliimattua.³³

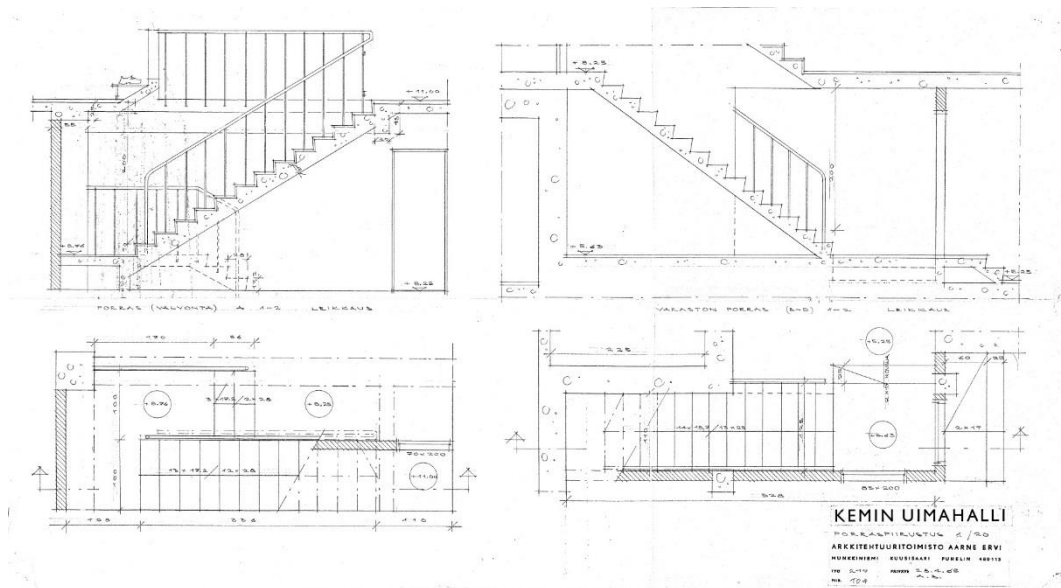
³³ Kemin uimahalli, Rakennusselitys. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 1964, 26.

Kemin uimahalli. Vierashuoneen sisustus. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 18.9.1967.

Kemin uimahalli. Radiointi- ja valvontahuone ja henk. k. kaapit. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 5.10.1967.

Kemin uimahalli. Porraspiirustus. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 28.4.1966.

Ikkunat ja ovet

Rakennustapaselostuksen mukaan:

"Ikkunat tehdään kolminkertaiset, lasitus kotimaisella I luokan rakennuslasilla. Avattavissa ikkunoissa sisäpuolella kytketyt puitteet ja ulkoruutu ulosaukeava, kiinteissä ikkunoissa ulkopuolella kytketyt puitteet ja sisäruuduissa kiinteä lasi.

Puutavaran tulee olla peittomaalattavaa mäntypuuta, hallin suurissa ikkunoissa lisäksi painekyllästettyä. Hallin suurten ikkunoiden karmit ovat suuren tuulenpaineen varalta samaa laminoitua palkkirakennetta kuin kattokannattajatkin (esim. Oy Laiva-teollisuus).

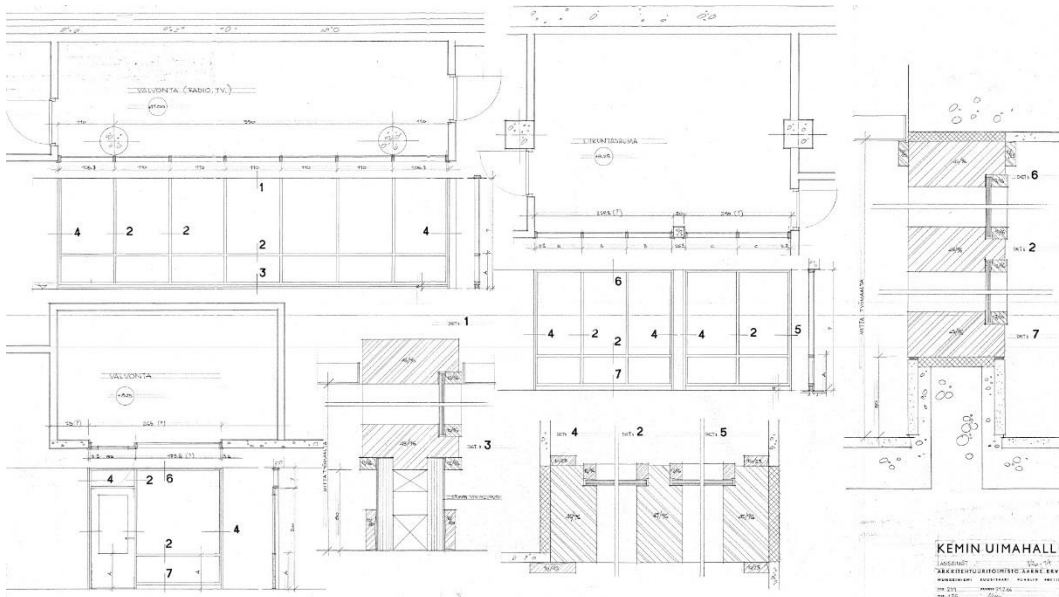
Heloitukset yleensä messinkiä tai muovipintaisia. Lista, vesipellit ja potkulevyt maalattavaa kuumasinkittyä teräslevyä."

"Hallin läntinen lasiseinä tehdään koko leveydeltään kellariin laskeutuviksi laskuoviksi, joissa puisissa kehyksissä on kolminkertaiset lasit. Puutavara painekyllästettyä mäntyä, peittomaalattavaksi. Ulko-ovet tuulikaappeineen sekä kahvilan ovet tehdään puukehyksisiä lasiovia.

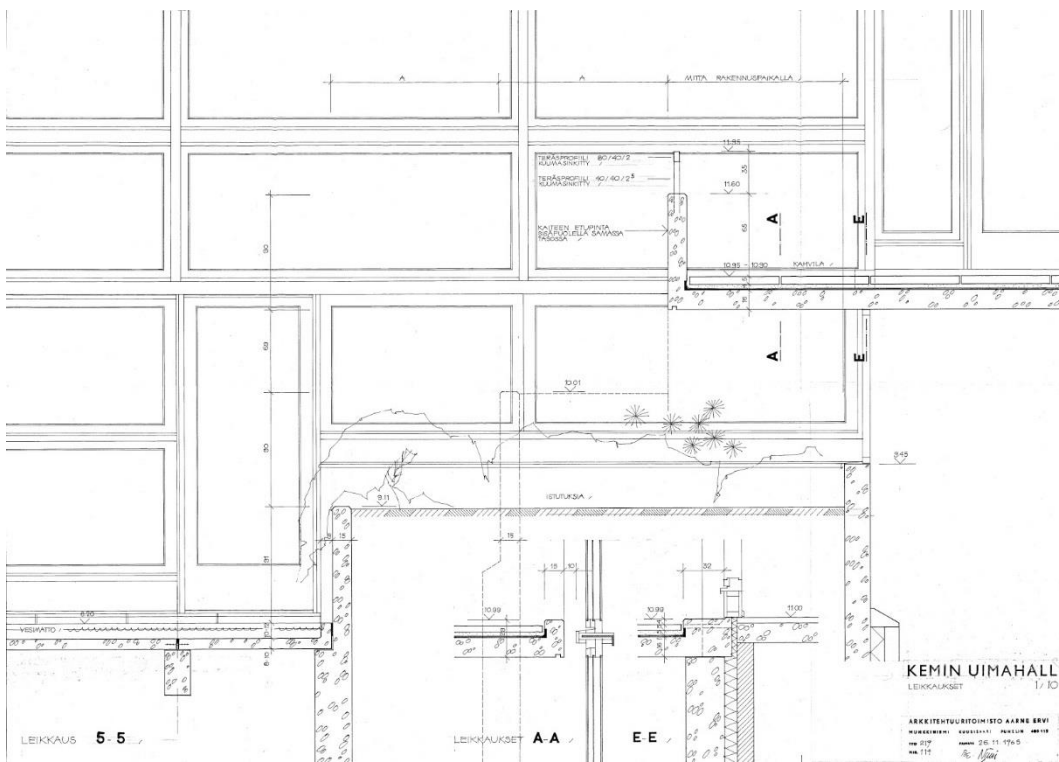
Väliovet kosteutta kestäviä huullettuja tehtaalla polttomaalattuja laakaovia (tai vaihtoehtoisesti laminaattipäällysteisiä).

Palo-ovet peittomaalattavia puupintaisia B1-luokan ovia."³⁴

³⁴ Kemin uimahalli, Rakennustapaselostus. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 1964, 5.

Kemin uimahalli. Lasiseinät. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 21.2.1966.

Kemin uimahalli. Leikkaukset. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 26.11.1965.

4.3 Keskeiset korjaukset ja muutokset

Kemin kaupungilta saatujen tietojen mukaan uimahallirakennukseen on tehty seuraavat korjaukset ja muutokset:

- 1967 Rakennettu
- 1977 Liittyminen kaukolämpöön
- 1984 Ikkunalasiseinän perusparannus
- 1997 Peruskorjaus ja laajennus
- 2000 Rakenne-, sähkö- ja LVI-vuosikorjaustöitä
- 2001 Rakenne-, sähkö- ja LVI-vuosikorjaustöitä
- 2002 Toiminta-altaan ympäristön laatoituksen korjaus
- 2004 Pohjoispään päätyseinän sisäpuolen tiivistys ja sisälevytyksen uusiminen
- 2005 Ulkoportaiden uusiminen
- 2006 Yläpohjan höyrysulun uusiminen
- 2006 Kesän kunnossapitotyöt
- 2007 Kesän kunnossapitotyöt
- 2008 Kesän kunnossapitotyöt
- 2009 Kesän kunnossapitotyöt
- 2010 Kesän kunnossapitotyöt, ulkovuoren maalaus, väestönsuojan kunnostus, kuntosalin kunnostus
- 2011 Kesän kunnossapitotyöt, ulko-ovien uusiminen, pääsisäänkäynti
- 2012 Kesän kunnossapitotyöt
- 2013 Kesän kunnossapitotyöt
- 2014 Kesän kunnossapitotyöt
- 2015 Kesän kunnossapitotyöt, uuden osan katon reunojen tiivistys
- 2016 Uuden osan katon uusiminen (korotus ja tuuletus), kesän kunnossapitotyöt
- 2017 Suodatushiekkojen vaihto, kesän kunnossapitotyöt, veden prosessoinnin uusia, aurinkopaneelit uuden osan katolle

Kemin kaupungin arkistoista löytyy paljon materiaalia myös aikanaan laadituista mutta toteuttamatta jääneistä peruskorjaussuunnitelmista. Hallin peruskorjauksen suunnittelu on ollut aikanaan pitkä prosessi, joka on ollut ajoittain vireillä ja ajoittain keskeytyksissä. Kemin kaupungilta saatujen tietojen mukaan vuonna 1981 laadittiin uimahallin peruskorjaussuunnitelmat ja korjausta varten haettiin jopa rahoitusta opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Seuraavan kerran hallin peruskorjausta alettiin suunnitella vuonna 1986. Vuonna 1989 VTT teki halliin rakenteellisen tutkimuksen. Vuonna 1991 laadittiin arkkitehtisuunnitelmia peruskorjausta varten. Peruskorjauksen ja laajennuksen suunnittelua ryhdyttiin jälleen valmistelemaan vuonna 1995.

Uimahallin peruskorjaus ja laajennus toteutettiin viimein vuonna 1997. Suunnittelusta vastasi arkkitehtitoimisto Siren Arkkitehdit Oy.

Kemin uimahalli ennen peruskorjausta. (Kuva Kemin uimahallin arkisto)

4.3.1 Peruskorjaus ja laajennus 1997

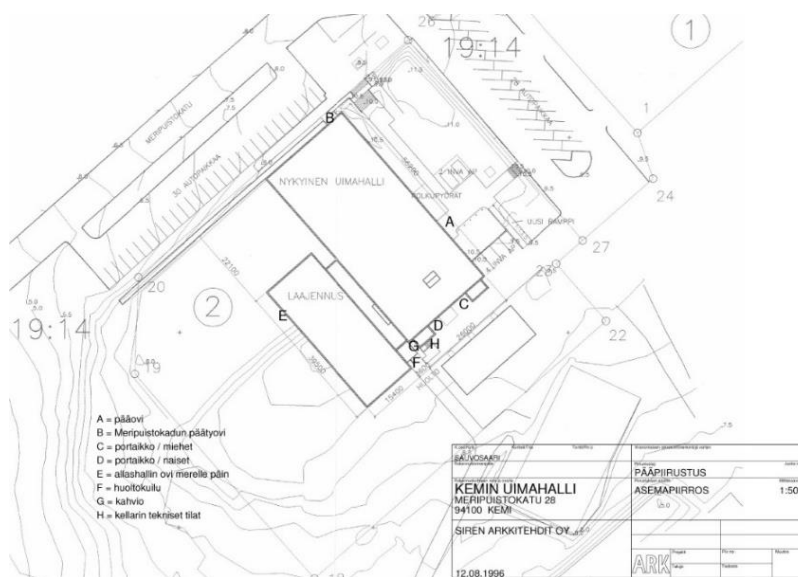
Kemin uimahalliin on tehty peruskorjaus ja laajennus vuonna 1997 arkkitehtitoimisto Siren Arkkitehdit Oy:n laatimien suunnitelmien pohjalta. Laajennus on suunniteltu olemassa olevan uimahallirakennuksen arkkitehtuuria ja rakennukselle luonteenomaisia erityispiirteitä kunnioittaen. Uusi osa on vanhemmalle osalle alisteinen, siihen sopeutuva.

Laajennusosa liittyy vanhempaan osaan meren puolella rakennuksen kaakkoiskulmassa. Laajennusosassa on iso toiminta-allas, johon liittyvät kiipeilyseinä ja liukurata, laajennusosan luoteispäädyssä on puoliympyrän muotoinen virkistysallas ja vanhan osan ja uuden osan välissä pyöreä kahluuallas. Valvontatila sijaitsee vanhan ja uuden osan välissä siten, että tilasta avautuvat näkymät altaille sekä vanhalle että uudelle puolelle. Toisessa kerroksessa vanhan ja uuden osan välissä on kahvion laajennus ja sen jatkeena ”märkäkahvio”, jonne johtaa porras uuden osan allasalista.

Peruskorjauksen yhteydessä vanhan osan pintamateriaalit on pääsääntöisesti uusittu. Altaiden, lattioiden ja seinien laatoitukset on uusittu. Seinäpinnat on muuten pääsääntöisesti uudistettu maalaamalla. Ikkunat ja vesikattorakenne sekä LVISA-järjestelmät on uusittu. Hallimestari Janne Jylkän mukaan myös julkisivujen tiilimuuraukset olisi uusittu. Rakennusselityksessä ohjeistetaan: ”Ulkoseinät muurataan puhtaaksi ½-kiven vahvuisena tehdasvalikoidusta keltaisesta julkisivutiilestä Turndra, Keramia Oy, NRT 270x130x75 mm.”³⁵, mikä tukee tietoa ulkoseinien muurausten uusimisesta. Rakennusselityksessä ohjeistetaan

³⁵ *Kemin uimahalli. Rakennusselitys.* Siren Arkkitehdit Oy, 1996, 41.

myös ulkoseinien puuverhousten uusiminen, joten myös seinien lautaverhoukset ja pystyrimat lienee uusittu. Yläpohjarakennetta on muutettu peruskorjauksen yhteydessä. *Rakenneteknisen kuntotutkimuksen (2018)* mukaan yläpohjarakenteeseen on asennettu lisäkannatuksia liimapuupalkkien päälle asennetuilla NR-ristikoilla, joiden alapaarteesta kannatus on tehty kierretangoilla roikottamalla. Yläpohjarakenteen alapintaan on lisätty uusi höyrynsulku sekä alakatto.³⁶ Rakennuksen julkisivuissa yläpohjan muutos ja uuden vesikaton rakentaminen vanhan päälle näkyy räystääslinjan korotuksena. Allassalissa alakatto on muutunut ulkoasultaan toisenlaiseksi, kun poikittaisten liimapuupalkkien alareunat eivät enää rytmitä kattopintaa. *Rakenneteknisen kuntotutkimuksen (2018)* mukaan muita suurempia rakenteellisia korjaus- tai muutostöitä ei ole peruskorjauksen yhteydessä tehty.

Kemin uimahalli. Asemapiirros. Siren Arkkitehdit Oy, 12.8.1996. Laajennusosa sijaitsee vanhan osan kaakkoiskulmassa rakennuksen lounaispuolella. Uusi rakennus ei kuitenkaan peitä vanhasta osasta avautuvia näkymiä.

Ulkoasu ja julkisivut

Peruskorjaussuunnitelmissa vanhemman osan julkisivumateriaaleiksi ja pintakäsittelyiksi on määritelty umpinaisilla julkisivujen osilla ”julkisivutiili, Tundra (hiekanvärinen)” ja ”paneeli, öljymaali (harmaanvihreä)”. Lounaan puolella lasijulkisivujen materiaaleina ovat lasi sekä alumiiniprofiili, polttomaalattu (tumman vihreä).

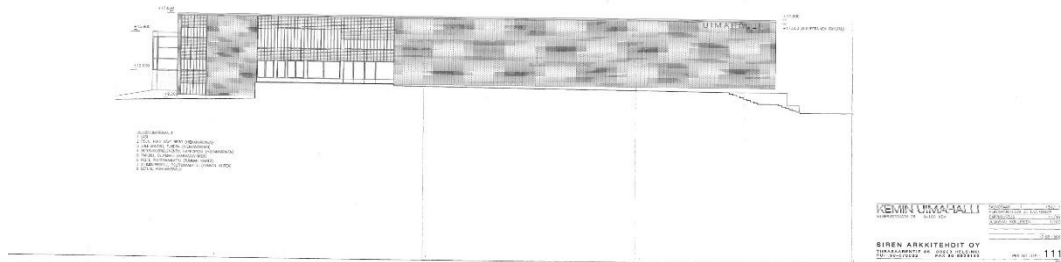
Suunnitelmien mukainen väritys poikkeaa alkuperäisestä. Alkuperäisten suunnitelmien mukaan pääosa julkisivuista muurataan valkoisista julkisivutiilistä, esim. Kupittaan Savi Oy:n ”Tundra”, puuverhousten väriksi on määrätty ruskea.

Vanhemman osan ikkunat ja meren puolella avautuva lasiseinä on peruskorjauksen yhteydessä uusittu. Vanha ikkunajako on säilytetty. Uusimisen yhteydessä puukehyksiset ikkunat on vaihdettu vanhoja ikkunoita siropuitteisemmiksi alumiiniprofiili-ikkunoiksi, mikä on

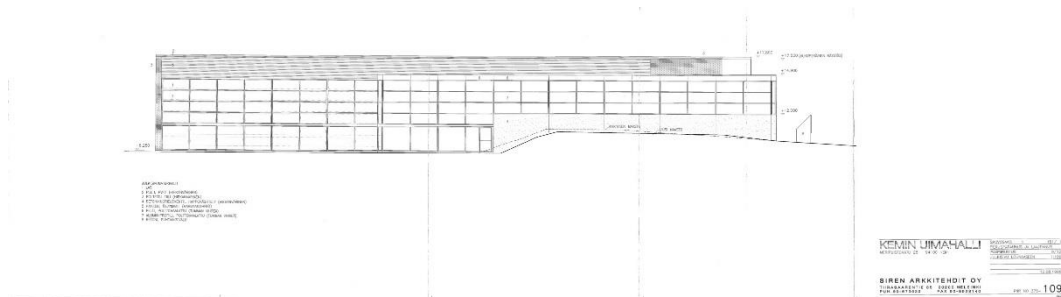
³⁶ *Kemin uimahalli, Rakennetekninen kuntotutkimus 2018, 25-27.*

jossain määrin vaikuttanut rakennuksen ulkoasuun. Uuden laajennusosan ikkunajako on suunniteltu siten, että se noudattaa vanhan osan lasiseinän ikkunajakoa. Niinpä kaukaa katsottuna uimahallin meren puoleinen julkisivu näyttää samalta kuin aiemmin, vaikka laajennusosa sijoittuu vanhemman osan eteen.

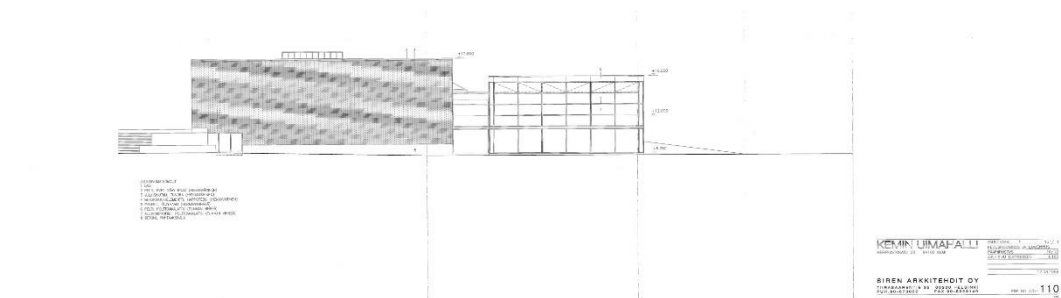
Rakennuksen kaakkoispäättyyn on rakennettu kaksi uutta porrashuonetta, jotka sijoittuvat rakennuksen kulmiin.

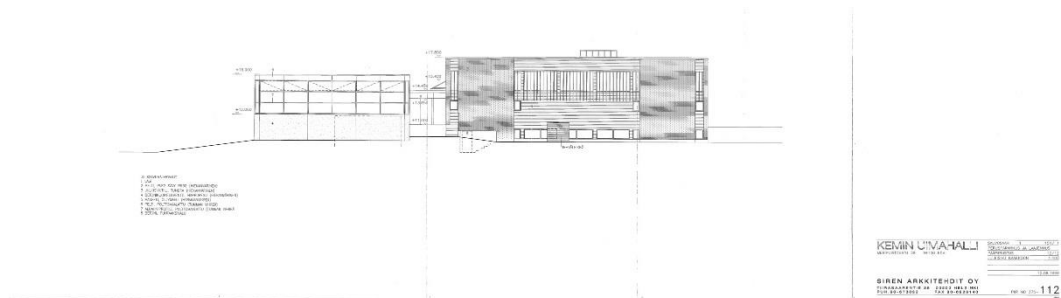
Kemin uimahalli. Julkisivu koilliseen. Siren Arkkitehdit Oy 12.8.1996. Sisäänkäyntijulkisivun puolella muutoksina näkyvät ikkunoiden ja ovien uusiminen, värityksen uusiminen sekä kaakkoispuolen päätyyn sijoittuvat uudet porrashuoneet.

Kemin uimahalli. Julkisivu lounaaseen. Siren Arkkitehdit Oy 12.8.1996. Uusi laajennusosa sijaitsee lounaan puolella vanhan rakennuksen edessä. Laajennusosa on ulkoasultaan sovitettu vanhaan osaan samanlaista ruutujakoa noudattavalla lasijulkisivulla. Toisaalta uusi rakennus erottuu vanhasta osasta mm. räystäiden ja pohjakerroksen erilaisilla julkisivumateriaaleilla: uuden osan räystäällä materiaaliksi on suunnitelmassa määritely ”pelti, polttomaalattu (tumman vihreä)” ja pohjakerroksessa ”betonikuorielementti, happokäsittely (hiekanväriin)”.

Kemin uimahalli. Julkisivu luoteeseen. Siren Arkkitehdit Oy 12.8.1996. Luoteen puolella laajennusosan läpinäkyvä lasijulkisivu muodostaa kontrastin vanhan osan umpinaisen päätyjulkisivun kanssa.

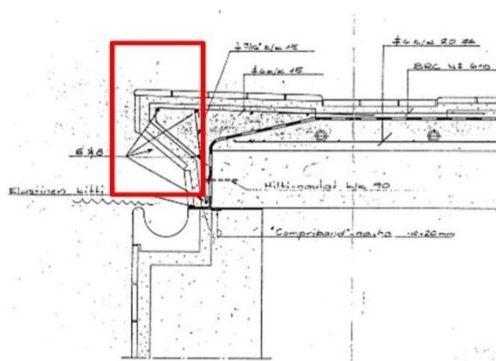
Kemin uimahalli. Julkisivu kaakkoon. Siren Arkkitehdit Oy 12.8.1996. Uudet porrashuoneet sopeutuvat ulkoasultaan ja yksityiskohdiltaan vanhan osan piirteisiin.

Pohjaratkaisut ja tilojen jakautuminen

Uimahallirakennuksen vanhemmassa osassa tilojen käyttötarkoitukset ovat säilyneet peruskorjauksessa pääsääntöisesti ennallaan. Tilojen pintarakenteita on uusittu.

Vanhemman osan allassali on säilynyt peruskorjauksessa ulkoasultaan pääpiirteissään entisellään. Pintarakenteet, kuten altaiden ja lattioiden laatoitukset, on uusittu. Seinäpinnat on uudistettu pääsääntöisesti maalaamalla.

Suurimmat vanhemmassa osassa tehdyt muutokset kohdistuvat rakennuksen kaakkoispäädyssä sijaitseviin tiloihin. Ensimmäisessä kerroksessa sijaitsevat puku-, pesu- ja saunatilat on uudistettu. Pesu- ja saunatiloihin on tehty myös väliseinämuitoksia. Toisen kerroksen tasalla sijaitsevasta aulasta pukutiloihin johtavat portaat on uusittu. Toisessa kerroksessa aulatilaa, kassa, pukutiloihin johtava porttas ja kahvio on uusittu tilajaltaan alkuperäisestä poikkeaviksi. Muutokset ovat vähentäneet aula- ja kahviotiloille alun perin ominaista selkeyttä ja linjakuutta. Myös yhteys aulasta ja kahviosta allassaliin on jossain määrin muuttunut, kun kaiteen yläpuolelle on rakennettu tiloja toisistaan erottava lasiseinä. Kolmannessa kerroksessa sijaitseviin teknisiin tiloihin ja toimistotiloihin on myös tehty tilallisia ja toiminnallisia muutoksia.

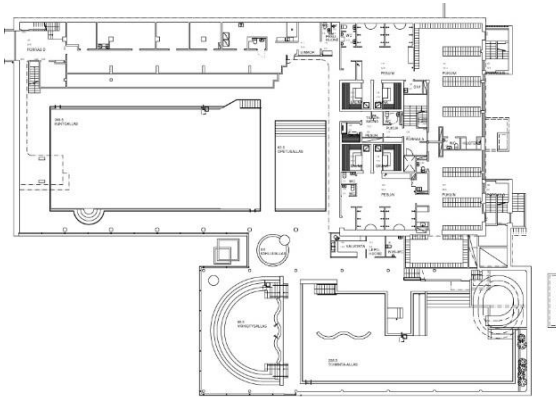

Kuva 110. Kuntoaltaan alkuperäinen reunarakenne. Punaisella rajattu alue on poistettu todennäköisesti peruskorjauksen yhteydessä.

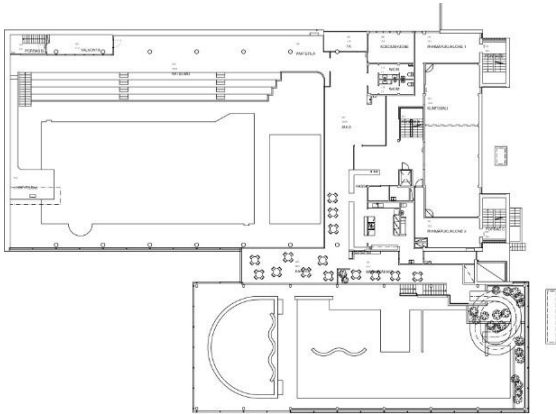
Kuva 111. Kuntoaltaan nykyinen reunarakenne.

Esimerkki peruskorjauksen yhteydessä tehdyistä muutoksista: ison altaan (kuntoaltaan) reunarakenteen muutos. (Kuva Kemin uimahalli. Rakennetekninen kuntotutkimus 2017)

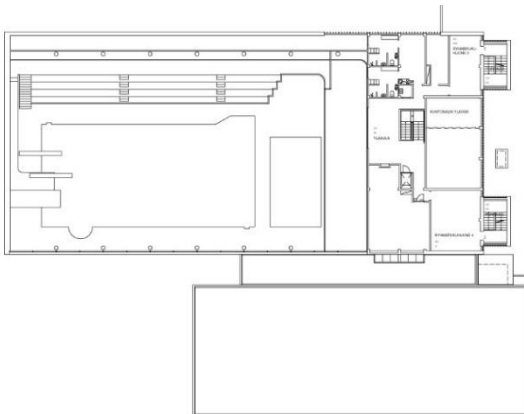
KEMIN UIMAHALLI
SIREN ARKITEHDIT OY

Kemin uimahalli. 1. kerros. Siren Arkkitechdit Oy.

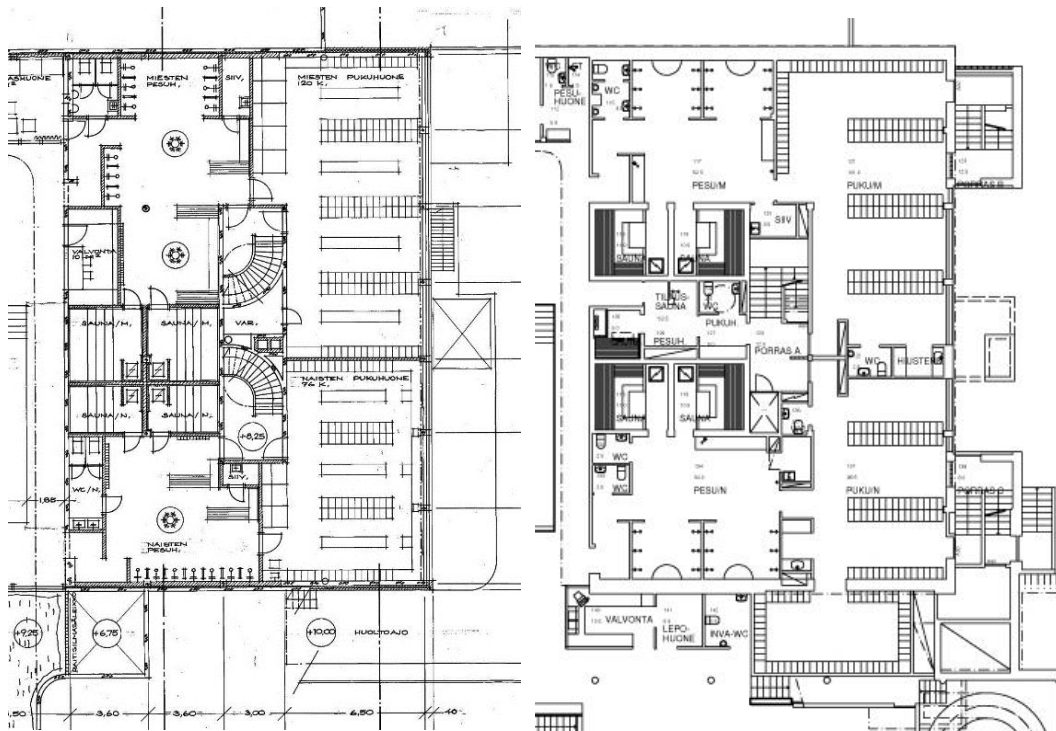
KEMIN UIMAHALLI
SIREN ARKITEHDIT OY

Kemin uimahalli. 2. kerros. Siren Arkkitechdit Oy.

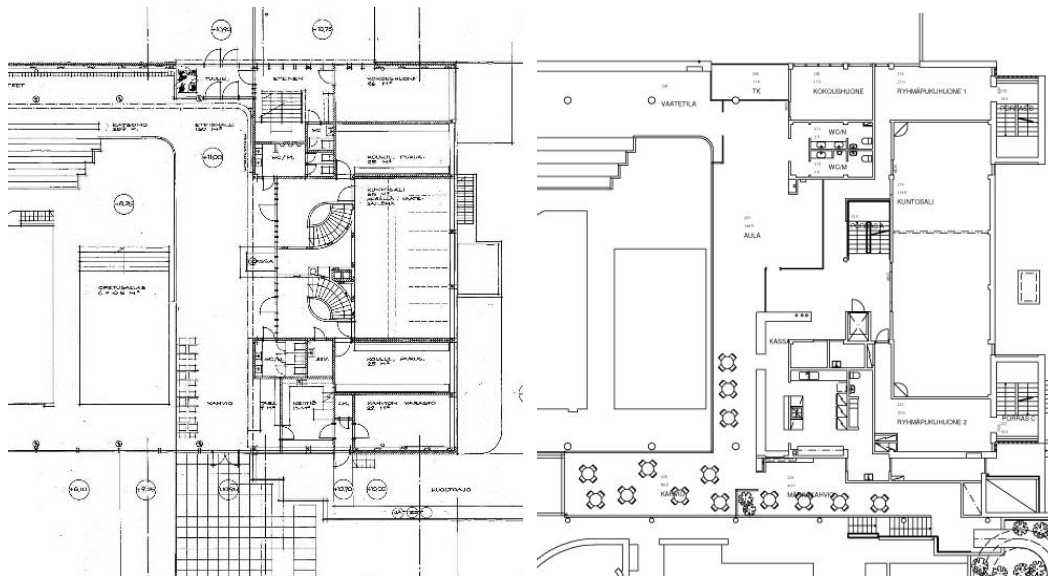

KEMIN UIMAHALLI
SIREN ARKITEHDIT OY

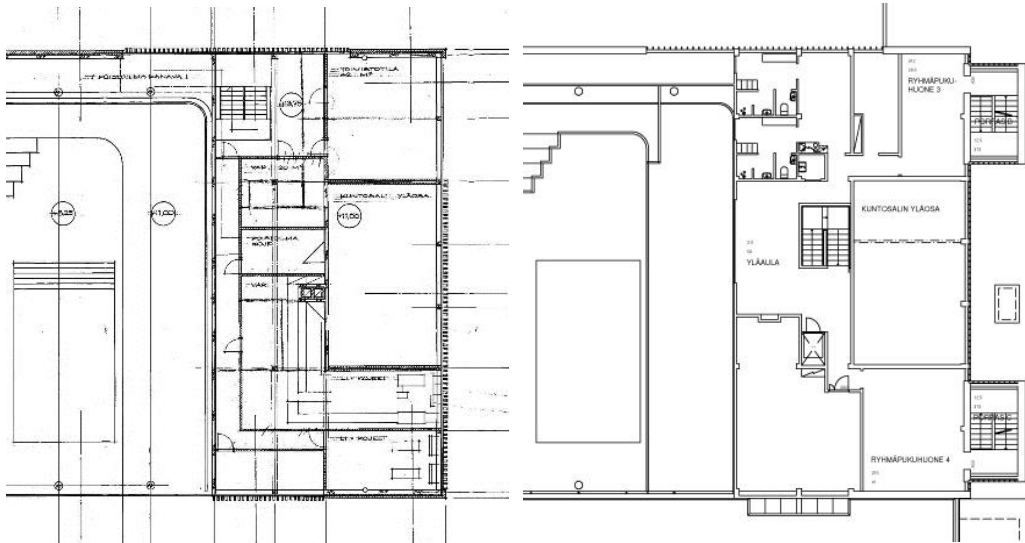
Kemin uimahalli. 3. kerros. Siren Arkkitechdit Oy.

Vuosien 1964 ja 1996 pohjapiirustuksissa näkyvät peruskorjauksen yhteydessä 1. kerroksen pukuhuoneissa, pesuhuoneissa ja saunoissa tehdyt muutokset. Peruskorjaussuunnitelmissa pukutiloihin johtaa alkuperäisten kaartuvien, erillisten portaikkojen sijasta vain yksi suoravartinen porras. Porrasaulaan on suunniteltu myös hissi. Rakennuksen päädyssä sijaitsevat pukuhuoneet ovat tilajaltaan säilyneet pääpiirteissään ennallaan. Naisten puolella pukuhuonetta on laajennettu uuden laajennusosan puolelle. Pesu- ja saunatiloihin on tehty muutoksia tilajakoon. Miesten ja naisten osastot on suunniteltu keskenään samankokoisiksi, mikä poikkeaa alkuperäisestä ratkaisusta – alun perin miesten osasto oli selvästi suurempi. Saunaosastojen välissä sijaitseva valvontatila on poistettu ja osittain sen paikalle on suunniteltu tilaissaunaosasto. Uusi valvonta on suunniteltu laajennusosan puolelle. Vanhemman osan puolelle rakennuksen pätyyn on suunniteltu kaksi uutta porrashuonetta. Porrashuoneet sulkevat osan pukuhuoneiden ikkunoista.

Toisen kerroksen pohjapiirustuksissa näkyvät aulatiloihin, kahvio- ja keittiötiloihin sekä muihin tiloihin suunnitellut muutokset. Isoja tilojen luonteeseen vaikuttavia muutoksia ovat aulatilain, pukuhuoneisiin johtavien porrastilojen ja kahvion muutokset. Peruskorjauksen yhteydessä aulan ja allasalin väliin on suunniteltu vanhaan betonikaiteeseen liittyvä lasiseinä, joka erottaa tilat toisistaan mutta säilyttää tiloille alun perin tyypillisen visuaalisen yhteyden. Sisääntuloaulaa on laajennettu, kulku pukuhuoneisiin on suunniteltu kassan ohitse yhden portaan ja hissien kautta. Kassan takana kahviota on laajennettu, minkä seurauksena parvelle sijoittuva kahviotila on kaventunut ja muuttunut luonteeltaan käytävämäiseksi. Kahviota on laajennettu vanhemman osan ulkopuolelle sijoittuvaan välionsaan, josta avautuvat näkymät lasiseinien läpi vanhemman ja uudemman osan allasaleihin. Kahvion keittiötä on laajennettu. Rakennuksen keskellä sijaitsevaa kuntosalia on laajennettu huomattavasti ottamalla koululaisten pukuhuoneet kuntosalikäyttöön. Rakennuksen kulmissa sijaitsevat kokoushuone ja kahvion varasto on muutettu ryhmäpukuhuoneiksi. Vanhan kolmanteen kerrokseen johtavan portaikon ja eteisen paikalle on suunniteltu aiempaa pienempi kokoushuone, joka avautuu rakennuksen sisäänkäyntijulkisivulle, samaan tapaan kuin vanha kokoushuone.

Muutokset kolmannessa kerroksessa. Teknisten tilojen paikalle on sijoitettu uusi pääporras ja hissi, yläaula ja ryhmäpukuhuone, vanhan portaan paikalle wc-tilat ja kylpyhuoneet. Rakennuksen kulmissa sijaitsevista ryhmäpukuhuoneista on yhteydet kaakkoispäädystä sijaitseviin uusiin porrashuoneisiin. Keskellä rakennusta on keskiosaltaan kaksikerroksinen kuntosali.

4.4 Kohteen nykytilanne

Uimahalli on ulkoasultaan ja julkisivuiltaan vuoden 1997 peruskorjaus- ja laajennussuunnitelmien mukainen. Julkisivut ovat pitkälti säilyneet alkuperäisten suunnitelmien mukaisessa asussa, mutta pintamateriaaleja, väritystä ja rakennusosia on uudistettu rakennukselle alkujaan tyypillisiä ominaispiirteitä kunnioittavalla tavalla.

Hallin vanhemmassa osassa sisätilat ovat vuoden 1997 peruskorjaussuunnitelmien mukaisessa asussa. Pääpiirteisään rakennus on säilynyt tilajaltaan ja käyttötarkoitukseltaan alkuperäisenä. Rakennuksessa on säilynyt paikoin myös alkuperäisiä pintarakenteita, rakennusosia ja yksityiskohtia.

Uimahallin vanhempi osa ja uudempi laajennusosa muodostavat toiminnallisesti ja arkkitehtonisesti yhtenäisen kokonaisuuden. Laajennusosa liittyy vanhempaan osaan omaa aikaansa edustavana, vanhan osan arkkitehtuuria kunnioittavana ja siihen hyvin sopivana rakennuksena. Rakennus toimii edelleen alkuperäisessä käytössään uimahallina.

4.4.1 Rakennuksen ulkoasu ja julkisivut

Kemin uimahallin lounaaseen kohti sisäsatamaa ja merimaisemaa avautuva julkisivu on pääosin lasia. Sekä vanhemmassa että uudemmassa osassa allasali avautuu uimahallirakennusta ympäröivään puistomaisemaan ja edelleen satamaan ja merelle. Uudessa osassa lasiseinän ikkunajako on suunniteltu pääpiirteissään vanhan osan ikkunajakoa vastaavaksi. Uudempi laajennusosa kuitenkin erottuu vanhemmasta osasta poikkeavana, oman aikansa rakennuksena hienovaraisten eroavaisuuksien perusteella: uudemman osan julkisivujen yläosissa ja pohjakerroksessa on erilaiset materiaalit kuin vanhemmassa osassa. (Kuva Kemin uimahallin arkisto)

Luoteeseen Meripuistokadulle suuntautuva julkisivu on ilmeeltään umpinainen. Se muodostaa voimakkaan kontrastin meren puolelle avautuvalle lasijulkisivulle.

*Meripuistokadun puolella sijaitsevalta pysäköintialueelta johtaa uimahallin sisäänkäynnin tasalla sijaitsevalle eduspihalle kaksiosainen leveä portaikko, jota rajaavat betonirakenteiset, lautamuottipin-
taiset terassit. Portaat ja terassit ovat säilyneet pääpiirteissään alkuperäisessä asussaan. Putkikaide
lienee lisätty myöhemmin.*

*Uimahallin sisäänkäyntijulkisivu avautuu koilliseen. Hallin pääsisäänkäynnille johtaa pysäköintialueelta
porras ja lipputankojen reunustama kulkutie. Sisäänkäyntiä korostavat eteistilan lasiovet ja suuret
ikkunat, joiden kautta avautuu jo näkymiä aulatilaa ja allassaliin. Sisäänkäyntiä korostavat myös
julkisivun puuverhous ja pystysuuntaiset säleiköt, joiden takaa avautuvat kokous-, toimisto- ja pukuti-
lojen ikkunat. Julkisivussa allassalin puoli on ilmeeltään suljettu, umpinainen tiilijulkisivu. Kaakon
puoleiseen päätyyn peruskorjauksen yhteydessä rakennetut porrashuoneet rikkovat hieman julkisi-
vun selkeää kolmijakoisuutta – alun perin umpinaisen tiilijulkisivun keskellä poikkeavana erottui vain
ikkunoiden ja puuverhouksen korostama sisäänkäynnin ympäristö.*

4.4.2 Rakennuksen pohjaratkaisut ja tilojen jakautuminen

Kemin uimahalli on pohjaratkaisultaan ja tilarakenteeltaan vuoden 1997 peruskorjaussuunnitelmien mukainen.

Uimahallissa on viisi uima-allasta: 25 metrin pituinen iso allas (kuntoallas), opetusallas, kahluuallas, virkistysallas ja toiminta-allas. Niistä iso allas ja opetusallas sijaitsevat tässä selvityksessä tarkasteltavassa vanhemmassa uimahallirakennuksessa.

Rakennuksen tilajako on pääpiirteissään alkuperäisten suunnitelmien mukainen. Muutoksia tiloihin on tehty pääasiassa kaakon puoleisessa päädyssä sijaitseviin puku-, pesu- ja saunatiloihin, aula- ja kahviotiloihin, kuntosaliin yms. rakennuksen toimintoihin liittyviin tiloihin. Muutoksia on tarkasteltu luvussa 4.3.1. Peruskorjaus ja laajennus 1997 / Pohjaratkaisut ja tilojen jakautuminen.

4.4.3 Tilat, pintarakenteet, rakennusosat ja yksityiskohdat

Pintarakenteiltaan, rakennusosiltaan ja yksityiskohdiltaan uimahallirakennus on pääsääntöisesti vuoden 1997 peruskorjaussuunnitelmien mukaisessa asussa. Rakennuksessa on säilynyt paikoin myös alkuperäisiä pintarakenteita, rakennusosia ja yksityiskohtia. Parhaiten säilynyt tila rakennuksessa on iso allassali. Se on säilynyt tunnelmaltaan pitkälti alkuperäisen kaltaisena, vaikka suurin osa pintarakenteista ja rakennusosista on uusittu. Aulassa ja kahviossa rakennusosat ja pintarakenteet ovat suurimmaksi osaksi muuttuneet. Pesu-, puku- ja saunatilat sekä kolmannen kerroksen tilat on peruskorjauksen yhteydessä uudistettu.

Allassali

Vanhemman osan allassali on toimintoiltaan ja tunnelmaltaan alkuperäisessä asussaan, pintarakenteiltaan vuoden 1997 peruskorjauksen mukaisessa asussa. Allassalissa on säilynyt paljon myös alkuperäisiä rakenteita ja rakennusosia. (Kuva Kempele uimahallin arkisto)

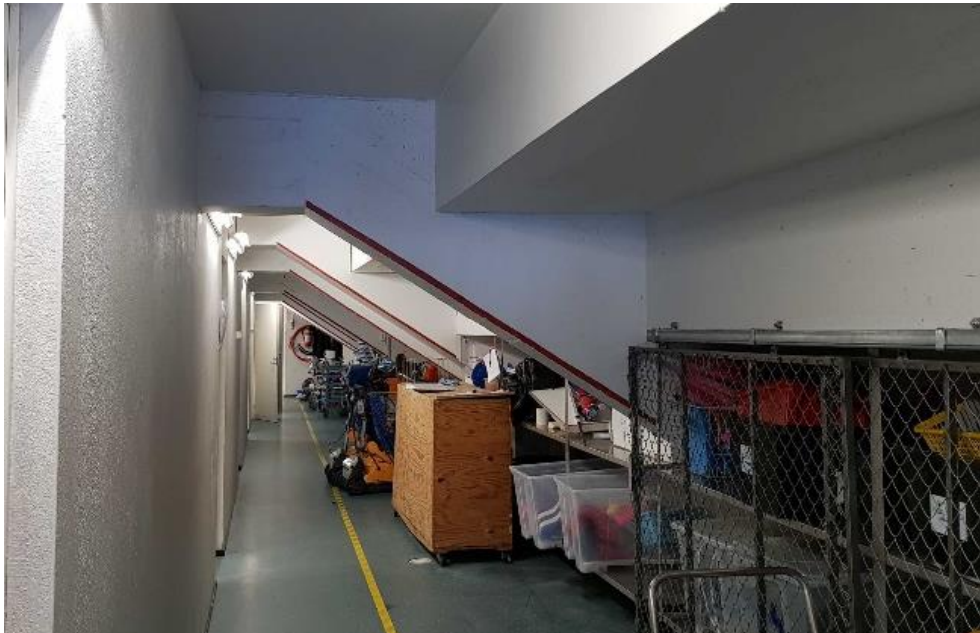
Uimahallin uudempi vuonna 1997 valmistunut laajennusosa liittyy vanhempaan osaan sen arkkitehtuuria kunnioittaen: vanhempi ja uudempi allassali erottuvat toisistaan selkeästi mutta muodostavat kuitenkin yhtenäisen kokonaisuuden. (Kuva Kemlin uimahallin arkisto)

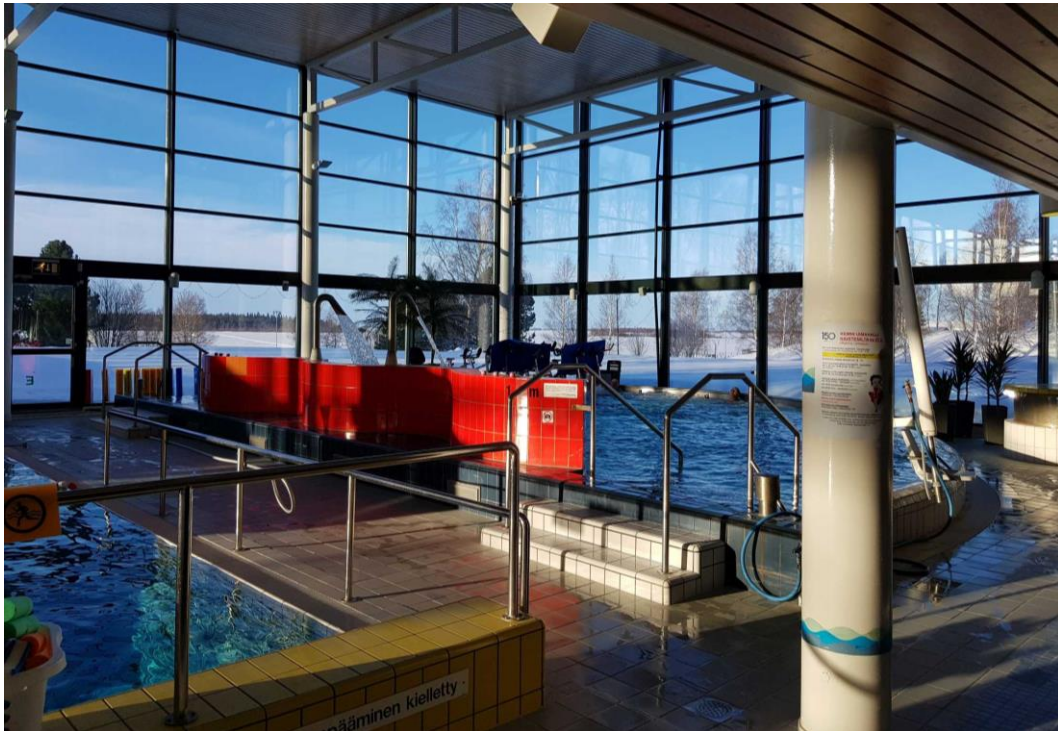
Allassalin päätyseinällä hyppytornin vieressä on Tapio Tapiovaaran tekemä reliefs Aurinkolaulu vuodelta 1971. Teos on tehty Outokummun lahjoittamasta metallista ja Kemlin Ammattikoulun putkipuolen 2. vuosikurssin oppilaiden toimesta. Teos erottuu allassalissa Kemlin uimahallille luonteenomaisena yksityiskohtana. Peruskorjauksen yhteydessä rakennettu uusi alakatto on alempana kuin vanha alakatto, uusi kattorakenne tulee hieman liian lähelle teoksen yläosaa. Nykyinen alakatto poikkeaa ulkoasultaan alkuperäisestä.

Katsomo on säilynyt pitkälti alkuperäisessä asussaan. Kuvassa näkyvät myös väliaikaiset rakenteet, jotka on jouduttu tekemään kattorakenteissa todetun sortumavaaran vuoksi. Allassalin kattoa kannattavat väliaikaiset tuennat. Allassalin suljettu osa on erotettu väliaikaisella seinärakenteella.

Katsomon alapuolella on varastotiloja ja henkilökunnan tiloja.

Uudemman osan allassali avautuu hallia ympäröivään puisto- ja merimaisemaan, samaan tapaan kuin vanhemman osan allassali. Virkistysaltaassa vedenpinta on lasiseinien alareunaa ylempänä, joten altaasta avautuvat esteettömät näkymät ulos.

Uudemman osan allassali on esimerkki oman aikansa uimahalleista: salissa on paljon toimintoja, mm. kiipeilyseinä ja liukurata.

Valvontatila sijaitsee vanhemman ja uudemman allassalin välissä.

Aula ja kahvio

Näkymä aulasta kohti pääsisäänkäyntiä. Myös aulatiloiissa kattorakenteita on jouduttu tukemaan väliaikaisilla puupilareilla.

Näkymä sisäänkäynnin luota kohti kassaa ja kahviota. Kattoa tukevat pilarit ja lasiseinän takana näkyvä seinä ovat väliaikaisia rakenteita.

Kahvio. Peruskorjauksen yhteydessä kahviota on laajennettu aulan suuntaan, minkä seurauksena kahviotilasta on tiskin kohdalla tullut ilmeeltään käytävämäinen.

Kahviosta aukeaa lasiseinän kautta näkymiä allassaliin. Alkuperäisen idean mukaan kahviosta pysyy edelleen seuraamaan tapahtumia altaalla. Lasiseinän rakentaminen on ollut aulatilaa teknisesti parantava muutos, kostea allastila on erotettu aulasta ja kahviosta erilliseksi tilaksi. (Kuva Kemin uimahallin arkisto)

Lasiseinä allassalin puolelta nähtynä. Seinä tukeutuu alkuperäiseen betonikaiteeseen.

Lasiseinän rakentaminen on muuttanut tilan luonnetta ja ilmettä myös allassalin puolella.

Näkymä katsomon takaa kohti eteisaulaa. Rakennuksen detaljointi on selkeää ja hienovaraista: aulan kaiteen kaariaihe toistuu parven kaiteessa pääsisäänkäynnin yläpuolella.

Kahvion laajennus sijaitsee siltana vanhemman ja uudemman osan välissä.

Kahvion laajennusosasta avautuu näkymä kahviosta uudemman osan allassaliin ja edelleen merimaisemaan.

Aulan yhteyteen rakennuksen keskelle on peruskorjauksen yhteydessä rakennettu uusi pääporras, joka johtaa toisen kerroksen tasalla sijaitsevasta aulasta ensimmäisessä kerroksessa sijaitseviin puku-, pesu- ja saunatiloihin ja kolmannessa kerroksessa sijaitseviin kokous-, toimisto- ja pukutiloihin.

Keskeisesti aulan yhteydessä sijaitseva pääporras on ilmeeltään avoin. Portaan yhteydessä on hissi, joten myös esteettömyys toteutuu.

Pesutilat ja pukutilat

Naisten pesutilat ja saunat.

Naisten pesutilat. Sekä miesten että naisten puolella pesu- ja saunatilat on peruskorjauksen yhteydessä uudistettu. Tiloissa ei ole säilynyt alkuperäisiä rakennusosia tai yksityiskohtia. Seinien, lattioiden ja yksityiskohtien väritys on 1990-luvun lopun hengen mukainen. Alun perin sekä lattia- että seinäpinnat olivat valkoiset.

Pukutiloissa kalusteet ja pinnat on uusittu peruskorjauksen yhteydessä.

Kokoustilat ja henkilökunnan tilat

Kolmannessa kerroksessa sijaitsevat tilat on uudistettu peruskorjauksen yhteydessä. Varastotilojen ja teknisten tilojen paikalle on sijoitettu mm. kokoustilana toimiva yläaula sekä pukuhuonetiloja.

Yläaulasta on ilmeisesti peruskorjauksen yhteydessä avattu ikkunat allassaliin. Uimahallirakennusta alkuperäisessä asussaan kuvaavissa valokuvissa ikkuna-aukkoja ei ole.

Pääportaan yläpuolella sijaitseva kattoikkuna on rakennettu peruskorjauksen yhteydessä. Ikkuna tuo valoa portaikkoon ja aulatiloihin.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA ARVOTTAMINEN

5.1 Arvottamisen perusteet

Rakennettu ympäristö kokonaisuutena samoin kuin yksittäiset rakennukset, rakennelmat ja muut ympäristön osat sisältävät erityyppisiä arvoja. Yksittäisten kohteiden merkityssisältö käsittää tavallisesti useita eri arvoja. Arvot vaikuttavat monella eri tasolla: ympäristön kauneus synnyttää esteettistä mielihyvää ja ajallinen kerroksellisuus auttaa ymmärtämään historiaa ja yhteiskunnan muutoksia. Taloudellinen arvo taas on luonteeltaan hyvinkin konkreettinen ja aikaan sidottu.

Rakennetun ympäristön tai yksittäisen rakennuksen *kulttuurihistoriallinen merkittävyys* koostuu sen sisältämistä yksittäisistä arvoista. Kulttuurihistoriallinen merkittävyys liittyy paitsi kohteen merkitykseen dokumenttina, eli sen kykyyn kertoa oman aikansa historiallisista, rakennustaiteellisista ja yhteiskunnallisista olosuhteista, myös sen asemaan osana visuaalista ympäristökokonaisuutta. Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde on tärkeä ja monipuolinen menneisyyden dokumentti, joka symbolisoi eri aikakausina vallinneita arvostuksia, pyrkimyksiä ja olosuhteita.³⁷

Kulttuurihistoriallisesti merkittävien kohteiden inventoinneissa yleisesti käytetyssä arvottamismallissa rakennetun ympäristön arvot on jaettu historiallisiin, rakennushistoriallisiin ja rakennustaiteellisiin (arkkitehtonisiin) sekä maisemallisiin arvoihin.

Historiallisesti arvokas kohde tai alue liittyy tärkeään tai olennaiseen historialliseen prosessiin, ilmiöön, tapahtumaan tai esimerkiksi paikallis- tai henkilöhistoriaan: sen rakentamisen historiaan, rakennuksessa asuneiden henkilöiden elämänvaiheisiin taikka teollisuuden tai maanviljelyn historiaan. Historiallisesti merkittäviä ovat esimerkiksi asutus-, elinkeino-, sivistys- ja hallinto- sekä kirkko- ja sotahistoriaan liittyvät kohteet. Useissa kohteissa yhdistyy monenlaisia kulttuurihistoriallisia arvoja.

Kohteen *rakennushistoriallinen arvo* liittyy kohteen tai sen osan rakennustaiteelliseen tai rakennustekniseen toteutukseen. Rakennustaiteellisesti eli *arkkitehtonisesti* arvokkaalla kohteella on rakentamisessa ollut tietoisesti esteettiset päämäärät. Rakennushistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokas kohde tai alue ilmentää aikansa tai ympäristönsä rakennustapaa, ihanteita ja tekniikkaa. Se voi edustaa jotain arkkitehtonista tyyliä tai tyyliä vaikuttavia, jollakin tavalla mielenkiintoista, harvinaista tai tyypillistä rakennusteknistä ratkaisua tai rakennustyyppiä, tai tietylle ajalle tai sosiaaliryhmälle tyypillistä rakentamisen tapaa. Se voi osaltaan kertoa mm. tyylin, rakennustekniikan, työtapojen sekä elintapojen kehityksestä. Kohteiden arvottamisessa kiinnitetään huomiota mm. kohteen esteettiseen laatuun eli sen kauneusarvoihin, rakennustaiteelliseen toteutukseen, kohteen harvinaisuusluonteeseen tai sen edustavuuteen jonkin aikakauden tyyppiesimerkinä.

Maisemallisesti arvokkaassa kohteessa ympäristöarvot ovat tärkeitä. Maisemallisesti arvokas kohde tai alue voi olla merkittävä kulttuurimaisema, rakennettu kokonaisuus tai olennainen osa tällaista kokonaisuutta, joka antaa edustavan kuvan seudun kulttuurihistorialle

³⁷ *Rakennuskulttuurin luettelointi* 1984; Härö 1993, 6; esim. *Oulun kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet* 1986, 91.

luonteenomaisista tai erikoislaatuista piirteistä tai liitty luontevasti ympäröivään luonnon- tai kulttuurimaisemaan. Kohde saattaa olla osa arvokasta ympäristökokonaisuutta, muodostaa oman maisemallisen kokonaisuuden tai olla maiseman maamerkki. Yksittäinen rakennus voi olla maisemallinen kiintopiste tai kohteella voi olla merkitystä osana ajallisesti tai tyyllisesti kerroksellista kokonaisuutta. Ympäristöllisten arvojensa vuoksi merkittävä maisemallinen kohde voi laajuutensa perusteella olla joko lähimaisema eli miljö tai maisemakokonaisuus. Kauneusarvojen ohella kohteet sisältävät runsaasti historiallisia ja arkkitehtonisia arvoja.

Liikuntatieteellisen Seuran ja Museoviraston yhteistyönä laaditussa julkaisussa *Liikuntaympäristöt kulttuuriperintönä* (Pyykkönen (toim.) 2013) on määritelty perusteet erilaisten liikuntaympäristöjen kulttuurihistoriallisen merkittävyyden arvioimiseksi. Julkaisun mukaan liikuntaympäristöjä voi tyyppitellä ja niiden ympäristöön soveltaa lähtökohtaisesti melko yhtenäisiä arviointikriteereitä, sillä niiden rakentaminen on noudattanut koko maassa samoja lainalaisuuksia ja piirteitä.

Liikuntarakennusten, esimerkiksi uimahallirakennusten, kulttuurihistoriallisen merkittävyyden arvioinnissa voidaan julkaisun mukaan soveltaa seuraavia kriteereitä: Liikuntarakennus voi olla liikuntahistorian vaiheiden kannalta, rakennusteknisesti, arkkitehtonisesti, ympäristökuvaltaan tai käytöltään paikallisesti, alueellisesti tai valtakunnallisesti merkittävä. Liikuntarakennukseen välittömästi liittyvä ympäristö erilaisine rakenteineen voi olla ansioikas ja maisema-arvot huomioiva. Liikuntarakennus voi olla laatuaan ensimmäinen, varhainen, ainoa tai harvinaistuva. Liikuntarakennus voi liittyä korkeatasoisena esimerkkinä valtakunnallisesti ohjattuun suunnitteluun, rakentamiseen, säädöksiin ja rakentamiselle asetettuihin tavoitteisiin.³⁸

Edellä mainittujen kriteerien lisäksi voidaan arvioida liikuntaympäristön merkitystä erilaisista tekijöistä ja eriaikaisista vaiheista muodostuvana ympäristökokonaisuutena, yhtenäisen suunnitelman pohjalta toteutettuna ja aikansa rakentamishanteita vastaavana kokonaisuutena, harvinaisen liikunnan tai rakentamisen ilmiön edustajana, todisteena esimerkiksi historiallisesta urheilutapahtumasta sekä urauurtavana tai esimerkiksi muodostuneena alueena. Lisäksi voidaan arvioida liikuntaympäristön arkkitehtuurin, rakennustavan tai rakennushistorian säilyneisyyttä sekä liikuntarakentamisen suhdetta maisemaan ja rakennusten sijoitusta suhteessa ympäristöönsä.³⁹

5.2 Modernin rakennusperinnön arvottamisesta

Suomessa rakennuskanta on hyvin nuorta. Valtaosa rakennuskannasta, yli 80 %, on rakennettu viimeksi kuluneen 70 vuoden aikana. Enemmistö rakennuskannasta on ns. arkisia käyttörakennuksia, jotka usein jäävät tunnettujen arvorakennusten ja historiallisten merkikirakennusten varjoon. Näille rakennuksille on ominaista ns. arjen estetiikka ja siihen liittyvät arvot.⁴⁰

³⁸ Pyykkönen (toim.) 2013, 36.

³⁹ Pyykkönen (toim.) 2013, 43.

⁴⁰ Suonto 1995, 17; Museovirasto, Rakennettu hyvinvointi, <https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/rakennettu-kulttuuriymparisto/rakennettu-hyvinvointi> (luettu 4.3.2019).

Käsitykset siitä, mikä on hyvää ja arvokasta, muuttuvat aikojen kuluessa. Nykyään myös raskaan työn ja arkisen asumisen alueet kuuluvat arvokkaana pidettyyn kulttuuriympäristöön. Tuohon joukkoon kuuluvat esimerkiksi hyvinvointivaltion sotien jälkeen rakentamat jokapäiväiset ympäristöt, kuten liikuntaympäristöt. Ne ovat arkista, jokapäiväistä elinympäristöämme ja oleellinen osa rakennettua maisemaamme. Kulttuuriperintöarvoa voi olla yhtä hyvin liikuntaympäristöillä kuin kirkoilla ja kartanoilla.⁴¹

Modernismin ajan rakennuksissa niiden arkkitehtoniset arvot muodostuvat usein valon ja varjon sekä sileiden pintojen ja aukkojen huolellisesti suunnitellusta tasapainosta.⁴² Vähäeleinen arkkitehtuuri on erityisen herkkää muutoksille. Pienilläkin yksityiskohdilla, jotka ovat rakentamisajankohdalle tyypillisiä, on kokonaisuuden kannalta suuri merkitys. Esimerkiksi alkuperäiset ikkunat ja ovet, valaisimet, kaiteet, listoitukset, räystäskourut, syöksytorvet yms. kertovat rakennuksen syntyajan tyylistä ja ihanteista ja ne ovat rakennuksen ominaispiirteiden säilymisen kannalta tärkeitä. Samoin rakennusmateriaalit ja niiden luoma vaikutelma ovat olennainen osa rakennusten arkkitehtuuria.

1930-luvulta lähtien tapahtunut rakennustekniikan nopea muuttuminen ja siirtyminen teolliseen rakentamiseen sekä uudet rakennusmateriaalit asettavat haasteita rakennusten korjaamiselle. Nuori rakennusperintö, funktionalismin kauden ja sen jälkeisen ajan arkkitehtuuri, pohjautuu pitkälti teknisten ja esteettisten ratkaisujen yhdistämiseen. Rakennusten suunnittelussa ja rakentamisessa etsittiin tuolloin uusia ja kokeilevia ratkaisuja, minkä seurauksena käytettiin myös myöhemmin virheellisiksi tai vaikeasti korjattaviksi osoittautuneita rakenteita ja materiaaleja. Vanhoissa arvotekniikassa korjaamisessa pyritään käyttämään aina alkuperäisiä työtapoja ja materiaaleja. Modernin rakennusperinnön korjaamisessa tämä voi olla ongelmallista, sillä 1930–1960-luvun rakennusten vanhoja, aikanaan kokeilevia rakennusaineita on harvoin enää saatavissa. Rakennusten ominaispiirteet tulisi silti pyrkiä säilyttämään.⁴³

Modernille rakennusperinnölle tyypilliset arvot voidaan jakaa vanhan rakennuskannan inventoinneissa käytettyyn tapaan historiallisiin, rakennushistoriallisiin ja maisemallisiin arvoihin. Arvottamisessa kohteen arkkitehtonisiin arvoihin liittyviä kriteereitä ovat mm. arkkitehtuurin korkeatasoisuus, detaljoinnin huolellisuus, ratkaisujen omaperäisyys, taiteellinen intentio ja ajallinen edustavuus.⁴⁴

5.3 Uimahallirakennuksen arvottamisen haasteita

Ensimmäinen Suomeen rakennettu uimahalli, Yrjönkadun uimahalli, valmistui vuonna 1928. Ensimmäiset kunnalliset uimahallit rakennettiin 1950-luvulla. Eniten uimahalleja Suomeen rakennettiin 1960- ja 1970-luvuilla. Vuonna 1965 Suomessa oli kaikkiaan 18, vuonna

⁴¹ Pyykkönen (toim.) 2013, 4, 11.

⁴² Tuomi 2001, 193.

⁴³ Suonto 1995, 21–26.

⁴⁴ Näitä kriteereitä on käytetty modernin rakennusperinnön arvottamisessa mm. Oulun kaupungin suunnittelu- ja palvelujen laatimassa Oulujokivarren rakennusperinnön arvottamisessa. (*Oulujokivarren rakennusperintö* 2005, 20).

1977 jo 114 julkista uimahallia. Vuonna 2005 Suomessa oli noin 260 uimahallia.⁴⁵ Vuonna 1967 valmistunut Kemin uimahalli on hallimestari Janne Jylkän mukaan 21. Suomeen rakennettu uimahalli.

Uimahallit ovat olleet arkkitehtuuriltaan kunnianhimoisia ja aina paikkakuntiansa ylpeydenaiheita ja ajanmukaisuuden tunnuskuvia. Nykyään uimahalleista on muodostunut tunnettuja ja kaikkien käytössä olevia liikunta- ja virkistäytymispaikkoja. Sellaisina ne ovat sekä kulttuurihistoriallisesti että toiminnallisesti arvokkaita osana jokapäiväistä elinympäristöämme.⁴⁶

Uimahallikäyttö on rakennuksille ja rakenteille raskasta. Rakenteet ovat kovilla mm. jatkuvan kosteusrasituksen vuoksi. Uimahalleihin liittyy runsaasti myös teknisiä ja toiminnallisia vaateita, liittyen mm. veden puhdistukseen ja kierrätykseen.⁴⁷

Kovalla ja raskaalla käytöllä olevassa rakennuksessa mm. rakenteet, rakennusosat, pintarakenteet ja teknisen järjestelmät vaativat ajoittain kunnossapitotoimia. Rakennusosien ja pintarakenteiden käyttöikä on esimerkiksi kosteissa tiloissa selvästi lyhyempi kuin rakennuksen käyttöikä.

Kunnossapitotoimet aiheuttavat väistämättä muutoksia, jotka vaikuttavat myös rakennuksen arvoihin. Esimerkiksi allastilojen ja pesutilojen vedeneristysten uusiminen edellyttää myös laatoitusten uusimista, alkuperäisiä tai vanhoja laatoituksia ei ole vedeneristysten uusimisen yhteydessä mahdollista säilyttää. Suojelluissa uimahallirakennuksissa on usein näissä tilanteissa päädytty eräänlaiseen tunnelman rekonstruktioon: uudet laatoitukset on tehty vanhoja malleja noudattaen ja joitakin yksityiskohtia on pystytty jopa säilyttämään.⁴⁸

Kemin uimahallissa on aikakauden rakennuksille tyypilliseen tapaan käytetty aikanaan hyväksytyjä ja yleisiä rakenneratkaisuja, joita nykytietämyksen pohjalta pidetään vaurioitumiselle herkkinä riskirakenteina. Uimahalliin vuonna 2018 laaditussa rakenneteknisessä kuntotutkimuksessa todetaan riskirakenteiden korjaustarve esimerkiksi rakennuksen yläpohjarakenteissa ja seinärakenteissa.⁴⁹ Riskirakenteille ja niiden vaurioille ei välttämättä ole olemassa ns. kevyttä korjausvaihtoehtoa, jota voitaisiin pitää pitkäaikaisena vaihtoehtona. Rakennuksen säilyttäminen edellyttää vaurioituneiden rakenteiden perusteellista korjaamista, mikä voi vaatia myös rakenteiden ja rakennusosien uusimista. Esimerkiksi pintamateriaalien uusimisen seurauksena osa rakennukselle ominaisista arvoista väistämättä katoaa. Toisaalta korjaaminen edesauttaa rakennuksen säilymistä kokonaisuutena.

Liikuntatieteellisen Seuran ja Museoviraston yhteistyönä laaditun julkaisun *Liikuntaympäristöt kulttuuriperintönä* (Pyykönen (toim.) 2013) mukaan liikuntapaikkojen peruskorjauksissa on tärkeää voida muuttaa alkuperäisessä rakenteessa ilmenneitä rakennusteknisiä virheitä. Peruskorjauksen tavoitteeksi ei enää riitä vanhan korjaaminen entiselleen. Etenkin

⁴⁵ Esim. Malmberg 2012, 32-34 ja Museovirasto, Hyvinvointi-Suomen liikuntaympäristöt -inventointi 2011-2012, http://liikuntaymparistot.nba.fi/read/asp/r_default.aspx (luettu 4.3.2019).

⁴⁶ Esim. Malmberg 2012, 32-34 ja Museovirasto, Hyvinvointi-Suomen liikuntaympäristöt -inventointi 2011-2012, http://liikuntaymparistot.nba.fi/read/asp/r_default.aspx (luettu 4.3.2019).

⁴⁷ Malmberg 2012, 34-35.

⁴⁸ Malmberg 2012, 35.

⁴⁹ *Kemin uimahalli. Rakennetekninen kuntotutkimus* 2018.

liikuntaväen yleinen huoli on, että rakennussuojelun nimissä joudutaan tekemään sellaisia myönnytyksiä, jotka myöhemmin kostautuvat uudelleenkorjaustarpeina. Toisaalta vaarana voi olla, että urheilun kehityksen kiihtyvä tahti johtaa urheiluun ja liikuntaan liittyvän kulttuuriperinnön ohentumiseen ja katoamiseen. Julkaisun mukaan urheiluväen katse karkaa helposti menneestä tulevaan: nopeammin – korkeammalle – voimakkaammin -ajattelu edellyttää suorituspaikkojen jatkuvaa parantamista ja uusien rakentamista. Uudistusten suunnittelu edellyttää ymmärrystä liikuntaympäristöjen kehityksestä ja merkityksistä. Liikuntapaikkojen käyttö, ylläpito ja korjaukset edistävät myös liikuntapaikoille ominaisten kulttuurihistoriallisten arvojen säilymistä.⁵⁰

Julkaisun *Liikuntaympäristöt kulttuuriperintönä* mukaan liikuntaympäristön merkittävien piirteiden turvaamisen tärkeimpiä keinoja ovat kohteiden käyttö, hoito ja asiantunteva korjaaminen.⁵¹ Liikuntapaikkojen suojelussa on tärkeää ymmärtää niiden luonne kovassa kulutuksessa olevina käyttöympäristöinä. Liikuntapaikkoihin kohdistuu usein kovaa muospaineita: lajit tarvitsevat uudenlaisia tiloja, tilat ovat kovassa fyysisessä kulutuksessa ja edellyttävät korjauksia, rakentamisen säädökset muuttuvat ja energiatehokkuusvaatimukset kasvavat. Liikuntapaikkojen muutokset ja uudistukset ovat luonteeltaan jatkuvia. Olenaista on, että muutosten ja korjausten suunnittelun tulee perustua olemassa olevan ympäristön arvojen tuntemiseen. Liikuntaympäristöjen kulttuurihistoriaa vaalitaan huolehtimalla niiden piirteiden säilymisestä, jotka ilmentävät kohteiden merkittävyttä. Myös niitä laadukkaita rakenteita ja osia, jotka aikaa ja käyttöä kokeneina ovat säilyneet ehjinä, on varjeltava.⁵²

5.4 Kemin uimahallin tilojen, rakenteiden ja rakennusosien säilyneisyys

Rakennuksen ulkoasu ja julkisivut ovat säilyneet pääpiirteissään alkuperäisessä asussaan. Materiaalit ja värytys ovat vuoden 1997 peruskorjaussuunnitelman mukaiset, mutta tuolloin tehdyt muutokset on tehty rakennuksen ominaispiirteitä kunnioittaen ja rakennukselle ominainen arkkitehtuuri säilyttäen.

Sisätiloihin on tehty vuoden 1997 peruskorjauksen yhteydessä muutoksia. Muun muassa puku-, pesu- ja saunatiloissa on tehty muutoksia, jotka ovat osin rakennuksen käytön kannalta välttämättömiä, osittain toiminnallisuutta parantavia. Esimerkiksi vesieristeiden ja pintarakenteiden uusiminen on kovalla käytöllä olevassa uimahallirakennuksessa ajoittain välttämätöntä, kun vanhat rakenteet tulevat käyttöikänsä päähän. Vesieristeiden uusiminen edellyttää myös pintarakenteiden uusimista.

Aulassa tehdyt muutokset ovat muuttaneet tilojen ilmettä. Alkuperäinen kassatiski ja porashuoneiden ja aulan väliset hienostuneesti detaljoidut lasiseinät on purettu. Kahviota on laajennettu, minkä seurauksena parvelle sijoittuva kahviotila on kaventunut ja muuttanut luonteeltaan käytävämäiseksi. Lasiseinän rakentaminen allassalin ja aulan väliin on muuttanut tilojen välistä suhdetta, kun täysin avoin yhteys on katkennut. Visuaalinen yhteys aulasta ja kahviosta allassaliin on kuitenkin säilynyt.

⁵⁰ Pyykönen (toim.) 2013, 12, 17, 71.

⁵¹ Pyykönen (toim.) 2013, 62.

⁵² Pyykönen (toim.) 2013, 12, 17, 71, 76.

Rakennuksen toiminnallisesti, visuaalisesti ja arkkitehtonisesti tärkein tila, iso allassali, on säilynyt tunnelmaltaan ja ulkoasultaan pitkälti alkuperäisen kaltaisena, vaikka pintamateriaaleja on peruskorjauksen yhteydessä uusittu tai uudistettu. Esimerkiksi lasiseinän ikkunajako on säilynyt alkuperäisen kaltaisena, vaikka ikkunat ja tukirakenteet on uusittu. Allassalissa on säilynyt paljon myös alkuperäisiä rakenteita ja rakennusosia, kuten hyppytornit, katsomo ja kaiteet.

5.4.1 Julkisivut

Rakennuksen julkisivut ovat pääosin vuoden 1997 peruskorjaussuunnitelmien mukaisessa asussa. Vesikaton uusimisen yhteydessä rakennuksen räystäslinjaa on korotettu. Lasiseinän ikkunoiden nykyiset alumiinipuitteet ovat selvästi sirommat kuin alkuperäiset puurakenteiset puitteet.

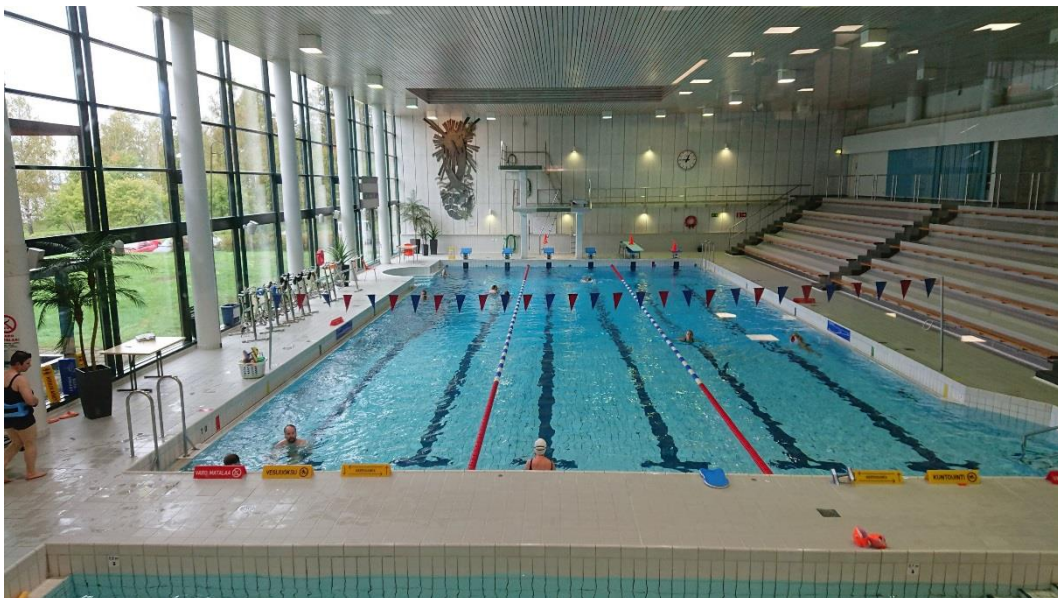

Uimahallin pääsisäänkäynti erottuu korostettuna alkuperäisten suunnitelmien mukaisesti. Pääsisäänkäynnin ovet ja niitä ympäröivät eteistilan ikkunat on jo ennen vuoden 1997 peruskorjausta uusittu teräs-lasirakenteisiksi – vuonna 1981 laaditun rakennusselityksen mukaan ”uusitut, teräsrakenteisiksi muutetut pääovet korjataan”, peruskorjausta ei kuitenkaan vielä tuolloin toteutettu. Alkuperäiset ovet olivat puukehyksiset yksiaukkoiset lasiovet. Alkuperäisissä suunnitelmissa julkisivujen puuverhoukset ja puusäleiköt esitettiin maalattaviksi ruskeiksi, peruskorjauksen yhteydessä väriksi muuttui harmaanvihreä.

Asuinrakennuksen alkuperäinen tiiliverhous. Uimahallin vieressä sijaitsevassa asuinrakennuksessa on alkujaan ollut samanlainen tiilijulkisivu kuin hallissa. Asuinrakennuksen tiilivuorausta ei tiettävästi ole uusittu. Uimahallirakennuksessa julkisivujen tiiliverhoukset on peruskorjauksen yhteydessä uusittu.

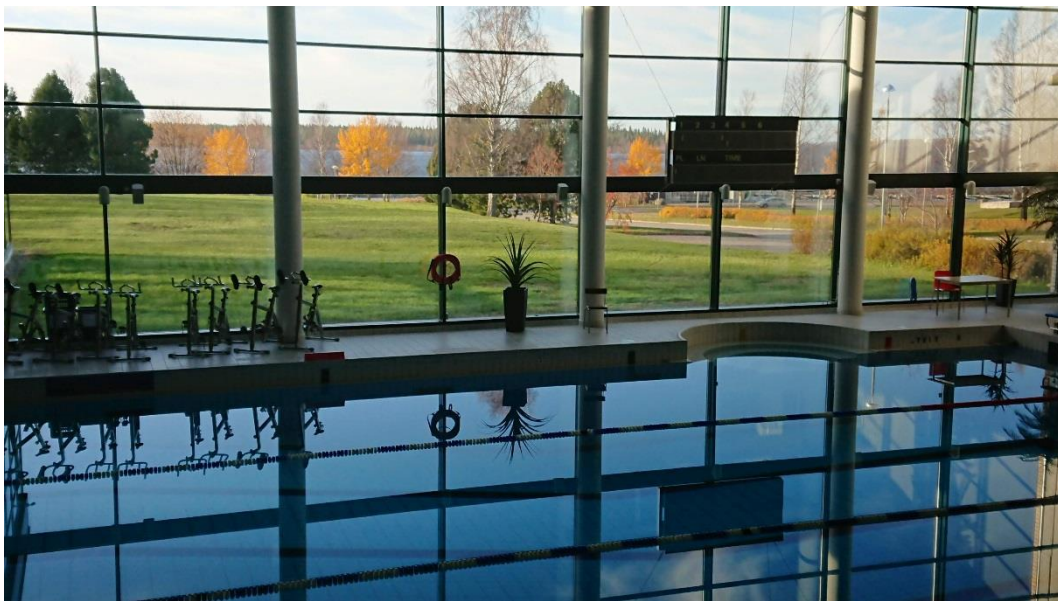
5.4.2 Allassali

Vanhemman osan allassali on säilynyt pääpiirteiltään ja tunnelmaltaan alkuperäisen kaltaisena. (Kuva Kemin uimahallin arkisto)

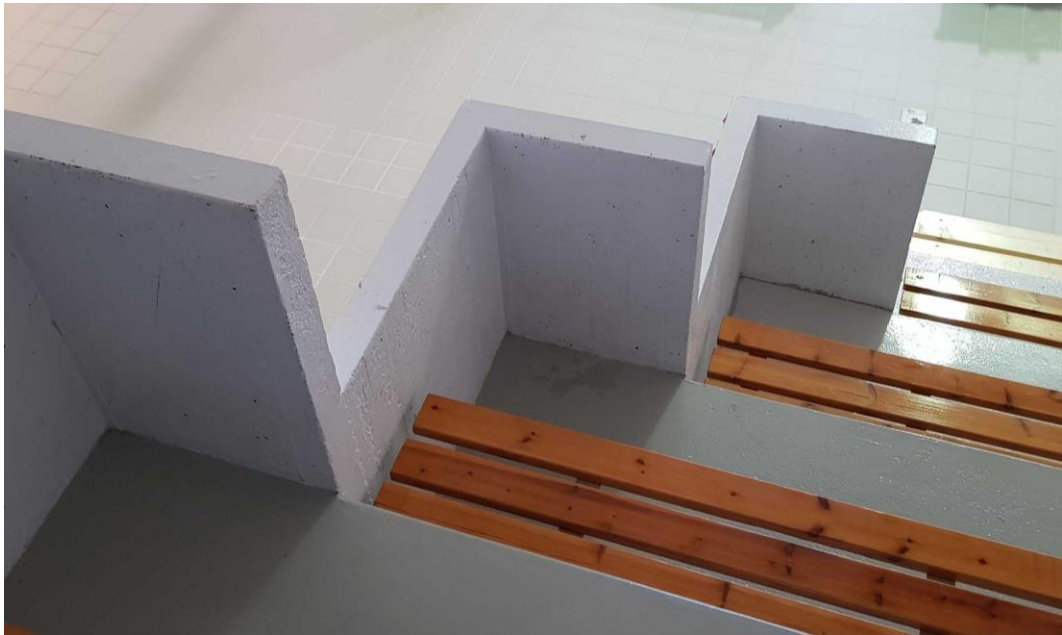
Allassalin alakattorakenteet on peruskorjauksen yhteydessä uusittu. Nykyinen alakatto on ripustettu vanhan alapuolelle. Uusi alakatto on ulkoasultaan alkuperäisestä poikkeava, alun perin kattopintaa rytmittivät poikittaisten liimapuupalkkien alareunat. (Kuva Kemin uimahallin arkisto)

Sisätilojen ja ulkotilojen välinen visuaalinen yhteys ja allassalista hallia ympäröivälle puistoalueelle ja edelleen merelle avautuvat näkymät ovat Kemin uimahallille luonteenomainen erityispiirre. (Kuva Kemin uimahallin arkisto)

Allassalissa ovat säilyneet alkuperäiset kaiteet. Kaiteiden alaosat ovat lautamuottiin valettua ja maalattua betonia, yläosat teräs-lasirakenteiset.

Alkuperäisiä katsomorakenteita. Katsomon halki kulkeva väliseinä on väliaikainen ratkaisu, joka erottaa käytöstä poistetun ison altaan uimahallin käytössä olevista tiloista.

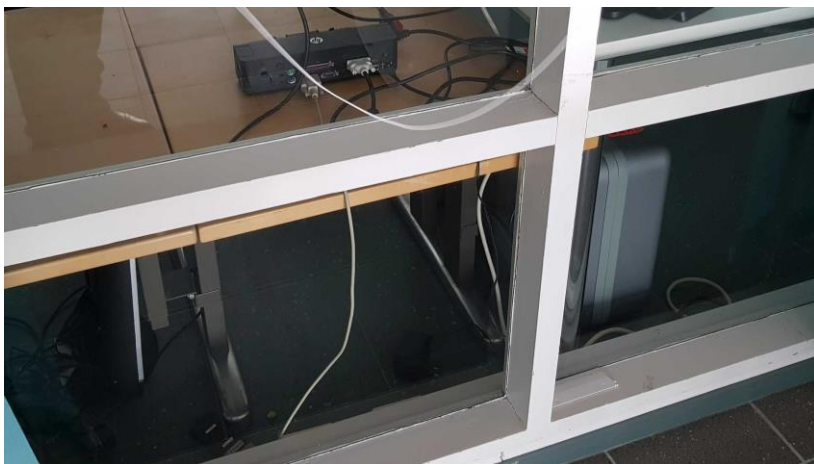
Allassalissa katsomon taustaseinän alkuperäiset sementtilastuvillalevyverhoukset ovat säilyneet. Seinäpinnat on peruskorjauksen yhteydessä maalattu. Allassalin päätyseinällä sisäpuoliset verhoukset on Kemin kaupungilta saatujen tietojen mukaan uusittu vuonna 2004.

Allassaliin katsomon taakse oli jo alkujaan suunniteltu naulakkotilat.

Allassalin seinillä ovat säilyneet alkuperäiset akustoivat verhouslevyt. Ne on peruskorjauksen yhteydessä maalattu valkoisiksi. Alkuperäinen tummanvihreä väri näkyy paikassa mistä seinänaulakot on myöhemmin poistettu.

Valvomon lasiseinärakenteet vaikuttavat alkuperäisiltä.

Betonirakenteiset hyppytornit erottuvat ison altaan päädyssä hallitsevana elementtinä. Hallissa on alkuperäisten suunnitelmien mukaisesti 5 m:n ja 3 m:n hyppytelineet sekä 3 m:n ja 1 m:n ponnahduslaudat. Kolmen metrin korkeuteen johtaa katsomon ylätasolta kulkutie. Hyppytelineiden tilavaatimusten takia osa sisäkattoa on niiden kohdalla korotettu ylemmäksi. Hyppytornin teräsputkikaiteita on peruskorjauksen yhteydessä korotettu yhden pienävälän verran, kaiteiden alaosat lienevät alkuperäiset. Päätyseinän alaosaan on alkuperäisen puusäleikön tilalle ilmeisesti peruskorjauksen yhteydessä tai myöhemmin vaihdettu laatoitus, seinän yläosassa levyverhous on uusittu vuonna 2004.

Ison altaan reunalla lasiseinän edessä sijaitseva puolipyöreä syvennys on yksi Kemin uimahallille luonteenomaisista sekä Aarne Erville tyypillisistä detaljeista. Samankaltainen yksityiskohta on myös Aarne Ervin suunnittelemissa Tapiolan uimahallissa. (Kuva Arkkitehti 1/1968)

Vuoden 1997 peruskorjauksessa puolipyöreä syvennys on säilytetty. Laatoituksen yksityiskohdat poikkeavat hieman alkuperäisestä, kaarevat vaakapinnat on korjauksen yhteydessä laatoitettu leikkaamattomilla laatoilla, mikä näyttää kömpelöltä, kun saumoista muodostuu kiilamaisia. Alun perin laatoitus oli tehty huolellisesti viimeistellen siten, että pystysaumot jatkoivat yhtenäisinä ylhäältä alas saakka (vertaa vanha kuva). Pienipiirteiset detaljit ovat tärkeä osa Kemin uimahallirakennukselle tyypillistä yksinkertaisen linjakasta arkkitehtuuria.

Minimalistisessa ja selkeälinjaisessa rakennuksessa pienipiirteisillä yksityiskohdilla on suuri merkitys. Kaariaihe toistuu uimahallirakennuksessa useassa kohdassa: aulassa pääsisäänkäynnin yläpuolella, aulassa parvekkeen sisäkulmassa ja hyppytornille johtavan tasanteen kulmassa. Aulassa kaariaiheet on toteutettu betonista lautamuottiin valettuina, hyppytornissa betonitasona ja teräsputkikaiteina.

Uimahallirakennuksen luoteiskulmalla sijaitseva ensimmäisestä kerroksesta toiseen kerrokseen johtava porttas on lähes alkuperäisessä asussaan, askelmien pintarakenteet on uusittu ja kaiteet maalattu.

5.5 Kohteen kulttuurihistoriallinen merkittävyys

Kemin uimahalli on kaikille kaupunkilaisille avoin, kaikkien tuntema ja yhteisesti käyttämä julkinen rakennus. Uimahallirakennukseen liittyy ennen muuta rakennushistoriallisia ja rakennustaiteellisia sekä maisemallisia arvoja. Se on edustava ja ominaispiirteiltään hyvin säilynyt esimerkki 1960-luvulle ominaisesta arkkitehtuurista ja rakentamistekniikasta, 1960-luvun uimahallirakennuksista sekä arkkitehti Aarne Ervin arkkitehtuurista. Se erottuu katukuvassa Meripuistokadun päätteellä ja liittyy valtakunnallisesti arvokkaaksi määriteltyyn kokonaisuuteen *Kemin ruutukaava-alue ja kirkon ympäristö*. Sillä on myös historiallista arvoa kemiläisenä uimahallina sekä hyvinvointivaltion rakentamiseen liittyvänä urheilurakennuksena.

Kemin uimahalli esitellään yhtenä 1960-luvun rakentamista edustavana kohteena Suomi 100-juhlavuoden julkaisussa *Itsenäisyyden ajan rakennusperintö Lapissa* (2017). Julkaisussa on ollut tavoitteena esitellä jokaiselta Suomen itsenäisyyden ajan vuosikymmeneltä tyypillisiä kohteita siten, että niitä olisi mukana eri puolilta Lappia. Kemin uimahallin mukanaolo kertoo rakennuksen merkityksestä kaupunkilaisten tuntemana ja käyttämänä merkikirakennuksena.⁵³

Kemin uimahalli kertoo osaltaan sotien jälkeen tapahtuneesta hyvinvointivaltion rakentamisesta ja siihen liittyvästä kansalaisille tarjottujen hyvinvointipalvelujen lisääntymisestä ja monipuolistumisesta. Tuolloin valmistuneena, kaikille kaupunkilaisille avoimena urheilurakennuksena se on kulttuurihistoriallisesti merkittävä.

⁵³ Viitanen 2017, 5, 55.

Sotien jälkeen Suomi kehittyi nopeasti hyvinvointivaltioksi. Hyvinvointi-Suomea rakennettaessa julkiset palvelut haluttiin ulottaa koko maahan, kaikille ja kaikenikäisille käyttäjille. Valtion ja kuntien lisääntyvä vastuu kansalaisten hyvinvoinnista näkyi muun muassa kaikille avoimien liikuntapaikkojen rakentamisena. Uimahallit nähtiin liikuntapaikoista tasa-arvoisimpina: ne kelpasivat sekä aktiiviurheilijoille että satunnaisille harrastajille. Tuolloin rakennetut liikuntapaikat ovat nykyään osa jokapäiväistä elinympäristöämme.⁵⁴

Hyvinvointi-Suomen liikunta- ja urheiluympäristöihin liittyy myös yleisempiä arvoja ja merkityksiä. Jo 1900-luvun alussa liikuntaympäristöjen suunnittelu nähtiin oleellisena osana kaupunki- ja kaavasuunnittelua. Helsingin ensimmäisen asemakaava-arkkitehti Bertel Jungin mukaan kaupungin tehtävänä oli järjestää oma liikuntaympäristöistä vastaava hallintonsa ja rahoittaa ”kyllin laaja-alaiset” puistot palvelemaan ”syvien rivien rasittuneita laumoja” ja rakentaa liikuntapaikkoja ”jotka tyydyttävät sekä ihmisen kauneusaistia että vaihtelun vaatimuksia ja sallivat paikan erinomaisen luonnon päästä täysiin oikeuksiinsa” (Jung 1914). 1960-luvulla koko kansan liikuntaympäristöjen pitkäjänteinen suunnittelu nähtiin yhteiskunnallisena kysymyksenä, johon kiinnitettiin huomiota niin kaupunkisuunnittelussa, suunnittelijoiden opetuksessa kuin rakentamisen ohjauksessakin. Liikuntapolitiikassa kuntien tehtäväksi katsottiin kuntoiluun soveltuvien ja helposti saavutettavien liikuntapaikkojen, kuten peli- ja leikkialueiden, pallo- ja yleisurheilukenttien, voimistelu- ja palloilusalien, uimaloiden ja uimahallien sekä valaistujen ulkoilureittien rakentaminen. Nykyään näitä kaupunkien ja kuntien tarjoamia palveluja pidetään usein jo itsestään selvinä.⁵⁵

Liikuntaympäristöihin liittyvät arvot ja merkitykset ovat monien tekijöiden summia. Museoviraston erikoistutkija Hilikka Högströmin mukaan 1900-luvun jälkipuolella rakennetut, julkisilla varoilla toteutetut liikuntaympäristöt:

- ovat hyvinvointi-Suomen määrätietoisesti rakentama keskeinen yhteiskunnallinen instituutio,
- ovat yhteiskunnallisen suunnittelun ja päätöksenteon ympäristöjä,
- ilmentävät maan hyvinvointistrategiaa, ne liittyvät yhtä hyvin terveyden, hyvinvoinnin kuin kasvatuksenkin tutkimukseen ja historiaan,
- ovat myös sosiaalipolitiikkaa: tarjoamalla tasa-arvoon pyrkiviä sääntöjen säätelemiä kanssakäymisen ja vapaa-ajan ympäristöjä on haluttu ehkäistä kaupungistumisen ongelmia,
- ovat kaupunkisuunnitteluun ja -ympäristöön oleellisesti kuuluvia osia, jotka ovat yhdyskuntasuunnittelijoiden laatiman modernistisen suunnitteluperiaatteen mukaan toteutettuja,
- ovat kunnan taloudellisten olosuhteiden, taloudellisen kasvun ja kulttuurin mukana kehittyneitä, parhaimmillaan yksilön ja koko yhteisön identiteettiä luovia ja itsetuntoa ruokkivia ympäristön osia,
- ovat yksilön, yhteisön ja kansakunnan speaktaakkelin tiloja, joihin liittyy symbolimerkityksiä,

⁵⁴ Pyykkönen 2013, 4, 28; Museovirasto, Rakennettu hyvinvointi, <https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/rakennettu-kulttuuriymparisto/rakennettu-hyvinvointi> (luettu 4.3.2019).

⁵⁵ Högström 2014, [http://www.kulttuuriymparistomme.fi/fi-Fi/Ajankohtaista/Artikkelit/Kaupunkiymparistot/HyvinvointiSuomen_liikuntaymparistot\(37754\)](http://www.kulttuuriymparistomme.fi/fi-Fi/Ajankohtaista/Artikkelit/Kaupunkiymparistot/HyvinvointiSuomen_liikuntaymparistot(37754)) (luettu 4.3.2019).

-
- noudattavat kansainvälisiä esikuvia ja kehityslinjoja sisäisiltä rakenteiltaan ja varustuksiltaan, kaupunkisuunnittelullisesti ja arkkitehtonisesti.⁵⁶

5.6 Kohteen sisältämät arvot, jotka tulisi huomioida kohteen tulevassa käytössä ja sen suunnittelussa

5.6.1 Historialliset arvot

Uimahalli on historiallisesti arvokas Kemin kaupungin uimahallina. Se on julkiseen käyttöön suunniteltu ja rakennettu, kaikille avoin, kaikkien tuntema ja käyttämä rakennus. Rakennuksella on arvoa kemiläisten ja naapurikuntien asukkaiden vapaa-ajanviettopaikkana. Halliin liittyy paljon käyttäjien muistoja ja kokemuksia. Hallin käyttäjiä ovat olleet myös kemiläiset urheiluseurat, halli on osa näiden seurojen toiminnan historiaa.

Uimahallirakennus liittyy hyvinvointivaltion rakentamiseen. Se kertoo osaltaan hyvinvointiyhteiskunnan kansalaisilleen tarjoamista palveluista. Sillä on arvoa Kemin kaupungin asukkailleen tarjoamana liikuntapaikkana, joka on vapaasti kaikkien kaupunkilaisten käytettävissä.

Uimahallirakennuksen alkuperäinen henki ja tunnelma ovat hyvin säilyneet. Vanhemman osan allassalissa on säilynyt alkuperäisiä pintarakenteita ja rakennusosia. Alkuperäisten rakennusosien ja materiaalien säilyttäminen tukee rakennuksen historiallisten arvojen säilymistä. Alkuperäiset rakennusosat ja materiaalit ovat historiallisia dokumentteja, jotka kertovat mm. aikansa taiteellisista ihanteista sekä arkkitehtuurityyliin ja rakentamistekniikan kehityksestä. Historiallisten arvojen ohella alkuperäisiin rakennusosiin ja materiaaleihin liittyy arkkitehtonisia arvoja.

Toisaalta taas ajan mittaan tehtyjen korjausten myötä syntynyt kerroksellisuus kertoo rakennuksen historiasta, sen käytön vaiheista ja ajan myötä tapahtuneista muutoksista. Ajan kulumisen ja korjaushistoria saavat näkyä rakennuksessa arkkitehtonisina kerrostumina. Peruskorjauksen myötä rakennukseen on syntynyt uusi, omaa aikaansa edustava kerros. Kemin uimahallissa uusi sopeutuu vanhaan alkuperäistä arkkitehtuuria kunnioittaen. Toisaalta uimahallin vanhemman osan tärkein tila, allassali, on säilynyt peruskorjauksessa pitkälti alkuperäisessä asussaan, tunnelmaltaan alkuperäisen kaltaisena, korjauksen myötä syntynyt kerros ei ole olennaisesti muuttanut rakennukselle ominaisia piirteitä.

5.6.2 Rakennushistorialliset ja rakennustaiteelliset arvot

Kemin uimahallin vanhempi osa on esimerkki 1960-luvulle ominaisesta arkkitehtuurista ja rakentamistekniikasta. 1960-luvun arkkitehtuuri on tyypillisesti selkeälinjaista ja vähäeleistä, materiaaleja ja rakenteita korostavaa. Aikakaudelle oli tyypillistä rakennuksissa käytettyjen rakenteiden korostaminen sekä betonin ja uusien rakennusmateriaalien, kuten muovin, käyttö rakennuksissa. Rakennustekniikka, rakennusosien teollinen valmistaminen

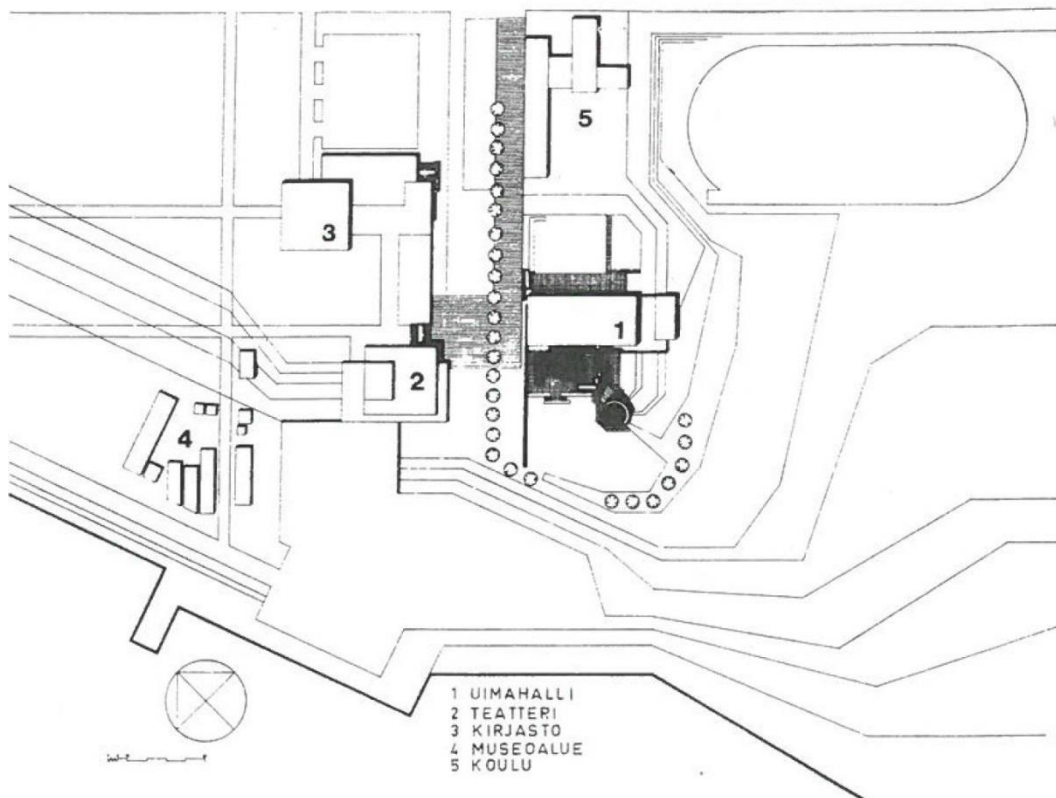
⁵⁶ Högström 2014, <http://www.kulttuuriymparistomme.fi/ffi->

FI/Ajankohtaista/Artikkelit/Kaupunkiymparistot/HyvinvointiSuomen_liikuntaymparistot(37754) (luettu 4.3.2019).

ja elementtirakentaminen kehittyivät. Aikakaudella kehitettiin myös mm. erilaisia mitta- ja moduulijärjestelmiä.⁵⁷

Kemin uimahalli on 21. Suomeen rakennettu uimahalli. Se on edustava, arkkitehtonisesti korkeatasoinen esimerkki 1960- ja 1970-luvuilla rakennetuista uimahallirakennuksista.

Kemin uimahalli on hyvä esimerkki myös hyvinvointiyhteiskunnan tuottamista palveluista ja rakennuksista. Sotien jälkeen elintason kohoaminen ja hyvinvointiyhteiskunnan palvelujen kehittyminen lisäsivät julkisen rakentamisen määrää. Kuntiin ja kaupunkeihin rakennettiin mm. hallinto- ja kulttuurikeskuksia, kouluja, teattereita ja sairaaloita. Julkinen rakentaminen oli näkyvää ja kallista, joten arkkitehtuurin laatua pyrittiin valvomaan arkkitehtuurikilpailujen avulla. 1960-luvulla järjestettiin poikkeuksellisen paljon kilpailuja.⁵⁸ Kemin uimahallin suunnittelun taustalla oli vuonna 1963 pidetty kilpailu, jossa tehtävänä oli sovittaa erilaisia kulttuurirakennuksia Perämeren rantaan Meripuistokadun päätteeksi.⁵⁹

Kemin uimahalli, asemapiirros. Arkkitehtitoimisto Aarne Ervi. Tiili-lehdessä vuonna 1972 julkaistussa asemapiirroksessa uimahalli on osa julkisten rakennusten muodostamaa kokonaisuutta, johon kuuluvat myös koulu, teatteri ja kirjasto. Kokonaisuutta täydentää museoalue.

⁵⁷ Arkkitehtuurimuseo, 1960-luku. <http://mfa.fi/lisatieto-1960> (luettu 1.3.2019).

⁵⁸ Viitanen 2017, 50.

⁵⁹ Museovirasto, Hyvinvointi-Suomen liikuntaympäristöt -inventointi 2011-2012. http://liikuntaymparistot.nba.fi/read/asp/r_default.aspx (luettu 4.3.2019).

Kemin uimahalli ja muut samalla aikakaudella 1960-luvun tienoilla rakennetut uimahallit olivat arkkitehtuuriltaan kunnianhimoisia ja paikkakuntiansa ylpeydenaiheita. Kemin uimahalli esiteltiin aikanaan *Suomi rakentaa 1965-1970* -julkaisussa, johon oli valittu mukaan arkkitehtuuriltaan korkeatasoisiksi arvioituja esimerkkejä tuon ajan rakentamisesta.⁶⁰

Kemin uimahallilla on arkkitehtonista arvoa myös arkkitehti Aarne Ervin suunnittelemana rakennuksena ja osana Ervin tuotantoa. Ervi oli yksi merkittävistä 1900-luvun jälkipuoliskolla toimineista arkkitehteistä Suomessa. Arkkitehti Ervi tunnetaan Kemissä myös Kemin kaupungintalon 1960-luvulla toteutetun laajennuksen suunnittelijana.

Kemin uimahalli on myös itsessään arkkitehtonisesti arvokas rakennus. Rakennukselle jo alkujaan tyypilliset, sille luonteenomaiset erityispiirteet ovat aikojen mittaan tehdyistä muutoksista huolimatta hyvin säilyneet. Näitä piirteitä ovat:

- Uimahallin aulasta allassaliin avautuvat näkymät – Sisälle saapunut saa heti yleiskäsityksen siitä minkälainen paikka uimahalli on.
- Parvekekahviosta allassaliin avautuvat näkymät – Kahvilasta voi seurata toimintaa altailla.
- Allassalin avoimuus ja valoisuus, allassalin ja ulkotilan yhteys – Allassalille ovat tyypillisiä suuren lasiseinän kautta vihreälle pihalle ja edelleen merelle avautuvat näkymät. Toisaalta valaistun hallin sisätilat näkyvät ulos varsinkin pimeinä vuodenaikoina.

Uimahallille luonteenomainen, arvokas piirre on yhteys mereen. Uimahalli sijaitsee Kemin ruutukaavakeskustan laidalla meren rannalla. Se on suunniteltu alun perin arkkitehtuurikilpailussa, jossa tavoitteena oli suunnitella kaupunkia ja merta yhdistävä kokonaisuus. Merelle avautuvat näkymät on huomioitu rakennuksen arkkitehtuurissa tärkeänä lähtökohdana.

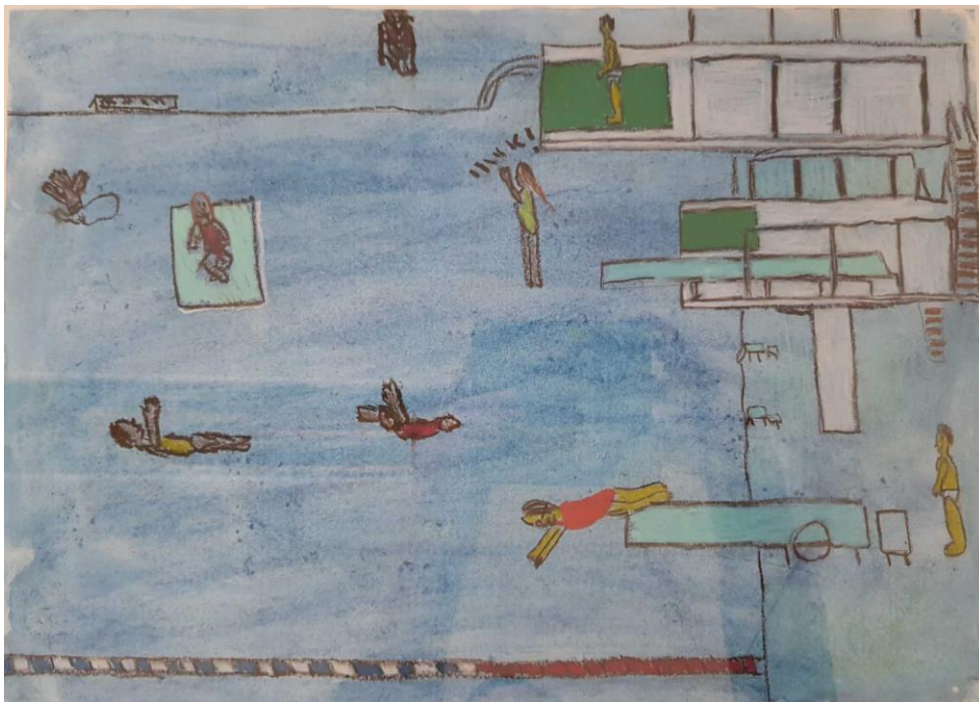
Kemin uimahallille ja sen arkkitehtuurille ominaiset piirteet tulee korjaustoimenpiteiden suunnittelussa säilyttää. Alkuperäisessä asussaan säilyneet tilat, rakenteet, rakennusosat, pintarakenteet ja yksityiskohdat tulee säilyttää. Alkuperäisten rakennusosien säilyttäminen tukee paitsi historiallisten, myös arkkitehtonisten arvojen säilymistä. Kaikkia rakennuksen ulkonäköön, rakenteisiin ja materiaaleihin liittyviä muutoksia tulee tarkoin harkita ja korjaamisen yhteydessä tulee pyrkiä säilyttämään rakennukselle ominainen luonne ja tunnelma.

Uimahallirakennus on tyypillisesti kovassa käytössä oleva julkinen rakennus, jossa muun muassa teknisiä järjestelmiä ja pintamateriaaleja joudutaan rakennuksen historian aikana väistämättä uudistamaan. Kemin uimahallin allassali on hyvä esimerkki siitä, miten hallin alkuperäinen tunnelma on peruskorjauksen yhteydessä pystytty säilyttämään, vaikka esimerkiksi altaiden pintamateriaalit on jouduttu uusimaan. Toisaalta pientenkin yksityiskohtien, kuten laatoitusten yksityiskohtien ja altainen reunakourujen, säilyttäminen alkuperäisen kaltaisina on tärkeää. Pieniltä tuntuvat muutokset ja uudistukset muuttavat vähitellen rakennuksen ulkoasua ja rapauttavat samalla sen rakennustaiteellista arvoa.

⁶⁰ Museoviraston lausunto 21.3.2014, 2.

Sisälle allassaliin virtaava luonnonvalo ja allassalista avautuvat maisemat ovat Keminkeskus uimahallille luonteenomaisia, varjeltavia erityispiirteitä. Vuoden 1997 peruskorjauksessa tehdyistä muutoksista huolimatta aulatilat ja kahvio avautuvat edelleen allassaliin – nykyään lasiseinän kautta. (Kuva Keminkeskus uimahallin arkisto)

Keminkeskus uimahallin juhluvuoden kunniaksi järjestetyn piirustuskilpailun voittajatyössä näkyvät hallille luonteenomaiset erityispiirteet, jotka nähdään tärkeinä: iso uima-allas ja hyppytorni ponnahduslautoineen. Yksityiskohtana kuvassa näkyy myös altaan laidalla ikkunaseinän puolella sijaitseva puolipöytä istuskelusyvennys. (Kuva Keminkeskus uimahallin arkisto)

5.6.3 Maisemalliset arvot

Kemin uimahalli on osa Meripuistokatua reunustavien julkisten arvorakennusten muodostamaa kokonaisuutta. Se erottuu katukuvassa Meripuistokadun päätteenä. Hallin lounaispuolella avautuvat näkymät sisäsatamaan ja merelle. Ympäristössä toteutuvat vuonna 1963 laaditun arkkitehtuurikilpailuehdotuksen lähtökohtana olleet tavoitteet: uimahallirakennus muodostaa yhdysiteen kaupungin keskustan ja merimaiseman välille.

Uimahallin kohdalla kaupunkikuva muuttuu kaupunkimaisesti rakennetusta ruutukaavakeskustasta puistomaiseksi viheralueeksi. Uimahallin julkisivut korostavat sijaintipaikan ilmentämää kontrastia: hallin koilliseen avautuva kaupungin puoleinen julkisivu on miltei kauttaaltaan umpinainen, lounaaseen avautuva julkisivu taas avoin ja läpinäkyvä.

Uimahallin arkkitehtuurille luonteenomainen, omaleimainen piirre on rakennuksen luonteva sovitautuminen maisemaan. Allasalin visuaalinen yhteys puistomaisemaan toteutuu, vaikka alkuperäisissä suunnitelmissa piha-alueelle sijoittuvat ulkoaltaat ja aurinkoterassit sekä hallin alaosaan avautuva lasiseinä ovatkin jääneet toteutumatta.

Uimahallirakennus erottuu Meripuistokatua reunustavien eri-ikäisten arvorakennusten muodostaman ketjun päätteenä. Koillisessa Meripuistokadun päätteenä erottuu Kemin kaupungintalo, jonka nykyinen ulkoasu on sekin arkkitehti Aarne Ervin suunnittelema. (Kuva Google Maps 2011)

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet ja internet-lähteet

Arkkitehtuurimuseo, Arkkitehtiesittelyjä, Aarne Ervi. <http://www.mfa.fi/arkkitehdit> (luettu 1.2.2019)

Arkkitehtuurimuseo, 1960-luku. <http://mfa.fi/lisatietoa-1960> (luettu 1.3.2019)

Ervi Oulujoella. https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Ervi_Oulujoella (luettu 1.2.2019)

Heljala, Minna; Seppälä, Sirkka-Liisa & Elo, Tiina. Meren ja teollisuuden kaupunki. Kemin kulttuuriympäristöohjelma. Suomen ympäristö 15 / 2013. Ympäristöministeriö, Helsinki, 2013

Högström, Hilikka. *Hyvinvointi-Suomen liikuntaympäristöt*. Julkaistu 25.11.2014. [http://www.kulttuuriymparistomme.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Artikkelit/Kaupunkiymparistot/HyvinvointiSuomen_liikuntaymparistot\(37754\)](http://www.kulttuuriymparistomme.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Artikkelit/Kaupunkiymparistot/HyvinvointiSuomen_liikuntaymparistot(37754)) (luettu 4.3.2019)

Härö, Mikko. *Läntisen Uudenmaan rakennusten ja maiseman kulttuurihistoriallinen inventointi*. Läntisen Uudenmaan seutukaavaliitto, 1993

Kaava-alueen suojellut rakennukset. Kemin kaupunki / kaavoitus, maankäyttösuunnittelija Peter Brusila, 7.2.2014

Kemin historiallisen museon facebook-sivut. *Uimahalli olisi voinut olla toisenlainen*. 18.10.2017 (luettu 8.2.2019)

Kemin uimahalli. Arkkitehti 1/1968

Kemin uimahalli. Rakennetekninen kuntotutkimus. Tutkimusraportti, WSP, Projekti 310476, 31.8.2018

Kemin uimahalli. Rakennusselitys. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 1964

Kemin uimahalli. Rakennusselitys. Siren Arkkitehdit Oy, 1996

Kemin uimahalli. Rakennustapaselustus. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 1964

Malmberg, Jonas. *Kuin kalat vedessä*. Julkaisussa Lohtander, Liisa; Saressalo, Lassi & Högström, Hilikka. *Liikuttavat ympäristöt*. Euroopan rakennusperintöpäivät 2012. Suomen kotiseutuliiton julkaisu A:24, 2012

Museovirasto, Hyvinvointi-Suomen liikuntaympäristöt -inventointi 2011-2012. http://liikuntaymparistot.nba.fi/read/asp/r_default.aspx (luettu 4.3.2019)

Museovirasto, Rakennettu hyvinvointi. <https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/rakennettu-kulttuuriymparisto/rakennettu-hyvinvointi> (luettu 4.3.2019)

Museoviraston lausunto 21.3.2014. Kemi, Sauvosaaren kaupunginosan nk. Sarius-alueen asemakaavan muutos. MV/74/05.02.00/2014

Maanmittauslaitos. Vanhat painetut kartat. <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>
Oulujokivarren rakennusperintö. Oulun kaupunki, keskusvirasto, suunnittelupalvelut, 2005
Oulun kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Oulun kaupunki, Oulu, 1986
Rakennuskulttuurin luettelointi. Museovirasto, rakennushistorian osasto, julkaisu n:o 15, 1/1984
Pyykkönen, Teijo (toim.). *Liikuntaympäristöt kulttuuriperintönä – opas arviointiin*. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu nro 170, Tampere, 2013
Rakennusselitys. Kemin uimahallin perusparannus- ja korjaustyö. Kaupunginarkkitehti Milka Rautiola, 18.12.1981
Raportti rakennetusta ympäristöstä. Aarne Ervin arkkitehtuuria. Suomen Arkkitehtiliitto, 1970
Sahlberg, Marja (toim.). *Talon tarinat – Rakennushistorian selvitysopas*. Museovirasto, Rakennushistorian osasto, 2010. <https://www.museovirasto.fi/uploads/Arkisto-ja-kokoelmapalvelut/Julkaisut/talon-tarinat-opas.pdf> (luettu 9.5.2018)
Suonto, Yrjö. *Varjele modernia! Modernin arkkitehtuurin ominaispiirteiden säilyttämisen puolesta rakennuksia korjattaessa*. Rakennustaiteen seura, Helsinki, 1995
Tuomi, Timo. ”Modernismin arkkitehtuurin suojelu”. Teoksessa *Rakennusperintömme. Kulttuuriympäristön lukukirja*. Ympäristöministeriö, Museovirasto ja Rakennustieto Oy, Hämeenlinna, 2001
Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY, http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4411 (luettu 4.2.2019)
Valtion rakennusperinnön vaaliminen. Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja, Museovirasto, 1998
Viitanen, Ulla. *Itsenäisyyden ajan rakennusperintö Lapissa*. Lapin rakennusperinne ry, Rovaniemi, 2017

Piirustukset

Alkuperäiset asiakirjat (pääpiirustukset, detaljipiirustukset, rakennustapaselostus ja rakennusselitys):

- Kemin uimahalli, pääpiirustukset. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 30.10.1964:
 - asemapiirros 1:500 (25.10.1965)
 - pohjapiirros, kellari 1:100
 - pohjapiirros, 1. kerros 1:100
 - pohjapiirros, 2. kerros 1:100
 - pohjapiirros, 3. kerros 1:100
 - leikkauksia A-A ja B-B 1:100
 - leikkauksia C-C, D-D, E-E ja F-F 1:100

- julkisivu koilliseen G-G 1:100
 - julkisivu lounaaseen H-H 1:100
 - julkisivu lounaaseen I-I 1:100
 - julkisivu lounaaseen J-J 1:100
 - luoteispääty K-K 1:100
 - ulkoalueen leikkaus L-L 1:100
 - ulkoalueen leikkaus M-M 1:100
 - kaakkoispääty, asuntojen julkisivu kaakkoon 1:100
- Piirustuksia yksityiskohdista. Arkkitehtuuritoimisto Arne Ervi, päiväykset vuosille 1964, 1965, 1966, 1967 ja 1968:
- väestönsuojapiirustus 1:50, 1:1000 (30.10.1964)
 - porrapiirustus 1:20 (28.4.1965)
 - rataköydet ja niiden kiinnikkeet 1:1 (3.11.1965)
 - pesuhuoneen pohjapiirros 1:20 (8.11.1965)
 - naisten pesuhuoneen pohjapiirros 1:20, 1:10, 1:1 (15.11.1965)
 - pesuhuoneen leikkaukset 1:20, 1:5 (16.11.1965)
 - saunat, pohjapiirros ja leikkaukset 1:20 (20.11.1965)
 - lasten kahluuallas ja aurinkoterassit, leikkauksia 1:10 (23.11.1965)
 - leikkaukset 1:10 (26.11.1965)
 - leikkaukset 1:5 (29.11.1965)
 - ulkosuihkun detalji 1:10, 1:1 (3.12.1965)
 - naisten pukuhuoneen pohjapiirros 1:20 (10.12.1965)
 - miesten pukuhuoneen pohjapiirros 1:20 (11.12.1965)
 - pukuhuoneen leikkaukset 1:10, 1:1 (12.12.1965)
 - ulkoseinien puusäleikkö 1:50, 1:5, 1:1 (11.1.1966)
 - kassa, kahvio keittiöineen, lasiseinä 1:20 (18.1.1966)
 - kahvion keittiö, leikkauksia 1:1, 1:20 (18.1.1966)
 - kassan leikkauksia, avaintaulu, lasiseinä 1:20, 1/1 (18.1.1966)
 - nestekaasupullokaappi 1:5 (8.2.1966)
 - sammakkopatsaan sijoitus uimahallin länsisivulle 1:50-1:10 (15.2.1966)
 - lasiseinät 1:20 – 1:1 (21.2.1966)
 - kuntosali 1:50 (30.3.1966)
 - akustiikkaseinä, pohjapiirros ja leikkaus 1:50 (26.4.1966)
 - akustiikkaseinä, detaljileikkaukset ja sivu 1:20, 1:5 (26.4.1966)
 - saunat, pohjapiirros ja leikkaukset 1:20, 1:10 (15.6.1966)
 - tekstin sijoitus / muovivalomainos 1:100, 1:5, 1:2 (3.5.1967)
 - vinylilaatat, vaatenaulakot 1:50, 1:10, 1:1 (5.5.1967)
 - ehdotus, nostokuilun luukku, periaatepiirustus 1:10 (4.7.1967)
 - lähtökorokkeet, pohjapiirros, leikkaus, sivu ja perspektiivi 1:5 (27.4.1966 / 25.7.1966)
 - kahvion pullojäähdytin ja kalustamisehdotus 1:20 (18.9.1967)
 - vierashuoneen sisustus 1:20 (18.9.1967)
 - tilapäisen asunnon sisustusehdotus 1:20 (18.9.1967)

- hierontahuoneen sisustusehdotus 1:20 (18.9.1967)
 - kahvion kaiteen lasiosat 1:10 – 1:1 (18.9.1967)
 - nimikilpi 1:100, 1:20, 1:2 (19.9.1967 / 5.10.1967)
 - radiointi- ja valvontahuone ja henk. k. kaapit 1:10, 1:20 (5.10.1967)
 - kalustopiirustus, asuntojen keittiöt 1:20 (22.6.1966 / 9.1.1968)
 - asuntorakennus, vaatesäilytystilat 1:20 (23.6.1966 / 10.1.1968)
 - asuntorakennus, vaatesäilytystilat 1:20 (23.6.1966 / 10.1.1968)
 - alustava ehdotus 3 krs / neuvotteluhuon. kalustus 1:25 (15.5.1968)
 - alustava ehdotus, kellari, asukkaiden säilytystilat 1:25, 1:10, 1:5 (4.6.1968)
 - asuntorakennus, sokkelipiirustus ja leikkaus 1:50, 1:10 (28.6.1968)
 - pesuhuoneen paneeliseinä (28.6.1968)
- Kemin uimahalli, rakennustapaselostus. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, lokakuu 1964
 - Kemin uimahalli, rakennusselitys. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, 1964

Uimahallin perusparannusta ja laajennusta varten laaditut suunnitelmat (piirustukset, rakennusselitys):

- Kemin uimahalli, perusparannus ja laajennus, työpiirustukset. Siren arkkitehdit oy, 13.9.1996:
 - uintiallas 1:50
 - virkistysallas, kahluaallas 1:50, 1:5
 - toiminta-allas 1:50, 1:10
 - saunat ja pesuhuoneet / M, pohjapiirros 1:20
 - saunat ja pesuhuoneet / M, seinäprojektiot, detaljit 1:20
 - tilausauna, pohjapiirros, leikkaukset 1:20, 1:5
- Piirustuksia yksityiskohdista. Siren arkkitehdit oy:
 - porras B 1:5, 1:20 (15.11.1996)
 - porras C 1:5, 1:20 (15.11.1996)
 - aulan ja kahvion sisäläiseinät 1:50, 1:5 (15.11.1996)
 - ilmoitustaulut 1:1, 1:20 (15.11.1996)
 - pukuhuoneiden kaapit, periaatepiirustus 1:20 (15.11.1996)
 - lasiseinien vaakaleikkauksia 1:5 (25.11.1996)
 - lasiseinien pystyleikkauksia 1:20, 1:5 (25.11.1996)
 - lasiseinien pystyleikkauksia 1:20, 1:5 (25.11.1996)
 - valvonta 140, kalusteet 1:5, 1:20 (25.11.1996)
 - kassa ja tarjoilulinjasto 1:1, 1:5, 1:20 (25.11.1996)
 - kahvilan keittiö 1:20 (25.11.1996)
 - puuikkunakaaviot 1:20 (25.11.1996)
 - ovikaaviot ja -luettelo 1:20 (5.12.1996)
 - sisäkatot 1. kerros 1:100 (26.3.1997)
 - sisäkatot 2. kerros 1:100 (26.3.1997)
 - sisäkatot 3. kerros 1:100 (26.3.1997)

- välipohjaleikkaus kahvion 223 kohdalta 1:5 (29.9.1997)
- laajennusosa poistoilmakanavan laatoitettu kotelo virkistysaltaan luona 1:10, 1:1 (29.9.1997)
- Kemin uimahalli, rakennusselitys. Siren Arkkitehdit Oy, 15.11.1996

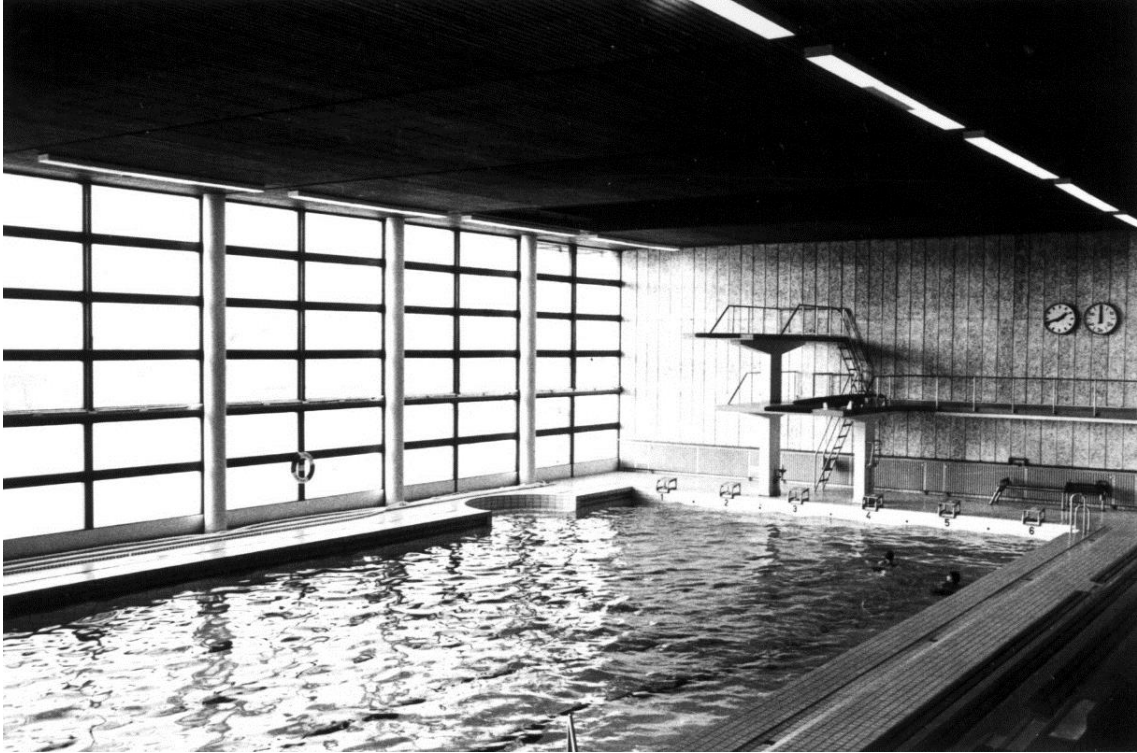
Oulussa 3 toukokuuta 2019

Sweco Ympäristö Oy

Kaisa Mäkinieni

Arkkitehti, TkT

114 (114)

RAKENUSHISTORIASELVITYS
KEMIN UIMAHALLI